

๒. ทารุจีรียตุเถรวตุถุ

๑๐๑. สหสฺสมปี เจ คากา
อนตฺถปทสญฺหิตา,
เอกํ คากาปทํ เสยฺโย,
ยํ สุตฺวา อุปสมฺมุติ.

๒. เรื่องพระทารุจีรียเถระ

๑๐๑. หากว่า คากาที่ไม่ประกอบด้วยบทที่เป็นประโยชน์ แม้ตั้งพัน, บทคากาบทเดียวที่บุคคลฟังแล้ว ย่อมสงบได้ ประเสริฐกว่า(คากาที่ประกอบด้วยบทไม่เป็นประโยชน์ แม้ตั้งพัน).

๒. ทารุจิริยคฺเณรวตฺถุ

สทฺถสมปี เจ คาถาคิ อิมิ
ธมฺมเทศนํ สุตฺถา เขตฺวานเน วิหรนฺโต
ทารุจิริยคฺเณเร อารพฺภ กเถสิ.

เอกสมิ หิ กาลे พฺหุ มนุสฺสา
นาวาย มหาสมุทฺทํ ปกฺขนฺทิตฺวา
อนฺโตมหาสมุทฺเท ภินฺนาย นาวาย,
มจฺจกจฺจปภกฺขา อหฺลฺสุ. เอโก เวตฺถ
เอกํ ผลกํ คเหตุวา วายมนฺโต
สุปฺปารกปฏฺฐนฺตีโร โอกฺกมิ. ตสฺส
นิวาสนปารุปนํ นตฺถิ, โส อณฺเฏ
กิญฺจิ อปฺสฺสนฺโต สุกฺขกฏฺฐทณฺฑเก
วาเกหิ ปฺลิวะเจตฺวา นิวาสนปารุปนํ
กตฺวา เทวกุลโต กปาลํ คเหตุวา
สุปฺปารกปฏฺฐนํ อคมาสิ.

มนุสฺสา ตํ ทิสฺวา ยาคุกฺคตฺตาทีนึ
ทตฺวา “อัย เอโก อรหา”ติ
สมฺภาเวสฺสุ. โส วตฺถสฺสุ อฺปนึเตสฺสุ
“สจฺหาหิ นิวาเสสฺสามิ วา
ปารุปฺสฺสามิ วา ลากสฺกกาโร เม
ปฺริหายิสฺสตี”ติ อานีตานิ ปฏิกฺขิปิตฺวา

๒. เรื่องพระทารุจิริยเถระ

พระศาสดาเมื่อประทับอยู่ในพระ-
เชตวัน ทรงปรารภพระทารุจิริยเถระ
ตรัสพระธรรมเทศานี้ว่า หากว่าคาถา
แม่ตั้งพัน เป็นต้น.

ความพิสดารว่า ในกาลหนึ่ง
มนุษย์เป็นจำนวนมาก เล่นเรือไปยัง
มหาสมุทร เมื่อเรืออัปปางในภายใน
มหาสมุทร ได้เป็นอาหารของปลาและเต่า.
บรรดาคณเหล่านี้ คนหนึ่งแล ยึดแผ่น
กระดานไว้แผ่นหนึ่งพยายามไปจนถึงฝั่ง
ทำเรือชื่อสุปฺปารกะ. เขาไม่มีผ้านุ่งผ้าห่ม.
บุรุษนั้นไม่เห็นอะไร ๆ อื่น จึงใช้ปอพัน
ไม้แห้ง ทำให้เป็นผ้านุ่งผ้าห่ม ถือเอา
กระเบื้องจากศาลเทพารักษ์ ได้ไป
ทำเรือชื่อสุปฺปารกะ.

พวกมนุษย์เห็นเขาแล้ว ให้ข้าวต้มและ
ข้าวสวยเป็นต้น ยกย่องว่า “บุคคลนี้
เป็นพระอรหันต์องค์หนึ่ง”. เมื่อคนทั้ง-
หลายนำผ้าเข้าไปให้ เขาห้ามผ้าที่ชน
ทั้งหลายนำมาแล้วด้วยอันคิดว่า “ถ้า
เราจักนุ่งหรือจักห่มไซ้ไร ลากและสักการะ

ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช
สร้างคัมภีร์พระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ทตวา สยั ตาว วนฺทึ. มาตาปิ
 ปุตุตํ ปิตุ หตฺเถ ทตฺวา วนฺทึ.
 โส “ทีฆายุกา โหธา”ติ อาห.
 ปุตุเต ปน วนฺทาปิเต ตฺนฺหึ อโหสิ.
 อถ นํ “กสฺมา ปน ฆนฺเต อเมห
 วนฺทึเต ‘ทีฆายุกา โหธา’ติ วตฺวา
 อิมสฺส วนฺทฺนกาเล กิณฺจึ น
 วเทธา”ติ.

“อิมสฺส เอโก อนฺตราโย อตฺถิ
 พฺราหฺมณา”ติ อาห. “กิตฺตํ ชีวีสฺสตี
 ฆนฺเต”ติ. “สตฺตาทํ พฺราหฺมณา”ติ.
 “ปฏิพาหนการณํ อตฺถิ ฆนฺเต”ติ.
 “นาหํ ปฏิพาหนการณํ ชานามิ”ติ.
 “โก ปน ชานะย ฆนฺเต”ติ.
 “สมณเ โคตโม, ตสฺส สนฺติกํ
 คนฺตฺวา ปุจฺฉาหิ”ติ. “ตตฺถ กจฺฉนฺโต
 ตปฺปริหานิโต ภายามิ”ติ. “สเจ
 เต ปุตุตฺสึเนโห อตฺถิ, ตปฺปริหานิ
 อจินฺตยิตฺวา ตสฺส สนฺติกํ คนฺตฺวา
 ปุจฺฉาหิ”ติ อาห.

ตนเองไว้ก่อน. ฝ่ายมารดาก็ให้บุตรใน
 มือของบิดาแล้วไหว้. สหายนั้นกล่าวว่า
 “ขอท่านทั้ง ๒ จงมีอายุยืนนาน”. แต่
 เมื่อมารดาบิดาให้บุตรไหว้, สหายนั้น
 ก็นิ่งเสีย. ลำดับนั้น พราหมณ์กล่าวกับ
 สหายนั้นว่า “ผู้เจริญ ก็เมื่อผมไหว้
 ท่านกล่าวว่า ‘ขอจงเป็นผู้มีอายุยืนยาว’
 ในเวลาเด็กนี้ไหว้ ไม่ได้กล่าวคำอะไร ๆ
 เพราะเหตุอะไร?”

สหายกล่าวว่า “อันตรายอย่างหนึ่ง
 มีอยู่แก่เด็กนี้ พราหมณ์”. พราหมณ์
 ถามว่า “ผู้เจริญ เด็กนี้จักมีชีวิตอยู่
 นานเท่าไร?”. สหายกล่าวว่า “๗ วัน
 พราหมณ์”. พราหมณ์ถามว่า “เครื่อง
 ป้องกันมีอยู่ไหม ผู้เจริญ?”. สหาย
 กล่าวว่า “เราไม่รู้เครื่องป้องกัน”.
 พราหมณ์ถามว่า “ก็ใครรู้ผู้เจริญ”.
 สหายกล่าวว่า “สมณโคตม, ท่านไป
 สำนักของพระองค์ จงทูลถาม”. พราหมณ์
 กล่าวว่า “เราไปที่นั่น กลัวตบะจะเสื่อม”.
 สหายกล่าวว่า “ถ้าท่านมีความรักใน
 บุตรไซ้, ท่านอย่าคิดถึงตบะเสื่อม ไปยัง
 สำนักของสมณโคตม จงทูลถามเถิด”.

พ.ศ.อ.วัชรา ศิริรัตน์

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

โส สตุฏฺฐ สนฺตีกํ คนฺตฺวา
 สยํ ตาว วนฺทึ. สตุฏฺฐา “ทีฆายุกุ
 โหหิ”ติ อาน. ปชาปติยา วนฺทนา-
 กาลเปิ ตสฺสา ตเถว วตฺวา ปุตฺตสฺส
 วนฺทาปนกาลเ ตฺถเห อโหสิ. โส
 ปุริมนเยเนว สตุฏฺฐารํ ปุจฺฉิ.
 สตุฏฺฐาปิสุส ตเถว พฺยาภาสิ. โส
 กิร พฺราหฺมโณ สพฺพญฺญตฺตฺวานํ
 อปฺปฏิวิชฺฌิตฺวา ว อตฺตโน มนฺตํ
 สพฺพญฺญตฺตฺวาเนน สํสนฺทเทสิ,
 ปฏิพาหนุปายํ ปน น ชานาติ.
 โส พฺราหฺมโณ สตุฏฺฐารํ ปุจฺฉิ
 “อตฺถิ ปน ฆนฺเต ปฏิพาหนุปาย”ติ.
 “ภเวยฺย พฺราหฺมณา”ติ. “กี
 ภเวยฺยา”ติ.

“สเจ ตฺวํ อตฺตโน เกหฺทฺวาเร
 มนฺทปปี กตฺวา ตสฺส มชฺเฌ ปิจกํ
 กาเรตฺวา ตํ ปริกฺขิปนฺโต อฏฺฐ วา
 โสพฺส วา อาสนานิ ปญฺญาเปตฺวา
 เตสุ มม สวากเ นิสิตฺทาเปตฺวา
 สตุฏฺฐาหํ นิรนฺตรํ ปรีตฺตํ กาเรตฺวํ

พฺราหฺมณฺนํ ไปสู่สำนักของ
 พระศาสดา ตนเองถวายบังคมก่อน.
 พระศาสดาตรัสว่า “ท่านจงมีอายุยืน
 นาน”. แม้เวลาภรรยาไหว้ก็ตรัสอย่างนั้น
 เหมือนกันเท่านั้น เวลาให้บุตรไหว้ก็
 หนึ่งเสีย. เขาทูลถามพระศาสดา โดยนัย
 ก่อนนั่นเอง. ถึงพระศาสดาก็ทรง
 พยากรณ์เหมือนอย่างนั้นนั้นทีเดียวแก่
 พฺราหฺมณฺนํ. ได้ยินว่า พฺราหฺมณฺนํ
 ไม่แทงตลอดสัพพัญญุตญาณ เทียบเคียง
 มนต์ของตนกับสัพพัญญุตญาณ แต่ไม่รู้
 อูบายเครื่องป้องกัน. พฺราหฺมณฺนํ
 ทูลถามพระศาสดาว่า “ก็อูบายเครื่อง
 ป้องกัน มีอยู่ไหม ? พระเจ้าข้า”.
 พระศาสดาตรัสว่า “มีพฺราหฺมณฺ”.
 พฺราหฺมณฺทูลถามว่า “พึงมีอย่างไร ?”.

พระศาสดาตรัสว่า “ถ้าว่า ท่านพึงอาจ
 กระทำปะรำที่ประดิษฐานของตน ให้
 ทำตั้งตรงกลางปะรำนั้น ให้ปูอาสนะ ๘
 หรือ ๑๖ ที่ แวดล้อมตั้งนั้น นิมนต์
 สาวกของเราให้นั่งบนอาสนะเหล่านั้น ให้
 สวดพระปริตร ๗ วันติดต่อกัน, อันตราย

พ.ต.อ. วัชรวิจิตร

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สกุณเณยยาสิ, เอวมสฺส อนฺตราโย
นสฺเสยยา”ติ.

ของเด็กนั้น ฟังสูญหายไปด้วยอาการ
อย่างนี้”.

“โก โคตม มยา มนุทปาทีนิ
สกุกา กาคู, ตุมหากิ ปน สาวเก
กถิ ลจฺจามิ”ติ. “ตยา เอตฺตเก
กเต, อหิ มม สาวเก
ปฺหิณิสฺสามิ”ติ. “สารุ โก โคตมา”ติ
โส อตฺตโน เกหฺทวารเ สพฺพนฺตํ
กิจจํ นิฏฺฐาเปตฺวา สตฺถุ สนฺติกํ
อคมาสิ. สตฺถา ภิกฺขุ ปฺหิณิ. เต
คนฺตฺวา ตตฺถ นิสฺสีทิสฺสุ. ทารกํ
ปิฏกาย นิปชฺชาเปสฺสุ. ภิกฺขุ สตฺถ
รตฺติณฺทิวา นิรนฺตรํ ปริตฺตํ ภาณิสฺสุ.
สตฺตเม ทิวเส สตฺถา อากณฺณิ.
ตสฺมี กเต, สพฺพจกฺกฺวาเพ เทวตา
สนฺนิปตฺติสฺสุ.

พราหมณ์กราบทูลว่า “พระโคตมผู้เจริญ
ข้าพระองค์อาจทำปะรำเป็นต้นได้ แต่
ข้าพระองค์จักได้สาวกของพระองค์
อย่างไร?”. พระศาสดาตรัสว่า “เมื่อ
ท่านทำกิมมีประมาณเท่านี้ เราจักส่ง
สาวกของเราไปให้”. พราหมณ์นั้นรับว่า
“ดีละ พระโคตมผู้เจริญ” ทำกิมมีนั้น
ทั้งหมดให้สำเร็จที่ประตูเรือนของตน ได้
ไปสำนักของพระศาสดา. พระศาสดา
ส่งภิกษุทั้งหลายไปแล้ว. ภิกษุเหล่านั้นไป
นั่งในปะรำนั้น. สองสามภรรยาให้เด็ก
นอนบนตั่ง. ภิกษุทั้งหลายสวดพระปริตร
๗ คิน ๗ วันติดต่อกัน. ในวันที่ ๗ พระ-
ศาสดาเสด็จมาแล้ว. เมื่อพระศาสดานั้น
เสด็จไป, เทวตาในจักรวาลประชุมกัน.

เอโก ปน อวรุทฺธโก ยกฺโข
ทฺวาทส สํวจฺจรานิ เวสฺสวณฺ
อุฏฺฐหิตฺวา ตสฺส สนฺติกา วรํ
ลภนฺโต “อิตฺโต สตฺตเม ทิวเส อิมํ
ทารกํ คณฺเหยยาสี”ติ ลภติ. ตสฺมา
โสปี อากนฺตฺวา อฏฺฐาสิ.

ก็ยักษ์ชื่อว่าอวรุทธกะตนหนึ่ง บำรุง
ท้าวเวสสวันถึง ๑๒ ปี เมื่อได้พร
จากสำนักของท้าวเวสสวันนั้นได้ว่า “ใน
วันที่ ๗ แต่วันนี้ ท่านพึงจับทวารกนี้”.
เพราะเหตุนั้น อวรุทธยักษ์ แม่นั้น ได้
มายืนอยู่แล้ว.

พ.ต.อ.วัชรา ศิริรัตนะ

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สตุถริ ปน ตตุถ คเต,
 มหเสกขาสฺ เทวตาสฺ สนฺนิปติตาสฺ,
 อปฺเปสกฺขา เทวตา โอสกฺกิตฺวา
 โอภาสํ อลภมาณา ทฺวาทส โยชนานิ
 ปฏิกฺกมึสฺ. อวรุทฺทโกปิ ตเถว
 ปฏิกฺกนฺโต. สตุถาปิ สพฺพรตฺติ
 ปริตฺตมกาสิ. สตุถาเห วิติวตฺเต,
 อวรุทฺทโก ทารกํ น ลภิ.
 อฏฺฐเม ทิวเส อรุणे อุกฺกตมตฺเตเยว
 ทารกํ อาเนตฺวา สตุถารํ
 วนฺทาเปสฺ. สตุถา “ทีฆายุกุ
 โหหิ”ติ อาห. “กิวจิริ ปน โภ
 โคตม ทารโก จสฺสตี”ติ.
 “วิสฺวสฺสสตี พฺรหฺมณา”ติ. อถสฺส
 “อายุวตฺตมฺนุกฺมาโร”ติ นามํ กรึสฺ.
 โส วุทฺถมฺมึนฺวาย ปญฺจหิ อฺปาสกสฺเตหิ
 ปรีวฺโต วิจริ.

อถกทิวสํ ภิกฺขุ ฐมฺมสภายํ
 กถํ สมฺภูจาเปสฺ “ปสฺสเถวฺโส,
 อายุวตฺตมฺนุกฺมาเรน กิร สตุตฺตเม
 ทิวเส มริตฺตพฺพํ อภวิสฺส, โส
 อิทานิ วิสฺวสฺสสตุถายี หุตฺวา

ก็ ครั้นเมื่อพระศาสดาเสด็จไปแล้ว
 ณ ที่นั้น, เมื่อเทวดาผู้มีศักดิ์ใหญ่ประชุม
 กัน, เทวดาผู้มีศักดิ์น้อย ถอยออกไป
 ไม่ได้โอกาส หลีกไปถึง ๑๒ โยชน์.
 แม้อวรุททกยักษ ก็หลีกไปเหมือน
 อย่างนั้นนั่นแล. แม้พระศาสดา ได้ทรง
 ทำพระปริตรตลอดทั้งคืน. เมื่อล่วงไป
 สัปดาห์หนึ่ง, อวรุททกยักษ ไม่ได้เด็ก.
 ในวันที่ ๘ เมื่ออรุณพวยขึ้นแล้ว เท่านั้น
 สองสามีภรรยา นำเด็กไปให้ถวายบังคม
 พระศาสดา. พระศาสดาตรัสว่า “ขอเจ้า
 จงมีอายุยืนยาว”. พราหมณ์ทูลถามว่า
 “พระโคตม ผู้เจริญ ก็เด็กจักดำรงอยู่
 ได้นานสักเท่าไร?”. พระศาสดา ตรัสว่า
 “๑๒๐ ปี พราหมณ์”. ครั้งนั้น สอง
 สามีภรรยา ได้ขนานนามเด็กนั้นว่า
 “อายุวัฒนกุมาร”. เด็กนั้น เจริญเติบโต
 แล้วอันอุปาสก ๕๐๐ แวดล้อมเที่ยวไป.

ครั้นภายหลังวันหนึ่ง ภิกษุ
 ทั้งหลายสนทนากันในธรรมสภาว่า
 “จงดูเถิด ผู้มีอายุทั้งหลาย, ได้ทราบ
 ชำว่าอายุวัฒนกุมาร จักต้องตายใน
 วันที่ ๗ บัดนี้ เด็กนั้นดำรงอยู่ถึง ๑๒๐

พ.ศ.อ.วัชรา สิริรัตนะ

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ปณฺจหิ อุปาสกสเทหิ ปริวุโต
 วิจรติ, อตฺถิ มณฺเฑ อิมํ
 สตุตฺตํ อายุวทุมฺมการณนํ”ติ.
 สตุตฺตา อากนฺตุวาท “กาย นฺตุตฺถ
 ภิกฺขเว เอตฺรหิ กถาย สนฺนิสิณฺนา”ติ
 ปุจฺฉิตฺวา “อิมาย นามาทิ วุตฺเต
 “ภิกฺขเว น เกวลํ อายุวทุมฺมเมว,
 อิมํ ปน สตุตฺตา กุณฺวเนเต
 วนฺทนฺตาท จตุหิ การณฺเห วิทุมฺมตฺติ,
 ปริสฺสยโต มุจฺฉนฺติ, ยาวตายุกเมว
 ติฏฺฐนฺติ”ติ วตฺวา อนุสฺสนฺติ อมฺเหตฺวา
 ธมฺมํ เทเสนฺโต อิมํ กถามาห

ปีอันอุบาสก ๕๐๐ แวดล้อมเที่ยวไป,
 เหตุเป็นเครื่องยังอายุให้เจริญของสัตว์
 เหล่านี้คงจะมี”. พระศาสดาเสด็จมา
 ตรัสถามว่า “ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้
 พวกเธอนั่งประชุมกันด้วยเรื่องอะไร
 นอ ?” เมื่อภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า
 “ด้วยเรื่องชื่อนี้” ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย
 ความเจริญแห่งอายุอย่างเดียวกันเท่านั้น
 หามิได้, แต่สัตว์เหล่านี้ ไหว้คนผู้มีคุณ
 ย่อมเจริญด้วยเหตุ ๔ อย่าง ย่อมพ้นจาก
 อันตราย ดำรงอยู่จนตลอดอายุทีเดียว”
 เมื่อทรงสืบต่ออนุสนธิแสดงธรรม ตรัส
 พระคาถานี้ว่า

๑๐๘. “อภิวัตนสีลิสฺส
 นิจฺจํ วุฑฺฒาปจายิโน
 จตฺตารो ธมฺมา วิทุมฺมตฺติ
 อายุ วณฺโณ สุขํ พลนํ”ติ.

๑๐๘. “ธรรม ๔ อย่าง คืออายุ วรรณะ
 สุขะ พละ ย่อมเจริญแก่บุคคลผู้มี
 ปกติกราบไหว้ ผู้มีปกติประพฤติ
 อ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่เป็นนิตย์”.

ตตฺถ อภิวัตนสีลิสฺสชาติ
 วนฺทนฺสีลิสฺส อภินฺหํ วนฺทนฺกิจฺจํ
 ปสฺสตุสฺสชาติ อตฺถโก. วุฑฺฒาปจายิโนติ
 กิหิสฺส ตทหุปฺพชิตเต ทหฺรสามณฺเรปิ
 ปฺพชิตสฺส ปน ปฺพชชาย วา
 อุปสมฺปทาย วา วุฑฺฒตฺเร กุณฺวทุมฺเ

บรรดาค่าเหล่านั้น คำว่า ผู้มี
 ปกติกราบไหว้ ความว่า ผู้มีปกติ
 กราบไหว้ คือผู้ชวนชวายกิจ คือการ
 ไหว้เนื่อง ๆ. คำว่า ผู้ประพฤติอ่อนน้อม
 ต่อผู้ใหญ่ ความว่า แก่คฤหัสถ์ผู้
 ประพฤติอ่อนน้อมหรือบูชาแม้ภิกษุหนุ่ม

พ.ต.อ.วัชรา ศิริรัตนะ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อปจายมานสฺส อภิวาทเนเนว นิจุจํ
 ปุเชนตสฺสชาติ อตฺโต. จตฺตาริ
 ฐมฺมาติ อายุมฺหิ วทฺธมาเน, ยตฺตกํ
 กาลํ ตํ วทฺธติ, ตตฺตกํ อิตเรปิ
 วทฺธนฺติเยว. เยน หิ ปณฺณาสวสฺส-
 อายุสํวตฺตนิกํ กุสลํ กตํ, ปณฺจ-
 วิสตีวสฺสกาเล จสฺส ชีวิตนฺตฺราโย
 อูปฺปชฺเชยฺย, โส อภิวาทนสฺสิตาย
 ปฏิปฺปสฺสมุภติ. โส ยาวตายุกเมว
 ติฏฺฐติ. วณฺณาทโยปิสฺส อายุนา ว
 สทฺธิ วทฺธนฺติ. อิตฺโต อุตฺตริปิ
 เอเสว นโย. อนนฺตฺราเยน ปวตฺตสฺส
 ปน อายุนิ วทฺธนํ นาม นตฺถิติ.

และสามเณรผู้บวชแล้วในวันนั้นเป็นนิตย์
 ด้วยการกราบไหว้วันนั้นเทียว หนึ่งแก่
 บรรพชิตผู้ประพฤดีอ่อนน้อมหรือบุชา
 บรรพชิตผู้แก่กว่า โดยการบรรพชา
 หรือโดยการอุปสมบท (หรือ)ผู้เจริญด้วย
 คุณเป็นนิตย์ด้วยการกราบไหว้วันนั้นแล.
 คำว่า ธรรม ๔ ประการ ความว่า
 เมื่ออายุเจริญอยู่ ธรรมแม้ นอกนี้ ย่อม
 เจริญนั้นเทียว ตลอดกาลมีประมาณเท่า
 อายุนั้นเจริญ. ด้วยว่าบุคคลใดสร้างกุศล
 อันยังอายุ ๕๐ ปีให้เป็นไป อันตรายแห่ง
 ชีวิตของบุคคลนั้น พึงเกิดขึ้นในเวลาที่มีอายุ
 ๒๕ ปี, อันตรายแห่งชีวิตนั้น ย่อมระงับไป
 เพราะมีปกติกราบไหว้. บุคคลนั้น ย่อม
 ดำรงอยู่จนตลอดอายุทีเดียว. แม้
 วรรณจะเป็นต้นของเขา ย่อมเจริญพร้อม
 กับด้วยอายุ. ในแม้อย่างง่านี้ ก็นัยนี้
 นั้นเอง. ก็ชื่อว่าการเจริญแห่งอายุที่เป็น
 ไปโดยไม่มีอันตราย ย่อมไม่มีแล.

เทสนาวसानเ อายุวทฺธนฺกุมาริ
 ปณฺจหิ อูปาสกสฺเตหิ สทฺธิ

ในเวลาจบเทศนา อายุวัฒนกุมาร
 ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผล พร้อมกับด้วยอุบาสก

พ.ต.อ.วัชรา ศิริรัตน์

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

โศดาปัตติผล ปติฎฐิ, อญฺเฎปี ๕๐๐, คนเป็นจำนวนมาก แม่เหล่าอื่น
พหู โศดาปัตติผลาทีนิ ปาปุณีสูติ. บรรลุริยผลมีโศดาปัตติผลเป็นต้น.

อายุวัฒนกุมารวตฺถุ อฏฺฐมํ.

เรื่องอายุวัฒนกุมารที่ ๘ จบ.

๘. สงกัจจสามเณรวตถุ

๑๑๐. โย จ วสุสสตํ ชีเว
ทุสสีโล อสมาหิต
เอกาหํ ชีวิตํ เสยโย
สีลวานุตสฺส ฌายีโน.

๘. เรื่องสังกัจจสามเณร

๑๑๐. ก็บุคคลใด ทุศีล มีจิตไม่ตั้งมั่น
พึงเป็นอยู่ ๑๐๐ ปี การเป็นอยู่
วันเดียวของคนผู้มีศีล ผู้เพ่งโดยปกติ
ประเสริฐกว่าการเป็นอยู่ตั้ง ๑๐๐ ปี
ของบุคคลผู้ทุศีล ผู้มีใจไม่ตั้งมั่นนั้น.

พ.ต.อ.วัชรา ศิริรัตนะ

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

๕. สังกัจจายสามเณรวตถุ

โย จ วสุสสดี ชีเวติ อิมั
 ฌมมเทสนัน สตุถา เขตวเน วิหรนุโต
 สงกัจจายสามเณร อารพุก กณสิ.

สาวตถุภยั กิร ตีสมตตทา
 กุลปุตตทา ฌมมกถั สุตฺวา สตุถุ
 สาสเน อูร์ ทตฺวา ปพฺพชิสฺสุ.
 เต อุปสมปทาย ปณฺจวสุสา หุตฺวา
 สตุถารุ อุปสงกมิตฺวา “คนถฺรุ
 วิปสฺสนาธฺรุณ”ติ เทว ธฺรฺวานิ
 สุตฺวา มหุลลกกาเล ปพฺพชิตตตทา
 คนถฺรุเว อุสุสาห์ อกตฺวา
 วิปสฺสนาธฺรุ ปุเรตฺถุกามา ยาว
 อรหตฺตา กมฺมฏฺจัน กถาเปตฺวา
 “ภนฺเต เอกัง อรณฺณายตณฺ
 คมิสฺสามา”ติ สตุถารุ อาปุจฺจิสฺสุ.
 สตุถา “กถฺรึ จัน คมิสฺสกา”ติ
 ปุจฺจิตฺวา “อสุกั นามา”ติ วุตฺเต
 “ตตฺถ เตสํ เอกัง วิฆาสาห์
 นิสฺสาย ภยั อุปชฺชิสฺสติ, ตณฺจ
 ปน สงกัจจายสามเณเร คเต,
 วูปสมิสฺสติ, อถ เนสํ ปพฺพชิต-

๕. เรื่องสังกัจจายสามเณร

พระศาสดา เมื่อประทับอยู่ใน
 พระเชตวัน ทรงปรารภสังกัจจายสามเณร
 ตรัสพระธรรมเทศานี้ว่า ก็บุคคลใด
 พึงมีชีวิตอยู่ ๑๐๐ ปี เป็นต้น.

ได้สดับมาว่า กุลบุตรประมาณ
 ๓๐ คน ในกรุงสาวัตถี พึงธรรมกถา
 แล้วบวชถวายชีวิตในพระศาสนาของ
 พระศาสดา. ภิกษุเหล่านั้นบวชได้ ๕
 พรรษาเข้าไปเฝ้าพระศาสดา ได้ฟังธฺรุ
 ๒ อย่าง คือ “คนถฺรุระ ๑ วิปสฺสนาธฺรุระ
 ๑” ไม่ทำความอดสาหะในคนถฺรุระ
 เพราะตนบวชในตอนแก่ ปรารภนาจะ
 บำเพ็ญวิปสฺสนาธฺรุระ กราบทูลพระ-
 ศาสดาให้ตรัสบอกกรรมฐานจนถึงพระ-
 อรหัต กราบทูลอําลาพระศาสดาว่า
 “พวกข้าพระองค์ จักไปสู่นแดนป่า
 แห่งหนึ่ง พระเจ้าข้า”. พระศาสดา
 ตรัสถามว่า “พวกเธอจักไปที่ไหน ?”
 เมื่อภิกษุเหล่านั้น กราบทูลว่า “ที่ชื่อ
 โนน” ได้ทรงทราบว่ “ภัยจักเกิดขึ้น
 แก่ภิกษุเหล่านั้นในที่นั้น เพราะอาศัย
 คนกินเดนคนหนึ่ง, ก็แล ภัยนั้น เมื่อ

พ.ต.อ.วัชรา ศิริรัตนะ

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

กิจจํ ปารีปรี คมิตฺตํ ติ อณฺวาสี. สังกิจจสามเณโร จักรงับ เมื่อเป็น
เช่นนั้น กิจแห่งบรรพชิตของภิกษุ
เหล่านั้น จักถึงความบริบูรณ์”.

สงฺกิจจสามเณโร นาม
สาริปุตฺตตฺเถรสุส สามเณโร สตฺต-
วสุสิโก ชาตียา. ตสฺส กิร มาตา
สาวตฺถิยํ อหฺมกฺกสุส ธิตา. สา
ตสฺมี กุจฺฉิกเต เอเกน พฺยาธินา
ดํขณฺณเวยว กาลมกาสี. ตสฺสา
ฉาปิยมานาย, จเปตฺวา คพฺภมํสํ
เสสํ ฉายี. อถสฺสา คพฺภมํสํ
จิตกา โอตฺวาเรตฺวา ทฺวิสฺ ติสฺ
จฺานํสฺ สุเลหิ วิชฺฉิตฺสฺ. สุลโกฏี
ทการกสฺส อกฺขิโกฏี ปหริ. เอวํ
คพฺภมํสํ วิชฺฉิตฺวา อญฺการราสิมฺหิ
ชิปีตฺวา อญฺการเรหฺว ปฏฺิจฺฉนาเทตฺวา
ปกฺกมิตฺสฺ.

สามเณรของพระสารีบุตรเถระ
ชื่อว่าสังกัจจสามเณร มีอายุ ๗ ขวบ
โดยกำเนิด. ได้ยินว่ามารดาสามเณรนั้น
เป็นธิดาของตระกูลร่ำรวย ในเมือง
สาวัดถิ. เมื่อสามเณรนั้นอยู่ในท้อง
มารดาตาย(ทำกาละ)ในขณะนั้นนั่นเอง
ด้วยพยาธิอย่างหนึ่ง. เมื่อมารดานั้น
ถูกเผาอยู่ เนื้อที่เหลือ เว้นเนื้อท้อง
ไหม้แล้ว. ลำดับนั้น พวกสัปเหร่อ
ยกเนื้อท้องของนางลงจากเชิงตะกอน
เอาหลาวแทงในที่ ๒-๓ แห่ง. ปลายหลาว
ทิ่มหางตาของทารก. พวกสัปเหร่อแทง
เนื้อท้องอย่างนั้นแล้ว โยนเข้าไปใน
กองถ่าน เอากองถ่านปกปิดไว้ แล้วก็
หลีกไป.

คพฺภมํสํ ฉายี. อญฺการมตฺถกเก ปน
สุวณฺณณพิมฺพสฺสทิสฺ ทการโก
ปทุมคพฺภนิปนฺโน วิย อโหสิ.
ปจฺฉิมภวีกสฺตฺตสฺส หิ สิเนรฺนา
โอดฺถกรียมานสฺสาปิ อรหฺตฺตํ อปตฺวา

เนื้อท้องไหม้แล้ว. ก็ทารกเป็นเหมือนกับ
เบ้าทองบนถ่าน เป็นเหมือนนอนอยู่ใน
กลีบดอกปทุม. ก็ชื่อว่าการยังไม่บรรล
อรหัตผล แล้วเสียชีวิต ของสัตว์ผู้เกิดใน
ภพสุดท้าย แม้ถูกเขาสิเนรุทับ ย่อมไม่มี.

พ.ค.อ. วัชรา ตีรรัตนะ

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ชีวิตกษโย นาม นตฺถิ. ปุณฺทิวเส
 “จิตกั นิพฺพาเปสฺสามิ”ติ อากตา
 ตกา นิปนฺนํ ทารกั ทิสฺวา
 อจฺฉริยพฺภุตจิตฺตชาตา “กถณฺหิ นาม
 เอตฺตเกสฺ ทารุสฺ สกฺลสรีเร
 ฌายมาเน, ทารโก น ฌายิ กิณฺนุ
 โข ภวิสฺสตี”ติ ทารกั อาทาย
 อนฺโตคามํ เนตฺวา เนมิตฺตเก
 ปุจฺฉิสฺส.

เนมิตฺตกา “สเจ อยํ ทารโก
 อคารํ อชฺฌาวสิสฺสตี ยาว สตฺตมา
 กุลปริวฏฺฐา ฌาตกา ทุกฺกตา น
 ภวิสฺสนฺตี สเจ ปพฺพชิสฺสตี, ปญฺจหิ
 สมณสฺเตหิ ปริวฺโต วิจริสฺสตี”ติ
 อาหํสฺส. ตสฺส สงฺกฺษา อกฺขิโกภฺยิยา
 กิณฺนตฺตา “สงฺกิจฺโจ”ติ นามํ กริสฺส.

โส อปฺเรน สมเยน “สงฺกิจฺโจ”ติ
 ปญฺฌายิ. อถ นํ ฌาตกา “โหตุ,
 วุฑฺฒิตกาเล นํ อมฺหากํ อยฺยสฺส
 สารีปฺตตสฺส สนฺติเก ปพฺพาเชสฺ-
 สามา”ติ โปสยิสฺส. โส สตฺตวสฺสิก-
 กाले “ตว กุจฺฉิยํ วสิตฺกาลี

ในวันรุ่งขึ้น พวกสัปเหร่อ มาด้วยคิดว่า
 “จักดับเชิงตะกอน” เห็นทารกนอนอยู่
 อย่างนั้น เกิดความอัศจรรย์และ
 ประหลาดใจว่า “เมื่อสรีระทั้งสิ้นไหม้อยู่
 บนกองพินมีประมาณเท่านี้ ทารกไม่ไหม้
 ชื่ออย่างไรเล่า? จักมีเหตุอะไรหนอแล”
 อ้อมทารกนำไปภายในบ้าน ตามพวกหมอ
 ทำนายนิมิต.

พวกหมอทำนายนิมิตกล่าวว่า “ถ้าทารก
 นี้จักอยู่ครองเรือนไซ้ พวกญาติจนถึง
 ๗ เครือตระกูล จักไม่ตกลาย ถ้าจัก
 บวชไซ้ จักมีสมณะ ๕๐๐ แวดล้อม
 เทียวไป”. พวกเหล่าญาติขนานนามให้
 ว่า “สังกัจจะ” เพราะหางตาของเขา
 ถูกขอเหล็กที่มแตก.

โดยสมัยต่อมา เด็กนั้นปรากฏชื่อว่า
 “สังกัจจะ”. ครั้งนั้น พวกญาติกล่าวว่า
 “ช่างเกิด เราจักให้เด็กนั้นบวชในสำนัก
 ของพระสารีบุตรผู้เป็นเจ้าของพวกเรา
 ในเวลาเขาเจริญเติบโตแล้ว” จึงเลี้ยง
 เขาไว้. เด็กนั้นในเวลามีอายุ ๗ ขวบ

๑ น. วรรณกาล.

มาตา เต กาลมกาสิ, ตสฺสา สรีเร
 ฌาปิยมาเน ตฺวํ น ฌายสี”ติ
 กุมารกานํ กถํ สุตฺวา “อหํ กิร
 เอวรูปา ภยา มุตฺโต, กิ เม
 ฆเรน, ปพฺพชิสฺสามิ”ติ ฌาตกานํเยว
 อาโรเจสิ. เต “สาธฺ ๓๓๓๓”ติ
 สารีปุตฺตตฺเถรสฺส สนฺติกํ เนตฺวา
 “ภนฺเต อิมํ ปพฺพาเชธา”ติ อทฺส.
 เถโร ตจฺปญฺจกมฺมฏฺฐานํ ทตฺวา
 ปพฺพาเชสิ. โส ชุรคฺเคเยว สห
 ปฏิสมฺภิทาหิ อรหตฺตํ ปาปฺณิ. อญํ
 สงฺกิจฺจสามเณโร นาม.

สตฺถา “เอตสฺมิ คเต, ตํ ภยํ
 วุปลเมสฺสตี, อถ เตสํ ปพฺพชิตกิจฺจํ
 ปารีปฺรี คมิสฺสตี”ติ ฌตฺวา “ภิกฺขเว
 ตุมหากํ เขมฺมจฺภาติกํ สารีปุตฺตตฺเถรํ
 โอลเเกตฺวา คจฺฉณา”ติ อาห. เต
 “สาธฺ”ติ วตฺวา เถรสฺส สนฺติกํ
 คนฺตฺวา “กิมาวุโส”ติ วุตฺเต “มยํ
 สตฺถุ สนฺติเก กมฺมฏฺฐานํ คเหตฺวา

พียงถ้อยคำของเด็กทั้งหลายว่า “ใน
 เวลาที่ท่านอยู่ในห้อง มารดาของท่าน
 ตายแล้ว, เมื่อสรีระของมารดานั้น
 ถูกเผาอยู่ ท่านก็ไม่ไหม้” คิดแล้วว่า
 “ได้ยินว่า เราพ้นจากภัยเห็นปานนี้
 เราจะต้องการอะไรด้วยเรือน เราจัก
 บวช” จึงบอก แก่ญาติทั้งหลายนั้นแล.
 ญาติเหล่านั้น กล่าวว่่า “ดีละพ่อ”
 จึงนำไปยังสำนักของพระสารีบุตรเถระ
 ได้มอบให้ด้วยพูดว่า “ขอท่านกรุณาให้
 เด็กนี้บวชเถิด ขอรับ”. พระเถระให้
 ตจฺปญฺจกกรรมฐานแล้วให้บวช. สามเณร
 นั้น บรรลุอรหัตผลพร้อมด้วยปฏิสัมภิตา
 ในเวลาปลงผมเสร็จนั่นเอง. สามเณรนี้
 ชื่อว่า สงฺกิจฺจสามเณร.

พระศาสดาทรงทราบว่่า “เมื่อ
 สามเณรนั้นไปแล้ว ภัยนั้นจักสงบระงับ
 เมื่อเป็นเช่นนั้น กิจแห่งบรรพชิตของ
 ภิกษุเหล่านั้น จักถึงความบริบูรณ์เต็มที่”
 ตรัสว่่า “ภิกษุทั้งหลายพวกเธอจงอำลา
 พระสารีบุตรเถระผู้เป็นพี่ของพวกเธอแล้ว
 ค่อยไป”. ภิกษุเหล่านั้นรับว่่า “ดีละ”
 ไปสู่สำนักพระเถระ เมื่อพระเถระถามว่่า

พ.ต.ท.เกรียงไกร ชินโกธุม

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อรุณณ์ ปวิสิตุกามา หุตวา “อะไรเล่า? คุณ” จึงกล่าวว่า “พวกผม
 อาปุจุมหา, อถ โน สตุกา เรียนกรรมฐานในสำนักของพระศาสดา
 เอวมาห ‘ตุมหากัง’ เชฏฐภาดิกัง ประสงค์จะเข้าป่า จึงทูลอำลาแล้ว เมื่อ
 โอโลเกตวา กจจนภา’ติ เตนมฺห เป็นเช่นนั้น พระศาสดานั้นแล ตรัสแก่
 อิธาคตา”ติ. พวกผมว่า ‘พวกเธอจงอำลาพี่ชายของ
 พวกเธอแล้วจึงไป’ พวกผมมาในที่นี้
 เพราะเหตุนี้”.

“สตถารา อิเม เอกัง การณ์ พระเถระคิดว่า “พระศาสดาจักทรง
 ทิสฺวา อิท ปหิตา ภวิสฺสนฺติ, เห็นเหตุอย่างหนึ่ง จึงส่งภิกษุเหล่านี้
 กิณฺนุ โข เอตนฺ”ติ อาวชฺเชนโต มาในที่นี้ นั่นอะไรกันหนอแล?” เมื่อ
 ตมตฺถํ ฅตฺวา อาห “อตุถิ ปน ใคร่ครวญก็ทราบความนั้น จึงถามว่า
 โว อาวุโส สามเณโร”ติ. “นตุถิ “ผู้มีอายุ สามเณรของพวกท่านมีบ้าง
 อาวุโส”ติ. “สเจ นตุถิ, อิมิ ไหม?”. พวกภิกษุกล่าวว่า “ไม่มี
 สงฺกัจจายสามเณโร กเหตุวา กจจนภา”ติ. ดอกคุณ”. พระเถระกล่าวว่า “ถ้าไม่มี
 ไชรั พวกท่านจงพาสังกัจจายสามเณร
 รูปนี้ไป”.

“อลํ อาวุโส, สามเณโร นิสฺสาย พวกภิกษุกล่าวว่า “อย่าเลยผู้มีอายุ
 โน ปลิโพโธ ภวิสฺสติ, ก็ อรุณเณ พวกผมจักมีความกังวล เพราะอาศัย
 วสนฺตานํ สามเณเรนา”ติ. “น สามเณร, ภิกษุผู้อยู่ในป่าจะต้องการ
 อาวุโส อิมิ นิสฺสาย ตุมหากัง สามเณรไปทำไม”. พระเถระกล่าวว่า
 ปลิโพโธ ภวิสฺสติ, อปิจ โข ปน “ผู้มีอายุ พวกท่านจักไม่มีความกังวลใจ
 ตุมฺเห นิสฺสาย อิมิสฺส ปลิโพโธ เพราะอาศัยสามเณรนี้, ก็แลอีกอย่างหนึ่ง

พ.ต.ท.เกรียงไกร ชินโกศล

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ภวิสฺสติ, สตฺถาปิ ตุมฺเห มม สนฺติกํ
 ปหิณฺนโต ตุมฺเหหิ สทฺธิ สามเณรสฺส
 ปหิณฺนํ ปจฺจาสีสนฺโต ปหิณฺนิ, อิมํ
 คเหตฺวา คจฺจนฺตา”ติ. เต “สาธฺว”ติ
 อธิวาเสตฺวา สามเณเรน สทฺธิ
 เอกตฺตีส ฆนา เถรํ อปฺโลเกตฺวา
 วิหารา นิภฺขมฺม จาริกํ จรฺนฺโต
 วิสโยชนสฺตมตฺตเก เอกํ สหสฺสกุลิกํ
 กามํ ปาปฺณิสฺสุ.

มนุสฺสา เต ทิสฺวา ปสนฺนจิตฺตา
 สกฺกจฺจํ ปรีวีสิตฺวา “ภนฺเต กตฺต
 คมิสฺสตา”ติ ปุจฺจิตฺวา “ยถา-
 ผาสกฺกญฺจัน อาวุโส”ติ วุตฺเต
 ปาทยฺลเน นิปฺชชิตฺวา “มยํ ภนฺเต
 อยฺเยสฺสุ อิมํ นิสฺสาย อนฺโตวสฺสํ
 วสนฺเตสฺสุ ปณฺจ สีลาณี สมากาย
 อุโปสถกมฺมํ กริสฺสามา”ติ ยาจิสฺสุ.

เถรา อธิวาเสสฺสุ. อถ เนสํ มนุสฺสา
 รตฺติฏฺจานทิวาฏฺจานจฺงกมฺนปณฺณสาลํ
 สวิทฺทิตฺวา “อชฺช มยํ, เสฺว

สามเณรนี้จักมีความกังวลใจเพราะอาศัย
 พวกท่าน, แม้พระศาสดาเมื่อส่งพวก-
 ท่านไปสู่สำนักของเรา ก็ทรงหวังเฉพาะ
 จะส่งสามเณรไปกับพวกท่าน ส่งไปแล้ว,
 พวกท่านจงพาเอาสามเณรนี้ไปเถิด”.
 ภิกษุเหล่านั้น รับว่า “ดีละ” รวม
 สามเณรเข้าด้วยเป็น ๓๑ รูป อําลา
 พระเถระ แล้วออกจากวิหาร เทียว
 จาริกไป ถึงบ้านพันตระกูลหมู่หนึ่ง
 ไกลถึง ๑๒๐ โยชน์.

พวกมนุษย์ เห็นภิกษุเหล่านั้นแล้ว
 มีจิตเลื่อมใส อังคาสด้วยความเคารพ
 ถาว่า “พวกท่าน จักไปที่ไหนกัน
 ครับผม” เมื่อภิกษุทั้งหลายกล่าวว่
 “จักไปสู่ที่ตามความสบายคุณ” จึง
 หมอบลงที่แทบเท้า วิงวอนว่ “ท่านครับ
 เมื่อพระผู้เป็นเจ้าของบ้านนี้อยู่ตลอด
 ภายใต้อาราม พวกกระผมจักสมาทาน
 คีลห่า ทำอุโบสถกรรม”.

พระเถระรับแล้ว. ลำดับนั้น พวกมนุษย์
 จัดแจงที่พักกลางคืนที่พักรหว่างวันที่ยังกรรม
 และบรรณศาลา ไว้สำหรับภิกษุเหล่านั้น

พ.ต.ท.เกรียงไกร ชินโกสม

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

มยน”ติ อุตสาหปตตดา อุปฏฐานมกัสุ.

ถึงความอดสาหะว่า “วันนี้ พวกเรา
พรุ่งนี้พวกเรา” ได้ทำการอุปัฏฐากแล้ว.

เถรา วสุสฺยปนายิกาทิวเส กตีกวตตํ
กรีสฺสุ “อาวุโส อเมหฺหิ ธรรมานก-
พฺพุทฺธสฺส สนฺติเก กมฺมฏฺฐานํ คหิตํ,
น โข ปน สกฺกา อณฺเวยตร
ปฏฺิพตฺติสมฺปทาย พุทฺเธ อาราเชตฺ,
อมฺหากณฺจ อปายทวารานิ วิวฺฆาเนว,
ตสฺมา อณฺเวยตร ปาโต ภิกฺขุจาจร-
เวลาย สายํ เถรฺอุปฏฺฐานเวลาย จ
เสสกาเล เทว เอกฺกฏฺฐาเน น
ภวิสฺสาม, ยสฺส อผาสฺกํ ภวิสฺสติ,
เตน มณฺฑิยา ปหตาย ตสฺส
สนฺติกํ กนฺตฺวา เกสชฺชํ กรีสฺสาม,
อิโต อณฺเวยสฺมี รตฺติภาเค วา
ทิวสภาเค วา อปฺปมตฺตา กมฺมฏฺฐานํ
อนฺุยุณฺชิสฺสามา”ติ.

ในวันเข้าพรรษา พระเถระทั้งหลาย
กระทำกติกาวัตรกันว่า “ผู้มีอายุ
พวกเราเรียนเอากรรมฐานในสำนักของ
พระพุทธเจ้าผู้ยังทรงพระชนม์อยู่ ก็แล
เว้นความถึงพร้อมด้วยข้อปฏิบัติ พวก
เราไม่อาจให้พระพุทธเจ้าทรงยินดีได้,
อนึ่งประตูปบายก็เปิดแล้วนั้นเที่ยว
สำหรับพวกเรา, เพราะเหตุนั้น เว้น
เวลาภิกขาจารในตอนเช้าและเวลาบารุง
พระเถระในตอนเย็น พวกเราจักไม่อยู่
รวมกัน ๒ คน ในที่เดียวกัน ในกาล
ที่เหลือ ภิกษุรูปใดจักไม่มีความสบาย
เมื่อภิกษุรูปนั้นตีระฆังแล้ว พวกเราไป
สำนักภิกษุนั้น จักปรุงยา ในส่วน
กลางคืนหรือในส่วนกลางวัน อื่นจากนี้
พวกเราไม่ประมาท จักประกอบ
กรรมฐานอยู่เนื่อง ๆ”.

เตสุ เอวํ กตีกํ กตฺวา
วิหรนฺเตสุ เอโก ํ ทฺกคฺโคโต ปุริโส
ธิตโร อฺปนฺนิสฺสาย ชิวนฺโต, ตสฺมี
จาเน ทฺพฺภิกฺขุเช อฺปฺปนฺเน อปรํ

เมื่อภิกษุเหล่านั้น ทำกติกากันอยู่
อย่างนี้, บุรุษตกยากคนหนึ่ง อาศัย
ลูกสาวเลี้ยงชีวิต เมื่อทพภิกขุภัยเกิดขึ้น
ในที่นั้น ปรารภนาจะอาศัยลูกสาวอีก-

พ.ต.ท.เกรียงไกร ชินโกสม
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ธีตรํ นิสฺสาย ชีวิตฺกามो มคฺคํ
 ปฏิปชฺชติ. เถราปิ คามะ ปิณฑาย
 จริตฺวา วสนฺภูจฺฉานํ อากจฺฉนฺตฺวา
 อนฺตรามคฺเค เอภิสฺสา นทียา
 นฺหาตฺวา วาลุกาปฺลิเน นิสฺสิตฺวา
 ภตฺตกิจฺจํ กริสฺสุ. ตสฺมี ขณฺเ ส
 ตํ จานํ ปตฺวา เอกมฺนฺตํ อฏฺฐาสิ.

อก นํ เถรา “กหํ คจฺฉสิ”ติ
 ปุจฺฉิสฺสุ. สโร ตมตฺถํ อารโจะสิ.
 เถรา ตสฺมี การุญฺณํ อูปาเทตฺวา
 “อุปาสก อตีวีย ฉาโตสิ, คจฺฉ,
 ปณฺณํ ออาหาร, เอกเมกํ เต
 ภตฺตปิณฑํ ทสฺสามา”ติ วตฺวา เตน
 ปณฺณเ ออาหารเ อตฺตนา อตฺตนา
 ปริภุญฺชนนียาเมเนว สุปพฺยุชฺชนนินิ
 สนฺเนตฺวา เอกเมกํ ปิณฑมทํสุ.
 เอตเทว กิร วตฺตํ โภชนกาเล
 อากตฺสฺส ชนฺสฺส ภตฺตํ ททมาเนน
 ภิกฺขุณา อคฺคภตฺตํ อทตฺวา อตฺตนา
 ภุญฺชนนียาเมเนว โลกํ วา พหุ
 วา ทาทพฺพํ, ตสฺมา เตปิ ตถา
 อทํสุ.

คนหนึ่งเลี้ยงชีวิต ออกเดินทางแล้ว.
 แม้พระเถระทั้งหลายเที่ยวไปในบ้านเพื่อ
 บิณฑบาต กลับมาสู่ที่อยู่ อาบน้ำใน
 แม่น้ำสายหนึ่งในระหว่างทาง นั่งบน
 หาดทรายทำภตฺตกิจแล้ว. ในขณะนั้น
 เขาถึงสถานที่นั้นแล้ว ได้ยิน ณ ที่สุด
 ข้างหนึ่ง.

ครั้งนั้น พระเถระถามบุรุษนั้นว่า “เธอ
 จะไปไหน?”. เขาบอกความนั้นแล้ว.
 พระเถระทั้งหลาย ยังความกรุณาให้
 เกิดขึ้นในบุรุษนั้น กล่าวว่า “อุปาสก
 เธอหิวเต็มที จงไป จงนำไปไม้มา
 พวกเราจักให้ก้อนข้าวสวยแก่เจ้าคนละ-
 ก้อน” เมื่อบุรุษนั้นนำไปไม้มาคลุกเคล้า
 ด้วยแองและกับโดยทำนองที่ตน ๆ ฉนั้น
 นั้นเอง ได้ให้ก้อนข้าวคนละก้อน.
 ได้ฟังมาว่า ธรรมเนียมมีดังต่อไปนี้
 ภิกษุเมื่อให้ข้าวสวยแก่คนผู้มาในเวลาฉนั้น
 ไม่ให้ภัตที่ป็นยอด ฟิงให้น้อยก็ได้
 มากก็ได้ โดยทำนองที่ตนฉนั้นเท่านั้น,
 เพราะฉนั้น ภิกษุแม่เหล่านั้น ได้ให้
 เหมือนอย่างนั้น.

พ.ต.ท.เกรียงไกร ชินโกสุม

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

โส กตภตตกิจุโจ เถเร วนทิตวา
 ปุจฺฉิ “กั ฆนฺเต อยฺยา เกนจิ
 นิมนฺติตา”ติ. “นตฺถิ อฺปาสก
 นิมนฺตณฺ, มนุสฺสา เทวสิกั
 เอวรูปเมว อาหารํ เทนฺตี”ติ. โส
 จินฺเตสิ “มยฺ นิจฺจกัลลํ อฏฺฐาย
 สมฺภูจฺาย กมฺมํ กโรนฺตปิ เอวรูปิ
 อาหารํ ลทฺธํ น สกฺโกม, กิ
 เม อณฺณตฺถ กเตน, อิมสณฺณเวย
 สนฺติเก ชีวิสฺสามิ”ติ.

อด เน อาห “อหํ วัตฺตปฏฺิวตฺต
 กตฺวา อยฺยานเวย สนฺติเก วสิตฺ
 อิจฺฉามิ”ติ. “สาธฺ อฺปาสกกา”ติ.
 โส เตหิ สทฺธิ เตสํ วสนฺภูจฺานํ
 กนฺตฺวา สาธฺกั วัตฺตปฏฺิวตฺต
 กโรนฺโต ภิกฺขุ อติวีย อาราเชตฺวา
 เทวมาสจฺจเยน ธีตรํ ทฏฺฐกาโม
 หุตฺวา “สเจ อยฺเย อาปุจฺฉิสฺสามิ,
 น มํ วิสขฺขิสฺสนฺติ, อนาปุจฺฉา ว
 คมิสฺสามิ”ติ. เตสํ อนาจิกฺขิตฺวา ว
 นิกฺขมิ. เอตฺตกเมว กิรสฺส โอพาริกั
 ขลิตํ อโหสิ, ยํ ภิกฺขุณฺ

บุรุษนั้น กระทำภารกิจเสร็จแล้ว ใหว่
 พระเถระแล้วถามว่า “ท่านขอรับ ใคร ๆ
 นิมนต์พระผู้เป็นเจ้าของบ้างหรือ?”. ภิกษุ
 ทั้งหลายกล่าวว่า “กิจนิมนต์ไม่มีดอก
 อฺปาสก, มนุษย์ทั้งหลาย ถวายอาหาร
 อย่างนั้นนั่นเองทุก ๆ วัน”. บุรุษผู้
 ยากจนนั้นคิดว่า “เราลุกขึ้นขมีขมัน
 แม้ทำการงานตลอดกาลเนื่องนิตยฺ ไม่
 อาจได้อาหารเห็นปานนี้ เราจะต้องการ
 อะไรด้วยการไปที่อื่น เราจักเป็นอยู่ใน
 สำนักของภิกษุเหล่านี้เท่านั้น”.

ลำดับนั้น เขาจึงกล่าวกับภิกษุเหล่านี้ว่า
 “ผมปรารถนาจะทำวัตรปฏิบัติอยู่ใน
 สำนักของพระผู้เป็นเจ้าของทั้งหลายเท่านั้น”.
 ภิกษุเหล่านั้นกล่าวว่า “ดีละ อฺปาสก”.
 บุรุษเข็ญใจนั้น ไปยังที่อยู่ของภิกษุ
 เหล่านั้นกับภิกษุเหล่านั้น ทำวัตร-
 ปฏิบัติอย่างดี ให้ภิกษุยินดีแล้วอย่างยิง
 ล่วงไป ๒ เดือน อยากจะเห็นลูกสาวจึง
 คิดว่า “หากเราลาพระผู้เป็นเจ้าของไชรั
 พระผู้เป็นเจ้าของจักไม่ยอมปล่อยเราไป
 เราจักไม่ลา แล้วไป” ไม่บอกแก่ภิกษุ
 เหล่านั้นเที่ยว ออกไปแล้ว. ได้ยินว่า

พ.ต.ท.เกรียงไกร ชินโกศล
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อนาโรเจตวา ปกุกามิ.

ตสฺส ปน คมนมคฺเค เอกา
อฏฺฐวี. ตตฺถ ปญฺจสตันนํ โจรानํ
“โย อิมํ อฏฺฐวี ปริสฺสฺสติ, ตํ
มาเรตฺวา ตสฺเสว มํสฺโลหิตฺเตน ดุຍฺหํ
พฺลิกมมํ กริสฺสามา”ติ เทวตาย
อายาจนํ กตฺวา วสนฺตฺวานํ สตฺตโม
ทิวสฺส โหติ. ตสฺมา สตฺตเม
ทิวสฺส โจรเชฏฺฐโก รุกฺขํ อารุຍฺห
มนฺสฺเส โอลฺเกนฺโต ตํ อากจฺจนตํ
ทิสฺวา โจรานํ สณฺณมทาสิ.

เต ตสฺส อฏฺฐวีมชฺฉํ ปวิฏฺฐภาวํ
ณตฺวา ปริกฺขิปิตฺวา ตํ คณฺหิตฺวา
คาพฺหํ พนฺธนํ กตฺวา อรณฺนิสฺสฺสิตฺเตน
อกฺคิ นิมฺมגעตฺวา ทารุณิ สํกทฺตฺตฺติตฺวา
มหนฺตํ อคฺคิขนฺธํ กตฺวา สุลานิ
ตจฺฉิสฺส. โส เตสํ กิริยํ ทิสฺวา
“สามี อิมสฺสมี จาเน เนว สุกฺรา,
น มิกาทโย ทิสฺสนฺติ, กิการณา
อิทํ กโรถา”ติ ปุจฺฉิ. “ตํ มาเรตฺวา

ข้อที่เขาไม่บอกแก่ภิกษุทั้งหลายหลีกไป
เป็นความพลั้งพลาดอย่างใหญ่หลวงมี
ประมาณเท่านี้นั่นเอง.

ก็ในทางที่เขาไป มีดงอยู่ดงหนึ่ง.
วันที่ ๗ เป็นวันของพวกโจร ๕๐๐ คน
ผู้บนต่อเทวดาว่า “พวกเรา จักฆ่าคน
ผู้เข้าไปสู่ดงนี้ จักแก้บน(ทำพิธีกรรม)
ท่านด้วยเนื้อและโลหิตของคนนั้นนั่นเอง”
แล้วอยู่ในดงนั้น. เพราะฉะนั้น ใน
วันที่ ๗ หัวหน้าโจรขึ้นดงไม่มองหา
พวกมนุษย์ เหลือบเห็นบุรุษนั้นกำลัง
เดินมา จึงได้ให้สัญญาณแก่พวกโจร.

พวกโจรเหล่านั้นรู้ว่า บุรุษนั้นเข้าไป
ท่ามกลางดง พวกนั้นแวดล้อมจับเอาบุรุษ
นั้นไปทำการผูกมัดไว้อย่างมั่นคง สี่ไฟ
ด้วยไม้สี่ไฟ ขนเอาพินมาทำให้เป็น
กองไฟใหญ่แล้วเสียมหลาว. บุรุษ
ยากจนนั้น เห็นกิริยาของโจรเหล่านั้น
ถามว่า “นายครับ ผมไม่เห็นหมู,
ไม่เห็นเนื้อ เป็นต้น ในที่นี้ ท่านทำ
หลาวนี้เพราะเหตุอะไร?”. พวกโจร

พ.ต.ท.เกรียงไกร จินโกสุม

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ตว มंसโลहितน เทวตยา พลิกมม
กริสสามา”ติ.

โส มรณภยตชชิตโต ภิกขุณฺโณ อุปการ
อจินเตตฺวา เกวลํ อตฺตโน ชีวิตเมว
รทฺขมาโน เอวมาห “สามิ อห
วิฆาสาโท อัจฉินฺนุจภตฺตํ ภูณฺชิตฺวา
วทฺหมิโต, วิฆาสาโท นาม
กาพกณฺณโก, อยฺยา ปน ยโต
ตโต นิทฺทมิตฺวา ปพฺพชิตาปี
ชตฺติยาเอว, อสฺสกสมิ จาเน เอกคีส
ภิกขุ วสนฺติ, เต มาเรตฺวา
พลิกมมํ กโรถ, อติวีย โว เทวตา
ตฺสฺสิสฺสฺสตี”ติ.

ตํ สุตฺวา โจรา “ภทฺทกํ เอส
วทติ, ก็ อิมินา กาพกณฺณินา,
ชตฺติเย มาเรตฺวา พลิกมม
กริสสามา”ติ จินเตตฺวา “เอहि,
เนสํ วสนฺนุจจัน ทสฺเสหิ”ติ. ตเมว
มคฺคทฺทเทสํ กตฺวา ตํ จานํ คนฺตฺวา
วิหารมชฺเฒ ภิกขุ อทิสฺวา “กห
ภิกขุ”ติ ตํ ปุจฺฉิสฺส. โส เทว
มาเส วสิตตฺตา เตสํ กตฺติกวตฺตํ
ชานนฺโต เอวมาห “อตฺตโน

กล่าวว่า “เราจักฆ่าเจ้า แล้วแก้บน
ต่อเทวดาด้วยเนื้อและโลหิตของเจ้า”.

บุรุษนั้นถูกมรณภัยคุกคามแล้ว ไม่คำนึง
ถึงอุปการะของภิกษุทั้งหลาย เมื่อจะ
รักษาชีวิตของตนอย่างเดียวเท่านั้น
กล่าวอย่างนี้ว่า “นายครับ ผมเป็นคน
กินเดนกินภัตที่เหลือเดน เจริญเติบโต
แล้ว, ขึ้นชื่อว่าคนกินเดนเป็นคน
กาลกรรณิ, ส่วนพระผู้เป็นเจ้าของทั้งหลาย
แม้ออกบวชจากตระกูลใดตระกูลหนึ่ง เป็น
กษัตริย์นั้นเทียว, ท่านทั้งหลายฆ่าภิกษุ
๓๐ รูป ผู้อยู่ในที่โน้น จงกระทำพิธีกรรม,
เทวดาจักยินดีต่อพวกท่านอย่างยิ่ง”.

พวกโจรฟังคำนั้นแล้วคิดว่า “คนนี้พูดดี,
จะต้องการอะไรด้วยคนกาลกรรณินี้
เรามากษัตริย์แล้วจักทำพิธีกรรม” จึง
กล่าวว่า “จงมา จงชี้ที่อยู่ของภิกษุ
เหล่านั้น”. โจรเหล่านั้น ให้เขาเป็น
ผู้นำทางไปสถานที่นั้นแล้ว ไม่เห็นภิกษุ
ในท่ามกลางวิหาร ถามเขาว่า “พวก
ภิกษุไปไหนกันหมด?”. บุรุษนั้น
รู้จักาวัดของภิกษุเหล่านั้น เพราะ
ตนอยู่ถึง ๒ เดือน จึงกล่าวอย่างนี้ว่า

พ.ต.ท.เกรียงไกร ชินโกสุม

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

รตติฎฐานทิวาฎจาเนสฺสู นิสินฺนา,
เอตํ ฆณฺที ปหฺรณ, ฆณฺทีสทฺเทน
สนฺนิปตฺติสฺสนฺติ”ติ. โจรเชฎฺจโก ฆณฺที
ปหฺริ.

ภิกฺขุ ฆณฺทีสทฺทํ สุตฺวา
“อกาเล ฆณฺที ปหฺญา, กสฺสจ
อผาสุกํ ภวิสฺสตี”ติ อากนฺตฺวา
วิหารมชฺเฒ ปฏฺิปาฎิยา ปณฺณตฺเตสฺ
ปาสาณผลเกสฺสู นิสีทิสฺสู. สํมตฺเตโร
โจเร โอลเกตฺวา ปุจฺฉิ “อุปาสกา
เกนายํ ฆณฺที ปหฺญา”ติ. โจรเชฎฺจโก
อาห “มยา ภนฺเต”ติ. “กิกการณา”ติ.
“อเมหฺหิ อฎฺวีเทวตาย อายาจิตฺ
อตฺถิ, ตสฺสา พลิกมฺมกรณตฺถาย
เอกํ ภิกฺขุํ กเหตฺวา คมิสฺสามา”ติ.

ตํ สุตฺวา มหาเถโร ภิกฺขุ ออา
“อาวุโส ภาติกานํ อุปฺปนฺนกิจฺจํ
นาม เชฎฺจภาติเกน นิตฺถริตพฺพํ,
อหํ อตฺตโน ชีวิตํ ตุมฺหากํ
ปริจฺจชิตฺวา อิเมหิ สทฺธิ คมิสฺสามิ,
มา สพฺเพสํ อนฺตราโย โหตฺถ,
อุปฺปมตฺตา สมณธมฺมํ กโรถา”ติ.

“ภิกษุทั้งหลายนั่งอยู่ที่พักกลางคืนและ
ที่พักกลางวันของตน, ท่านจงตีระฆังนี้,
ภิกษุทั้งหลายจักประชุมกันด้วยเสียง
ระฆัง”. หัวหน้าโจร ตีระฆังแล้ว.

ภิกษุทั้งหลาย ได้ยินเสียงระฆังแล้ว
คิดว่า “ใครตีระฆังนอกเวลา จักมีใคร ๆ
ไม่สบายแน่” จึงพากันมานั่งบนแผ่นดิน
ที่เขาจัดไว้โดยลำดับ ท่ามกลางวิหาร.
พระสังฆเถระแลดูโจรแล้ว ทามว่า
“อุบาสก ใครตีระฆังนี้?”. หัวหน้าโจร
พูดว่า “ท่านครับ ผมเอง”. พระ-
สังฆเถระทามว่า “เพราะเหตุไร?”.
หัวหน้าโจรกล่าวว่า “พวกผมบนต่อ
เทวดาในดงเข้าไว้ พวกผมจับภิกษุ
รูปหนึ่งเพื่อต้องการทำพิธีกรรมต่อเทวดา
นั้นแล้วจักไป”.

พระมหาเถระ ฟังคำนั้นแล้ว กล่าวกับ
ภิกษุทั้งหลายว่า “ผู้มีอายุชื่อว่ากิจเกิดขึ้น
แก่พวกน้อง พี่ชายต้องช่วยเหลือ, เรา
สละชีวิตของตนเพื่อพวกท่าน จักไปกับ
โจรเหล่านี้, ขออันตรายจงอย่ามีแก่
ภิกษุทุกรูป, ขอพวกท่านจงไม่ประมาท
กระทำสมณธรรม”. พระอนุเถระ

พล.ต.ท. วราวุธ-คุณสุมาลี จารุวัตร
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อนุตเถโร อาห “ภนฺเต เชฏฺฐภาตฺ
กัจจํ นาม กนิฏฺฐสฺส ภาโร, อหํ
คมิสฺสามิ, ตุมฺเห อปฺปมตฺตา
โหนตา”ติ. อิมินา อูปาเยน “อหเมว
อหเมวา”ติ วตฺวา ปฏิปาฏิยา ติสปิ
ชชา อุกฺกฺขหิสุ.

เอวํ สพฺเพ เนว เอกิสฺสา มาตฺ
ปฺปตฺตา, น เอกสฺส ปิตุ, นาปิ
วิตฺราคา, อถ จ ปน อวเสสํ
อตฺถาย ปฏิปาฏิยา ชีวิทํ ปริจฺจชีสุ.
เตสุ เอโกปิ “ตฺวํ ยาหิ”ติ วตฺตุ
สมตฺโต นาม นาโหสิ.

สงกัจจายสามเณโร เตสํ กถํ สุตฺวา
“ภนฺเต ติฏฺฐถ, อหํ ตุมฺหากํ
ชีวิทํ ปริจฺจชิตฺวา คมิสฺสามิ”ติ
อาห. “อาวุโส มยํ สพฺเพ เอกโต
มาริยมานาปิ ตํ เอกํ น
วิสุตฺตฺเชสฺสามา”ติ. “กึการณา
ภนฺเต”ติ. “อาวุโส ตฺวํ ฐมฺม-
เสนาปตีสาริปฺปตฺตเถรสฺส สามเณโร,
สเจ ตํ วิสุตฺตฺเชสฺสาม, ‘สามเณรํ
เม อาทาย คนฺตฺวา โจรานํ

กล่าวว่่า “ท่านผู้เจริญชื่อว่ากิจของพี่ชาย
เป็นหน้าที่(ภาระ)ของน้อง, ผมจักไป
ท่านจงไม่ประมาทเถิด”. คนแม่ ๓๐ คน
ลุกขึ้นพูดโดยลำดับว่า “ผมเอง ผมเอง”
โดยอุบายนี้.

ภิกษุทุกรูปไม่ใช่เป็นบุตรของมารดาเดียว-
กัน ของบิดาเดียวกัน ยังไม่ปราศจาก
รากะอย่างนี้, ก็แต่ว่าภิกษุเหล่านั้น
ยอมสละชีวิตเพื่อประโยชน์แก่ภิกษุที่เหลือ
โดยลำดับ. บรรดาภิกษุเหล่านั้น แม้
รูปหนึ่งชื่อว่าสามารถจะพูดว่า “ท่าน
จงไป” ไม่ได้มีแล้ว.

สังกัจจายสามเณร พึงถ้อยคำของ
ภิกษุเหล่านั้นแล้วกล่าวว่่า “ขอพวกท่าน
จงหยุดอยู่ ขอรับ, ผมจักสละชีวิตเพื่อท่าน
ทุกรูปไปเอง”. ภิกษุทั้งหลายกล่าวว่่า
“คุณ พวกเราทั้งหมด แม้ถูกฆ่าตาย
รวมกัน จักไม่ทอดทิ้งเธอผู้เดียว”.
สามเณร ถามว่่า “เพราะเหตุอะไร
ขอรับ ?”. ภิกษุทั้งหลายกล่าวว่่า
“อาวุโส เธอเป็นสามเณร ของพระ-
ธรรมเสนาบดีสารีบุตรเถระ ถ้าพวกเรา

นียยาทยีสู'ติ เถโร ครหิสฺสติ,
 ตํ นินฺทํ นิตฺถริตฺตํ น สกฺขิสฺสาม,
 เตน ตํ น วิสฺสชฺเชสฺสามา"ติ.

จักทอดทิ้งเธอไซ้ พระเถระจักติเตียนว่า
 'พวกภิกษุพาเอาสามเณรของเราไปมอบ
 ให้แก่โจร' พวกเราจักไม่อาจปลดเปลื้อง
 คำนินทานั้นได้ เพราะเหตุนั้น พวกเรา
 จักไม่ทอดทิ้งเธอ".

"ภนฺเต สมฺมาสมฺพุทฺโธ ตุมฺเห
 มม อุปฺชฌายสฺส สนฺติกํ
 ปหิณฺนฺโตปิ มม อุปฺชฌาโย มํ
 ตุมฺเหหิ สทฺธิ ปหิณฺนฺโตปิ
 อิทเมว การณํ ทิสฺวา ปหิณฺนิ,
 ติฏฺฐถ ภนฺเต, อหเมว
 คมิสฺสามิ"ติ. โส ติสฺปิ ภิกฺขุ
 วนฺทิตฺวา "สเจ เม ภนฺเต โทโส
 อตฺถิ, ขมถา"ติ วตฺวา นิกฺขมิ.
 ภิกฺขุณฺํ มหาสฺเวโค อุปฺปชฺชิ. อกฺขิณิ
 อสฺสุหิ ปุณฺณานิ, หทยมฺสํ ปเวธิ.
 มหาเถโร โจเร อาห "อุปาสกา
 อยํ ทารโก ตุมฺเห อคฺคิ กโรนฺเต
 สุลานิ ตจฺจนฺเต ปณฺณานิ อตฺถรณฺเต
 ทิสฺวา ภายิสฺสติ, อิมํ เอกมฺนฺเต
 จเปตฺวา ตานิ กิจฺจานิ กเรยฺยาถา"ติ.
 โจรา สามเณรํ อาทาย คนฺตฺวา

สามเณรกล่าวว่า "ท่านขอรับ พระ-
 สัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงส่งพวกท่านไปสู่
 สำนักของอุปัชฌาย์ของผมนี่ดี อุปัชฌาย์
 ของผมส่งผมไปกับท่านทั้งหลายก็ดี เห็น
 เหตุนี้แล้วจึงส่งไป ขอท่านทั้งหลายจง
 หยุดเกิด ขอรับ ผมเองจักไป".
 สามเณรนั้นไหว้ภิกษุ ๓๐ รูปแล้ว
 เรียนว่า "ท่านขอรับ ถ้าผมมีโทษอยู่
 ไซ้, ขอพระคุณท่านโปรดยกโทษให้
 ด้วย" แล้วก็ออกไป. ความเศร้าสลดใจ
 อย่างใหญ่หลวง เกิดขึ้นแก่ภิกษุทั้งหลาย.
 นัยน์ตาทั้ง ๒ ข้าง เต็มด้วยน้ำตา,
 เนื้อหทัยสั่นแล้ว. พระมหาเถระกล่าวกับ
 พวกโจรว่า "อุปาสกทั้งหลาย ทารกนี้
 เห็นพวกท่านก่อไฟ เสียมหลาว ปูลาด
 ไปไม้ จักกลัว, พวกท่านพักทารกนี้ไว้
 ณ ที่สุดข้างหนึ่ง พึงทำกิจเหล่านั้น".

เอกมนุเต จเปตวา สัพพกิจจานิ พวกโจรพาเอาสามเณรไป แล้วพักไว้
กริสฺสุ. ณ ที่สุดข้างหนึ่ง แล้วทำกิจทั้งหมด.

กิจอุปริโยसानะ โจรเชฏฺฐโก ในเวลาเสร็จกิจ หัวหน้าโจร
อสิ อุพฺพาเหตฺวา สามเณร เจ็ดดาบเข้าไปหาสามเณร.
อุปสงฺกมิ.

สามเณโร นิสิตฺมาโน ฌานํ สามเณรเมื่อนั่ง นั่งเข้าฌาน. หัวหน้าโจร
สมาปชฺชิตฺวา นิสิตฺ. โจรเชฏฺฐโก ควางดาบฟันสามเณรเข้าที่คอ. ดาบงอ
อสิ ปรีวตฺเตตฺวา สามเณรสฺส คมกระแทบคม. หัวหน้าโจรนั้น สำคัญ
ชนฺธะ ปาเตสิ. อสิ นมิตฺวา ธาราย ว่า “เราฟันไม่ถนัด” ดัดดาบนั้นให้ตรง
ธารํ ปหริ. โส “น สมฺมา ฟันซ้ำเข้าไปอีก. ดาบม้วนเหมือนใบตาล
ปหริณฺ”ติ มณฺเฑมาโน ปุณฺ ตํ อุชฺฐุ ไปถึงโคนด้าม. ก็บุคคลจะเอาภูเขาสิเนรุ
กตฺวา ปหริ. อสิ ตาลปตฺตํ วย ทับสามเณรชื่อว่าสามารถฆ่าให้ตายใน
เวจฺยมาโน ฏรุณฺถํ อคมาสิ. สามเณร กาลนั้น ย่อมไม่มี, ไม่จำต้องกล่าวถึง
หิ ตสฺมี กาละ สิเนรุณา เอาดาบฟันให้ตาย.
อวตฺถนฺโตปิ มาเรตุํ สมตฺโต นาม
นตฺถิ, ปเคว อสิณา.

ตํ ปาฎิหาริยํ ทิสฺวา โจรเชฏฺฐโก หัวหน้าโจรเห็นปาฎิหาริยฺนั้น คิดว่า
จินฺเตสิ “ปุพฺเพ เม อสิ สิลาถมฺภํ “แต่ก่อนดาบของเราตัดเส้าหินหรือตอ-
วา ขทิสฺวาณํ วา กลิสฺรํ วย ตะเคียนขาดเหมือนหยวกกล้วย บัดนี้
จินฺตฺติ, อิทานิ เอกวารํ นมิโต งอครั้งหนึ่งแล้ว เกิดเป็นเหมือนใบตาล
เอกวารํ ตาลปตฺตเวจฺโก วย ชาโต, ม้วนอีกครั้งหนึ่ง, ดาบชื่อนี้แม้ไม่มีเจตนา

๑ อ. อุพพาหิตฺวา.

อย่ นาม อสิ อเจตโน หุตวาปี
 อิมสฺส คุณฺ ฆานาติ, อหํ สเจตโนปิ
 น ฆานามิ”ติ. โส อสิ ภูมียํ
 ขิปิตฺวา ตสฺส ปาทมฺULE อูเรน
 นิปฺขขิตฺวา “ภนฺเต มยํ ธนการณา
 อิตฺ อฏฺวิยํ ปวิฏฺฐมฺหา, อเมห
 ทูโรโต ว ทิสฺวา สหสฺสมตฺตาปี
 ปุริสา ปเวเชนฺติ, เทวํ ติสฺโส
 กกา กเกตุํ น สกฺโกนฺติ, ตว
 ปน สนฺตาสมตฺตาปี นตฺถิ, อุกฺกามฺเข
 สฺวณฺณํ วิย สฺสุปฺพิตฺกณฺณิการํ วิย
 จ เต มฺขํ วิโรจติ, กิณฺนุ
 โข การณน”ติ ปุจฺฉนฺโต อิมํ
 คากมาห

ยังรู้คุณของสามเณร นี้, เราแม้มีเจตนา
 ก็ยังไม่รู้”. หัวหน้าโจรนั้น เหวียงดาบ
 ลงพื้นดิน หมอบลงแทบเท้าของสามเณร
 นั้นด้วยอก เมื่อจะถามว่า “ท่านครับ
 พวกผมเข้าไปในดงนี้เพราะเหตุแห่งทรัพย์,
 คนแม้ประมาณ ๑ พันคน เห็นพวกเรา
 แต่ไกลยังสิ้น, ไม่อาจพูดได้ ๒-๓ คำ
 ส่วนท่านไม่มีแม้เพียงความสะดุ้ง, หน้า
 ของท่านผ่องใส เหมือนทองที่ปากบ้ำ
 และเหมือนดอกกรรณิการที่บานดีแล้ว,
 จักมีเหตุอะไรหนอแล” จึงกล่าวคาถา
 นี้ว่า

“ตาโส เต นตฺถิ, น ภยํ,
 ภियโย วณฺโณ ปสฺสิตฺติ,
 กสฺมา น ปรีเทเวสิ
 เอวรูปे महपुण्ये”ติ.

“ความสะดุ้ง ไม่มีแก่ท่าน, ความกลัว
 ย่อมไม่มี(แก่ท่าน), ผิวพรรณ
 (ของท่าน) ผ่องใสยิ่งนัก, ท่านไม่
 คร่ำครวญ ในเพราะภัยใหญ่หลวง
 เห็นปานนี้ เพราะเหตุอะไร?”.

โส สามเณโร ฆานา วุฏฺฐาย
 ตสฺส ธมฺมํ เทเสนฺโต “อาวุโส
 คามณิ ชินาสวสฺส อตฺตภาโว
 นาม สีสฺเส จปิตฺภาโร วิย โหติ,

สามเณรนั้น ออกจากฆาน เมื่อ
 แสดงธรรมแก่หัวหน้าโจรนั้น กล่าวว่
 “ท่านผู้เป็นนายบ้าน ชื่อว่าอัฏฐาของ
 พระชินาสพ เป็นเหมือนนภาที่วางไว้

คุณฺหณฺยํแสงเดือน ฌ นกร
 สร้างคัมภีร์พระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

โส ดสฺมี ภิชฺชนเต ดุสฺสเตว, น บนศีรชะ, พระชีณาสพนัน เมื่อ
 ภายตี”ติ วตฺวา อีมา คากา อภาสิ อัฏภานันแตกไป ย่อมยินดีนั้นแล
 ย่อมไม่กลัว” ได้กล่าวคากาเหล่านี้ว่า

“นตฺถิ เจตสิกํ ทุกฺขํ
 อนเปกฺขสฺส คามณิ,
 อติกฺกนฺโต ภยํ สพฺพํ
 ชีณสํโยชนํ อิติ,
 ชีณา อสฺส ภาวนตฺติ,
 ทิฏฺฐา ฐมา ยถา ตกา
 นิพฺภยํ มรณํ โหติ
 ภาวโรปนํ ยถา”ติ.

โส ดสฺส วจนํ สุตฺวา ปณฺจ
 โจรสตานิ โอลเกตฺวา อาห “ตุเมห
 ก็ กริสฺสกา”ติ. “ตุเมห ปน
 สามี”ติ. “มม ตาว เหวรูป
 ปาฏิหาริย์ ทิสฺวา อาการมชฺเ
 กิจจํ นตฺถิ, อยฺยสฺส สนฺติเก
 ปพฺพชิสฺสามี”ติ. “มยฺปิ ตเถว
 กริสฺสามา”ติ. “สาธฺ ตาตา”ติ.

“ท่านนายบ้าน คนผู้ไม่มีความ
 ห่วงใย ย่อมไม่มีความทุกข์ทางใจ,
 คนผู้แสวงหากุณ สิ้นสัญโยชนแล้ว
 ล่วงภัยทั้งปวงได้, ตัณหานำไปสู่
 ภพของบุคคลนั้นสิ้นไปแล้ว โดย
 ประการที่ตนเห็นธรรมแล้ว ความ
 ตาย(ของบุคคลนั้น)ไม่มีภัย เหมือน
 ปลงภาระลง ฉะนั้น”.

หัวหน้าโจรนั้น ฟังคำของสามเณร
 นั้นแล้ว แลดูโจร ๕๐๐ คน กล่าวว่
 “พวกท่านจักกระทำอย่างไร?”. พวกโจร
 กล่าวว่ “ก็ท่านเล่า นาย?”. หัวหน้า-
 โจรกล่าวว่ “เพราะเห็นปาฏิหาริย์เห็น
 ปานนี้ก่อน เราจึงไม่มีกิจในท่ามกลาง
 เรือน, เราจักบวชในสำนักของพระผู้-
 เป็นเจ้า”. พวกโจรกล่าวว่ “แม้พวก
 เราก็จักทำเหมือนอย่างนั้นเหมือนกัน”.
 หัวหน้าโจรกล่าวว่ “ดีละ พ่อ”.

* ฉ. ภาวนิกุเชปน ขตา.

ตโต ปณฺจสตาปี เต สามเณรํ
 วนทิตฺวา ปพฺพชฺชํ ยาจิสฺสุ. โส เตสํ
 อสิธาราทิเอนฺว เกเส จ วตฺถทสฺยานิ
 จ ฉินฺทิตฺวา ตมฺพมตฺติกาย รัชิตฺวา
 ตานิ กาสายานิ อจฺฉาเทตฺวา ทสฺสุ
 สีเลสุ ปติฏฺฐาเปตฺวา เต อาทาย
 กจฺฉนฺโต จินฺตสิ “สจฺหาํ เต เถเว
 อทิสฺวา ว คมิสฺสามิ, เต สมณธมฺมํ
 กาคฺตุํ น สกฺขิสฺสนฺติ. โจรานํ हि มํ
 คเหตฺวา นิภฺขนฺตกาเลโต ปญฺจติ เตสุ
 เอโกปี อสฺสุนิ สณฺจาเรตฺถุํ นาสกฺขิ,
 ‘มาริตฺโต นุ โข สามเณโร’ติ
 จินฺตเนตฺตานํ กมฺมฏฺฐานํ อภิมุขํ น
 ภวิสฺสตี, ตสฺมา ทิสฺวา ว เต
 คมิสฺสามิ”ติ.

ลำดับนั้น โจรเหล่านั้นแม้ทั้ง ๕๐๐ คน
 ไหว้สามเณรแล้ว ขอบรรพชา. สามเณร
 นั้น เอาคมดาบนั้นแลตัดผมและชายผ้า
 ของโจรเหล่านั้น ย้อมด้วยดินแดง ให้
 นุ่งห่มผ้ากาสายะเหล่านั้น ให้ตั้งอยู่ใน
 คีล ๑๐ เมื่อจะพาสามเณรเหล่านั้นไป
 คิดว่า “ถ้าเราจักไม่เยี่ยมพระเถระ
 เหล่านั้นก่อนไป ไชร์, พระเถระเหล่านั้น
 จักไม่อาจบำเพ็ญสมณธรรมได้, ด้วยว่า
 จำเดิมแต่กาลที่โจรเหล่านั้นจับเราออกไป
 บรรดาพระเถระเหล่านั้น แม้รูปหนึ่ง
 ไม่อาจกลั้นน้ำตาไว้ได้, เมื่อพระเถระ
 ทั้งหลายคิดอยู่ว่า ‘โจรฆ่าสามเณรตาย
 แล้วหรือหนอแล’ กรรมฐาน ก็จักไม่
 ก้าวหน้า, เพราะฉะนั้น เราเยี่ยมพระ-
 เถระเหล่านั้นเสียก่อนจึงจักไป”.

โส ปณฺจสตภิกฺขุปริวาโร ตตฺถ
 คนฺตฺวา อตฺตโน ทสฺสเนน
 ปฏฺิลทฺทสฺสาเสหิ เตหิ “กิ สฺปฺปุริส
 สงฺกิจฺจ ลทฺชนฺเต ชีวิตฺนุ”ติ วุตฺเต
 “อาม ภนฺเต อิเม มํ มาเรตฺถุ
 กามา หุตฺวา มาเรตฺถุ อสฺกโกนฺต
 มม กุณฺเ ปสฺสิตฺวา ธมฺมํ สุตฺวา

สามเณรนั้นมีภิกษุ ๕๐๐ เป็น
 บริวารไปในที่นั้น เมื่อภิกษุเหล่านั้นได้
 ความสบายใจ เพราะเห็นตน ถามว่า
 “สังกัจจะ ผู้สัตบุรุษ เธอได้ชีวิตแล้ว
 หรือ?” กล่าวว่า “อย่างนั้น ครับผม
 โจรเหล่านี้ปรารถนาจะฆ่าผม ไม่
 สามารถฆ่าได้ เลื่อมใสในคุณของผม

คุณหญิงแสงเดือน ณ นคร
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ปพพชิตา, อหํ 'ตุเมห ทิสฺวา
 คมิสฺสามิ"ติ อากโต, อปฺปมตฺตา
 สมณธมฺมํ กโรถ, อหํ สตฺถุ สนฺติกํ
 คมิสฺสามิ"ติ เต ภิกฺขุ วนฺทิตฺวา
 อิตฺเร อาทาย อฺปชฺฌายสฺส สนฺติกํ
 คนฺตฺวา "กิ สงฺกัจจ อนฺเตวาสิกา
 เต ลทฺธา"ติ วุตฺเต "อาม ภนฺเต"ติ
 ตํ ปวตฺตี อาโรเจสิ.

เถเรน จ "คจฺฉ, สงฺกัจจ
 สตฺถารํ ปสฺสาหิ"ติ วุตฺเต "สาธู"ติ
 เถรํ วนฺทิตฺวา เต อาทาย สตฺถุ
 สนฺติกํ คนฺตฺวา สตฺถารานิ "กิ
 สงฺกัจจ อนฺเตวาสิกา เต ลทฺธา"ติ
 วุตฺเต ตํ ปวตฺตี อาโรเจสิ.

สตฺถกา "เอวํ กิร ภิกฺขเว"ติ
 ปุจฺฉิตฺวา "อาม ภนฺเต"ติ วุตฺเต
 "ภิกฺขเว ตุมฺหากํ โจรกมฺมํ กตฺวา
 ทุสฺสีเล ปติฏฺฐาย วสฺสสฺตํ ชีวิตโต
 อิทานิ สีเล ปติฏฺฐาย เอกทิวสมฺปิ
 ชีวิตํ เสยฺโย"ติ วตฺวา อนฺุสนฺธิ
 มฺเฏตฺวา ธมฺมํ เทเสนฺโต อิมํ

พึงธรรมแล้วบวช, ผมมาด้วยหวังว่า
 'เยี่ยมท่านแล้วจึงจักไป' ขอท่านจงไม่
 ประมาทกระทำสมณธรรม ผมจักไปสู่
 สำนักของพระศาสดา" ไหว้ภิกษุ
 เหล่านั้นแล้ว พาเอาสามเณรนอกนี้
 ไปยังสำนักของอุปัชฌาย์ เมื่ออุปัชฌาย์
 ถามว่า "สังกัจจ จะได้อันเตวาสิก
 แล้วหรือ?" กราบเรียนว่า "อย่างนั้น
 ครับผม" แล้วเล่าเรื่องนั้น.

ก็เมื่อพระเถระกล่าวว่า "สังกัจจ จะ
 จงไปจงเยี่ยมพระศาสดา" สามเณรรับว่า
 "ดีละ" ไหว้พระเถระแล้ว พาเอา
 สามเณรเหล่านั้นไปยังสำนักของพระ-
 ศาสดา แม้เมื่อพระศาสดาตรัสถามว่า
 "สังกัจจ จะได้อันเตวาสิกแล้วหรือ?"
 ก็กราบทูลเรื่องนั้น.

พระศาสดาตรัสถามว่า, "ภิกษุทั้งหลาย
 ได้ทราบว่าเป็นอย่างไรหรือ?" เมื่อภิกษุ
 ทั้งหลาย กราบทูลว่า "อย่างนั้น
 พระเจ้าข้า" ตรัสว่า "ภิกษุทั้งหลาย
 การตั้งอยู่ในศีลแล้วเป็นอยู่แม้วันเดียว
 ในบัดนี้ ประเสริฐกว่าการทำโจรกรรม
 ของพวกเธอแล้วตั้งอยู่ในทุศีลเป็นอยู่ตั้ง

คุณหญิงแสงเดือน ณ นคร

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

คาถา

๑๑๐. “โย จ วสุสส ตัง ชีเว
ทุสสิโล อสมาหิโต
เอกาหัง ชีวิตัง เสยโย
สีลวานุตสส ฌายิโน”ติ.

ตตถ ทุสสิโลติ นิสสิโล.
สีลวานุตสสาติ ทุสสิลสส วสุสส ตัง
ชีวิตโต สีลวานุตสส ทวีหิ ฌาเนหิ
ฌายิโน เอกทิวสปี เอกมุตตมปิ
ชีวิตัง เสยโย อุตตมนนติ อตโก.

เทสนาวसानะ เต ปญจสตปิ
สท ปฏิสัมภิทาหิ อรหตตัง ปาปุณิสสุ.
สมุปตตมมหาชนสสาปิ สาทฎิกกา
ธมมเทสนา ชาตาคิ.

อปเรณ สมเยน สงกัจโจ
อุปสมุปรัง ลภิตวา ทสวสโส หุตวา
สามณเระ กณฺหิ. โส ปน ตสเสว
ภากิเนยโย อธิมุตตกสามณเระ นาม.

ร้อยปี” เมื่อทรงสืบต่ออนุสนธิแสดงธรรม
ตรัสพระคาถานี้ว่า

๑๑๐. “ก็บุคคลใดที่ศีล มีจิตไม่ตั้งมั่น พึ่ง
เป็นอยู่ ๑๐๐ ปี การเป็นอยู่วันเดียว
ของคนผู้มีศีล ผู้เพ่งโดยปกติ
ประเสริฐกว่าการเป็นอยู่ตั้ง ๑๐๐ ปี
ของบุคคลผู้ทุศีล ผู้มีใจไม่ตั้งมั่น
นั้น”.

บรรดาคำเหล่านั้น คำว่า ผู้ทุศีล
คือผู้ไม่มีศีล. คำว่า ผู้มีศีล ความว่า
การเป็นอยู่แม้วันเดียว คือแม้ชั่วครู่หนึ่ง
ของคนผู้มีศีล ผู้มีฌาน ด้วยฌาน ๒
อย่าง ประเสริฐกว่า คือสูงกว่า
ความเป็นอยู่ถึงร้อยปีของคนผู้ทุศีล.

ในเวลาจบเทศนา ภิกษุแม้ ๕๐๐
รูปเหล่านั้น บรรลอรหัตผลพร้อมด้วย
ปฏิสัมภิทา. ธรรมเทศนา ได้มีประโยชน์
แม้แก่มหาชนผู้ประชุมกันแล.

โดยสมัยต่อมา สังฆกิจจะได้อุปสมบท
แล้วมีพรรษา ๑๐ จึงรับสามเณรไว้. ก็
สามเณรนั้น เป็นหลานของท่านนั่นเอง
ชื่ออธิมุตตกสามเณร. ที่นั่นพระเถระ

คุณหญิงแสงเดือน ณ นคร
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อก นั เถโร ปริปัญณวสสกาเล
 อามนุเตตวา “อุปสมุพท์ เต
 กริสสามิ, คจณ, ฌาตกานัน สนฺติเก
 วสสปริมาณัน ปุจฺจิตวา เอहि”ติ
 อญฺโยเชสิ.

โส มาตาปิณฑุโน สนฺติกั คจณฺโต
 อนฺตรามคฺเค ปณฺจสเทหิ โจเรหิ
 พลิกมฺมตฺถาย มาริยมาโน เตสํ
 ธมฺมํ เทเสตวา ปสนฺนจิตฺเตหิ
 “น เต อิมสฺมึ จาเน อมฺหากํ
 อตฺถิภาโว กสฺสจि อารโจะตพฺโพ”ติ
 วิสฺสฏฺโจะ ปฏิปถे มาตาปิณฑุโร
 อากจณฺเต ทิสฺวา ตเมว มคฺคํ
 ปฏิปชฺชนฺตานํปิ เตสํ สจฺจํ
 อนฺรฺกขณฺโต นาโรเจสิ, เตสํ โจเรหิ
 วิเหยิมานานัน “ตฺวํปิ โจเรหิ สทฺธิ
 เอกโต หุตฺวา มณฺเฒ อมฺหากํ
 นาโรเจสิ”ติ วตฺวา ปรีเทวนฺตานัน,
 สทฺทํ สุตฺวา เตสํ มาตาปิณฑุณฺปิ
 อนาโรจิตภาवं ฌตฺวา ปสนฺนจิตฺตา
 ปพฺพชฺชํ ยาจิสุ.

โสปี สงฺกัจจสามเณโร วิย เต
 สพฺเพ ปพฺพาเชตฺวา อุปชฺฌายสฺส

เรียกสามเณรนั้นมาในเวลามีอายุครบปี
 กล่าวว่า “เราจักทำการอุปสมบทให้-
 แก่เธอ เธอจงไป จงถามจำนวนอายุ(ปี)
 ในสำนักของพวกญาติแล้วกลับมา” แล้ว
 ก็ส่งไป.

สามเณรนั้นไปสู่สำนักของมารดาบิดา
 ถูกโจร ๕๐๐ คนฆ่าเพื่อต้องการแก่
 พลีกรรมในระหว่างทาง แสดงธรรมแก่
 โจรเหล่านั้นแล้ว อันโจรมีจิตเลื่อมใส
 ปลอยไปด้วยพูดว่า “ท่านไม่พึงบอกว่า
 เราอยู่ที่นี้ แก่ใคร ๆ” เห็นมารดาบิดา
 เดินสวนทางมา เมื่อรักษาสัจจะไม่บอก
 แก่มารดาและบิดาเหล่านั้นแม้ผู้ดำเนินไป
 ตามทางนั้นนั่นเอง, เมื่อมารดาบิดา
 เหล่านั้น ถูกโจรเบียดเบียนอยู่ กล่าว
 คร่ำครวญอยู่ว่า “แม้ท่าน คงจะเป็น
 พวกเดียวกันกับพวกโจร จึงไม่บอก
 แก่พวกเรา”, พวกโจรฟังเสียงแล้วรู้ว่า
 สามเณรไม่บอกแม้แก่มารดาบิดาเหล่านั้น
 มีจิตเลื่อมใส ขอกการบรรพชา.

อธิมุตตกสามเณรเมื่อนั้น ยังโจรเหล่านั้น
 ทั้งหมดให้บวชแล้ว เหมือนสังกัจจ-

คุณหญิงแสงเดือน ณ นคร
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สนฺตีกํ อานตฺวา เตน สตฺถุ
 สนฺตีกํ เปสิโต เต อาทาย คนฺตฺวา
 ตํ ปวตฺตี อาโรเจสิ. สตฺถา “เอวํ
 กิร ภิกฺขเว”ติ ปุจฺจิตฺวา “อาม
 ภนฺเต”ติ วุตฺเต ปุริมนฺยเนว
 อนฺุสนฺธิ ฆฏฺเฏตฺวา ฐมฺมํ เทเสนฺโต
 อิมเมว คากมาห

สามเณร มาสู่สำนักของพระอุปัชฌาย์
 อันอุปัชฌาย์นั้นส่งไปยังสำนักของพระ-
 ศาสดา พาภิกษุเหล่านั้นไปกราบทูล
 เรื่องนั้น. พระศาสดาตรัสถามว่า “ภิกษุ
 ทั้งหลาย ได้ทราบว่าเป็นอย่างไรหรือ?”
 เมื่อภิกษุเหล่านั้นกราบทูลว่า “อย่างนั้น
 พระเจ้าข้า” เมื่อทรงสืบต่ออนุสนธิ
 แสดงธรรม โดยนัยก่อนนั้นแล ตรัส
 พระคาถานั้นแล้ว

“โย จ วสฺสสตํ ชีเว
 ทฺสุสิโล อสมาหิโต
 เอกาหํ ชีวิตํ เสยฺโย
 สีลวานตฺตฺส ฌายิโน”ติ.

“ก็บุคคลใดที่ศีล มีจิตไม่ตั้งมั่น
 พึ่งเป็นอยู่ถึง ๑๐๐ ปี การเป็นอยู่
 วันเดียวของบุคคลผู้มีศีล ผู้เพ่งโดย
 ปกติ ประเสริฐกว่าการเป็นอยู่
 ร้อยปีของบุคคลผู้ทุศีลผู้มีจิตไม่ตั้งมั่น
 นั้น”.

อิทํปิ อิมิสฺสา คากาย อธิมุตฺตก-
 สามเณรวตฺถุ นาม วุตฺตเมวาทิ.

ชื่อเรื่องอธิมุตตกสามเณรแม้
 ข้าพเจ้ากล่าวไว้แล้ว ด้วยคาถานี้แล.

สงฺกิจฺจสามเณรวตฺถุ นาม.

เรื่องสังกัจจสามเณรที่ ๕ จบ.

๑๐. ขานุกุโณทนต์ฤทธ

๑๑๑. โย จ วสฺสสตํ ชีเว
ทุปฺปณฺโณ อสมาคีโต
เอกาหํ ชีวิตํ เสຍโย
ปณฺณวณฺตสฺส ฉายีโน.

๑๐. เรื่องพระขานุกุโณทนต์ฤทธ- เถระ

๑๑๑. ก็บุคคลใด มีปัญญาทราวม มีจิต
ไม่ตั้งมั่น พึ่งเป็นอยู่ถึง ๑๐๐ ปี
ความเป็นอยู่วันเดียว ของคนผู้มี
ปัญญา ผู้เพ่งโดยปกติ ประเสริฐ
กว่าการเป็นอยู่ตั้ง ๑๐๐ ปี ของคน
ผู้มีปัญญาทราวม ผู้มีจิตไม่ตั้งมั่น
นั้น.

๑๐. ขานุกโณทญตญเถรวตฺตฺถุ

โย จ วสุสสตี ชีเวติ อิมิ
ธมฺมเทสนํ สตฺถา เขตฺวาน วิหรนฺโต
โกณฺทญตฺตฺถุ อารพฺภ กณฺธิ.

โส กิร เถโร สตฺถุ สนฺติเก
กมฺมฏฺจานํ คเหตฺวา อรณฺญเ
วิหรนฺโต อรหตฺตํ ปตฺวา “สตฺถุ
อาโรเจสฺสามิ”ติ ตโต อากจฺฉนฺโต
อนฺตรามคฺเค กิลนฺโต มคฺคา
โอกฺกมฺม เอกสฺมิ ปิฏฺฐิปาสาณ
นิสินฺโน ว ฌานํ สมาปชฺชิ. อถกํ
คามํ วิลุมฺปิตฺวา ปณฺจสตา โจรา
อตฺตโน พฺลานฺรูเปน ภาณฺทิกํ
พฺนฺธิตฺวา สีเสนาทาย คจฺฉนฺตา
ทฺูรํ กนฺตฺวา กิลนฺตฺรูปา “ทฺูรํ
อากตฺมฺห, อิมสฺมิ ปิฏฺฐิปาสาณ
วิสฺสมิสฺสามา”ติ มคฺคา โอกฺกมฺม
ปิฏฺฐิปาสาณสฺส สนฺติกํ กนฺตฺวา
เถรํ ทิสฺวาปิ “ขานุกโณ อยนฺ”ติ
สญฺญิโน อหฺลฺสุ. อถโก โจโร
เถรสฺส สีเส ภาณฺทิกํ จเปสิ.

๑๐ เรื่องพระขานุกโณทญตญเถระ

พระศาสดา เมื่อประทับอยู่ใน
พระเชตวัน ทรงปรารภพระโกณทญตญ-
เถระ ตรัสพระธรรมเทศานี้ว่า ก็
บุคคลใดพึงเป็นอยู่ ๑๐๐ ปี เป็นต้น.

ดังได้สดับมา พระเถระนั้นเรียน
กรรมฐานในสำนักของพระศาสดา อยู่
ในป่าบรรลุมรรคผลแล้ว คิดว่า “เรา
จักกราบทูลแด่พระศาสดา” เดินมาจาก
ป่านั้น เหน็ดเหนื่อยในระหว่างทางแหวะ
ลงจากทาง นั่งเข้าฌานบนลานหิน
แห่งหนึ่ง. ครั้งนั้นโจร ๕๐๐ คน
ปล้นบ้านแห่งหนึ่ง มัดห่อของตาม
สมควรแก่กำลังของตน เทินไว้บนหัว
เดินไปอยู่ ครั้นเดินทางไปไกล ก็
เหน็ดเหนื่อย คิดว่า “พวกเราเดินทาง
มาไกล จักพักเหนื่อยบนลานหินนี้” จึง
แหวะออกจากทางไปสู่ที่ใกล้ลานหิน แม้
เห็นพระเถระแล้ว ได้มีความสำคัญว่า
“นี่ เป็นตอไม้”. ครั้งนั้น โจรคนหนึ่ง
วางห่อสิ่งของไว้บนศีรษะของพระเถระ.

คุณหญิงแสงเดือน ณ นคร

สร้างต้นฉบับพระกัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อปโร ตํ นิสฺสาย ภาณฺทิกํ จเปสิ.
 เอวํ ปณฺจสตาปี โจรา ปณฺจหิ
 ภาณฺทิกสฺเตหิ เถรํ ปริกฺขิปิตฺวา
 สยंपิ นิปนฺนา นินฺทหายิตฺวา
 อรุณฺคฺคฺมนกาเล ปพฺพชฺฉิตฺวา
 อตฺตโน อตฺตโน ภาณฺทิกํ คณฺหนฺตา
 เถรํ ทิสฺวา “อมฺนุสฺโส”ติ สณฺณาย
 ปลายิตฺุ อารภิสฺสุ.

อด เน เถโร อาห “มา ภายถ
 อูปาสกา, ปพฺพชฺฉิตฺ อหนฺ”ติ. เต
 เถรสฺส ปาทมุเล นิปชฺฉิตฺวา “ขมถ
 ภาณฺเต, มยํ ขาณฺุกสณฺณินโน
 อหฺมุหา”ติ เถรํ ขมาเปตฺวา,
 โจระเชฏฺฐเกน “อหํ อยฺยสฺส สนฺติเก
 ปพฺพชฺฉิสฺสามิ”ติ วุตฺเต เสสา “มยंपิ
 ปพฺพชฺฉิสฺสามา”ติ วตฺวา สพฺพเพว
 เอกฉนฺทา หุตฺวา เถรํ ปพฺพชฺชํ
 ยาจิสฺสุ. เถโร สงฺกิจฺจสามเณโร วีย
 สพฺพเพปิ เต ปพฺพาเชสิ. ตโต
 ปฏฺจาย “ขาณฺุกโณทัณฺฑญฺเฏ”ติ
 ปณฺณายิ.

โจรคนอื่น ก็วางห่อสิ่งของทิ้งพระเถระ
 นั้น. โจรแม่ทั้ง ๕๐๐ คน เอาห่อของทั้ง
 ๕๐๐ ห่อ ล้อมพระเถระไว้แบบนี้ แม้
 ตัวเองก็นอนหลับ ในเวลาอรุณขึ้น ตื่นขึ้น
 หยิบเอาห่อของ ๆ ตน เห็นพระเถระ
 เริ่มหนีไปด้วยเข้าใจว่า “เป็นอมมนุษย์”.

ครั้งนั้น พระเถระกล่าวกับโจรเหล่านั้น
 ว่า “พวกเธออย่างกลัวเลย อุบาสก
 ทั้งหลาย, เราเป็นบรรพชิต”. พวกโจร
 เหล่านั้น หมอบลงที่แทบเท้าพระเถระ
 ขอโทษพระเถระด้วยพูดว่า “ขอท่านให้
 อภัยโทษเกิด ขอรับ, พวกผมเข้าใจว่า
 เป็นตอไม้” เมื่อหัวหน้าโจรกล่าวว่า
 “ผมจักบวชในสำนักของพระผู้เป็นเจ้า”
 ที่เหลือกล่าวว่า “แม้พวกผมก็จักบวช”
 ทุกคนมีฉันทะเป็นอันเดียวกัน ขอการ
 บวชกะพระเถระ. พระเถระให้โจรเหล่านั้น
 แม้ทั้งหมดบวชแล้วเหมือนสังกัจจสามเณร.
 ตั้งแต่นั้นมา พระเถระปรากฏชื่อว่า
 “ขาณฺุกโณทัณฺฑญฺเฏ”.

คุณหญิงแสงเดือน ณ นคร

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

โส เตหิ ภิกขุหิ สทฐี สตุถุ
 สนุติกัง คนฺตฺวา สตุถารา “กิ
 โกณฺทญฺญว อนฺเตวาสิกา เต
 ลทฺฐา”ติ วุตฺเต ตํ ปวตฺติ
 อาโรเจสิ. สตุถา “เอวํ กิ
 ภิกฺขเว”ติ ปุจฺจิตฺวา “อาม ภนฺเต,
 น โน อญฺญสฺส เอวรูโป
 อานุกาโว ทิฏฺฐปุพฺโพ, เตนมฺห
 ปพฺพชิตา”ติ วุตฺเต “ภิกฺขเว เอวรูเป
 ทฺบุปฺปญฺจกมฺเม ปติฏฺฐาย วสฺสสฺตํปิ
 ชีวิตโต อิทานิโว ปญฺญาสมฺปทาย
 วตฺตมานานํ เอกาหํปี ชีวิตํ
 เสยฺโย”ติ วตฺวา อนุสนฺธิ ฆฏฺฐวา
 ธมฺมํ เทเสนฺโต อิมํ กาทมาห

พระเถระนั้น ไปสำนักพระศาสดา
 พร้อมกับภิกษุเหล่านั้น เมื่อพระศาสดา
 ตรัสว่า “โกณฑัญญะ เธอได้อันเตวาสิก
 แล้วหรือ ?” จึงกราบทูลเรื่องนั้น.
 พระศาสดาตรัสถามว่า “ภิกษุทั้งหลาย
 ได้ยินว่าอย่างนั้นหรือ ?” เมื่อภิกษุ
 เหล่านี้กราบทูลว่า “อย่างนั้น พระ-
 เจ้าข้า, พวกข้าพระองค์ ไม่เคยเห็น
 อานุกาพเห็นปานนี้ของคนอื่น, เพราะ
 เหตุนั้น พวกข้าพระองค์จึงพากันบวช”
 ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย ความเป็นอยู่
 แม้วันเดียวของพวกท่านผู้ประพฤติดูอยู่ใน
 ปัญญาสัมปทา ในบัดนี้ ประเสริฐกว่า
 การตั้งอยู่ในกรรมของคนผู้มีปัญญาทรา
 มเห็นปานนี้แล้วมีชีวิตอยู่แม้ถึงร้อยปี” เมื่อ
 ทรงสืบท่ออนุสนธิแสดงธรรม ตรัสพระ-
 กถาเห็นว่า

๑๑๑. “โย จ วสฺสสฺตํ ชีเว
 ทฺบุปฺปญฺโย อสมาทิโต
 เอกาหํ ชีวิตํ เสยฺโย
 ปญฺจวณฺตสฺส ฌายิโน”ติ.

๑๑๑. “ก็บุคคลใดมีปัญญาทรา
 มไม่ตั้งมั่น พึ่งเป็นอยู่ถึงร้อยปี
 ความเป็นอยู่วันเดียว ของคนผู้มี
 ปัญญา ผู้เพ่งโดยปกติ ประเสริฐ
 กว่าความเป็นอยู่ตั้งร้อยปี ของคน
 ผู้มีปัญญาทรา มผู้มีจิตไม่ตั้งมั่น
 นั้น”.

คุณหญิงแสงเดือน ณ นคร
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ตตถ ทุปฺปญฺโณติ นิปฺปญฺโณ.
 ปญฺจวณฺตสฺสชาติ สปญฺจสฺส. เสสํ
 ปุริมสทิสเมวาติ.

บรรดาคำเหล่านั้น คำว่า ผู้มี
 ปัญญาธรรม ได้แก่ ผู้ไม่มีปัญญา.
 คำว่า ผู้มีปัญญา ได้แก่ ผู้เป็นไปกับ
 ด้วยปัญญา. คำที่เหลือ เหมือนกับ
 คำก่อนนั้นเที่ยวแล.

เทศนาวसानะ ปญฺจสตาปิ ภิกฺขุ
 สห ปฏิสัมภิทาหิ อรหตฺตํ ปาปฺุณฺนิสฺสุ,
 สมฺปตฺตมฺหาชนสฺสาปิ สาทตฺติกา
 ธมฺมเทศนา อโหสิติ.

ในเวลาจบเทศนา ภิกษุแม่ ๕๐๐
 รูป บรรลอรหัตผลพร้อมด้วยปฏิสัมภิตา,
 พระธรรมเทศนา ได้มีประโยชน์แม้แก่
 มหาชนผู้ประชุมกันแล.

ขานุกโณทัตตญญเอระวตฺถุ ทสมํ.

เรื่องพระขานุกโณทัตตญญเอระที่ ๑๐ จบ.

๑๑. สัปทาสตุเถรวตฺถุ

๑๑๒. โย จ วสฺสสตํ ชีเว
กฺุสฺสโต หีนวีริโย
เอกาหํ ชีวิตํ เสຍโย
วีริยํ อารภโต ทพฺพหํ.

๑๑. เรื่องพระสัปทาสเถระ

๑๑๒. ก็บุคคลใดเกียจคร้าน มีความเพียร
เลว พึ่งเป็นอยู่ถึง ๑๐๐ ปี ความ
เป็นอยู่วันเดียว ของบุคคลผู้ปรารถนา
ความเพียรอย่างมั่นคง ประเสริฐ
กว่าความเป็นอยู่ ๑๐๐ ปี ของ
บุคคลผู้เกียจคร้าน ผู้มีความเพียร
เลวนั้น.

๑๑. สัพพทาสดเถรวคฤ

โย จ วสุสสत् ชีเวติ อิม
 ธมฺมเทสนํ สตุถา เขตวเน วิหรนฺโต
 สัพพทาสดเถรํ อารพฺภ กถเสสิ.

สาวตถึยํ กิเรโก กุลปฺตโต
 สตุถุ ธมฺมเทสนํ สตุถวา ปพฺพชิตฺวา
 ลทฺฐปสมฺปโท อปเรน สมเยน
 อุกฺกณฺจิตฺวา “มาทิสฺสส กุลปฺตตฺสส
 ทิหิภาโว นาม น ยุตฺโต
 ปพฺพชฺชชย จตุวา มรณฺปิ เม
 เสยฺโย”ติ จินฺเตตฺวา อตฺตโน
 มรณฺปายํ จินฺเตนฺโต วิจฺรติ.

อถกทิวสํ ปาโตว นฺหาตฺวา
 กตภตฺตกิจฺจา ภิกฺขุ วิหารํ คนฺตฺวา
 อคฺคิสาลาย สปุปี ทิสฺวา เอกสฺมิ
 กุญฺเฏ ปกฺขิปิตฺวา กุญฺเฏ ปิตฺทิตฺวา
 อาทาย วิหารา นิกฺขมฺสิ.
 อุกฺกณฺจิตภิกฺขุปี ภตฺตกิจฺจํ กตฺวา
 อาคจฺฉนฺโต เต ภิกฺขุ ทิสฺวา “กึ
 อิทํ อาวุโส”ติ ปุจฺฉิตฺวา “สปุโป
 อาวุโส”ติ วุตฺเต “อิมินา กึ

๑๑. เรื่องพระสัพพทาสดเถระ

พระศาสดา เมื่อประทับอยู่ใน
 พระเชตวัน ทรงปรารภพระสัพพทาสดเถระ
 ตรัสพระธรรมเทศานี้ว่า ก็บุคคลใด
 ฟังเป็นอยู่ ๑๐๐ ปี เป็นต้น.

ได้ฟังมาแล้ว กุลบุตรคนหนึ่งใน
 กรุงสาวัตถีฟังพระธรรมเทศนาของพระ-
 ศาสดา บวชแล้ว ได้อุปสมบท โดย
 สมัยอื่น กระสันแล้ว คิดว่า “ชื่อว่า
 ความเป็นกฤหัสถ์ แห่งกุลบุตรผู้เช่นเรา
 ไม่เหมาะสม, การดำรงอยู่ในการ
 บรรพชาแล้วตายของเราประเสริฐ”
 จึงเที่ยวคิดหาอุบาย เพื่อฆ่าตัวตาย.

ครั้นภายหลังวันหนึ่ง ภิกษุทั้งหลาย
 สรงน้ำแต่เช้าตรู่ ทำภตฺตกิจเสร็จแล้ว
 ไปวิหาร เห็นงูในโรงไฟ แล้วจับใส่
 เข้าไว้ในหม้อใบหนึ่ง ปิดหม้อถือเอา
 ออกไปจากวิหาร. แม้ภิกษุผู้กระสัน
 ทำภตฺตกิจแล้วกำลังเดินมาอยู่ เหลือบเห็น
 ภิกษุเหล่านั้น ตามว่า “คุณ นี้อะไร?”
 เมื่อภิกษุเหล่านั้น บอกว่า “งู ครอบคุณ”
 จึงถามว่า “พวกท่านจักเอางูตัวนี้ไป

คุณวีรี ปัจฉิมานนท

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

กริสฺสตา”ติ “ฉทุทฺเตสฺสาม นน”ติ
 เตสํ วจนํ สุตฺวา “อิมินา อุตฺตानํ
 ทํสาเปตฺวา มริสฺสามิ”ติ “อาหฺรณ,
 อหํ นํ ฉทุทฺเตสฺสามิ”ติ เตสํ
 หตฺถโต กุฏฺฏํ คเหตฺวา เอกสฺมี จาเน
 นิสินฺโน เตน สบฺเปน อุตฺตानํ
 ทํสาเปสิ. สบฺโป ทํสิตฺถํ น อิจฺฉติ.
 โส กุฏฺฏํ หตฺถํ โอตฺวาเรตฺวา อิตฺโต
 จิตฺโต จ อาโลเลติ, สบฺปสฺส มุขํ
 วิวริตฺวา องฺคุลี ปกฺขิปติ. เนา
 นํ สบฺโป ทํสิ. โส “นายํ
 อาสิวิโส, มรสบฺโป”ติ ตํ ปหาย
 วิหารํ อคฺมาสิ.

อก นํ ภิกฺขุ “ฉทุทฺติโต เต
 อาวุโส สบฺโป”ติ อาหฺสฺ. “น
 โส สบฺโป, มเร สบฺโป เอโส”ติ.
 “สบฺโปเอว อาวุโส, มหนตฺตํ ผณํ
 กตฺวา สฺสุมายนฺโต ทฺกฺขณ อเมหฺหิ
 คหิตฺโต, กิการณา ตฺวํ เอวํ
 วเทสิ”ติ. “อหํ อาวุโส เตน องฺคํ
 ทํสาเปนฺโตปิ มุขํ องฺคุลี ปกฺขิปนฺโตปิ
 ตํ ทํสาเปตฺถํ นาสกฺขินฺ”ติ. ตํ
 สุตฺวา ภิกฺขุ ตฺถนฺหิ อหฺสฺ.

ทำอะไร ?” พึงคำของภิกษุเหล่านั้นว่า
 “เราจักทิ้งมัน” คิดว่า “เราจักให้งูตัวนี้
 กัดตัวเองตาย” แล้วกล่าวว่า “พวกท่าน
 จงนำมา, เราจักทิ้งมัน” แล้วถือเอา
 หม้อจากมือของภิกษุเหล่านั้น นั่ง ณ
 ที่แห่งหนึ่ง ยังงูนั้นให้กัดตัวเอง. งูนั้น
 ไม่ปรารถนาจะกัด. ภิกษุนั้น ล้วงมือ
 ลงไปในหม้อ คนดูข้างโน้นข้างนี้,
 อ้าปากงู ชุกนิ้วมือเข้าไป. งูก็ไม่กัด
 ท่านเลย. ภิกษุนั้น คิดว่า “งูตัวนี้
 ไม่ใช่งูพิษ, เป็นงูเรื้อน” จึงทิ้งมันแล้ว
 ได้ไปวิหาร.

ครั้งนั้น ภิกษุทั้งหลายกล่าวกับท่านว่า
 “ท่านทิ้งงูแล้วหรือ คุณ ?”. ภิกษุ
 ผู้กระสัน กล่าวว่า “งูตัวนั้น ไม่ใช่งู
 (มีพิษ) มันเป็นงูเรื้อน”. ภิกษุทั้งหลาย
 กล่าวว่า “ท่านอาวุธุโส งู(มีพิษ)นั้นเอง
 แผ่พังพานใหญ่ ชูเสียงฟู่ฟู่ พวกผมจับ
 ได้ยาก, ท่านกล่าวอย่างนี้เพราะเหตุ
 อะไร ?”. ภิกษุผู้กระสัน กล่าวว่า
 “ท่านอาวุธุโส ผมให้มันกัดอวัยวะข้าง
 ชุกนิ้วมือเข้าไปในปากบ้าง ไม่สามารถ

คุณวีรี ปัจฉิมานนท์

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อเนกทิวส์ นุหาปีโต เทว ดโย
 ขุเร อาทาย วิหาริ คนตุวา เอกิ
 ภูมียิ จเปตวา เอกเน ภิกขุณิ
 เกเส โอหาเรติ. โส ภูมียิ จปีติ
 ขุริ คเหตุวา “อิมินา คีวั ฉินฺทิตฺวา
 มริสฺสามิ”ติ เอกสฺมิ รุกฺเข คีวั
 อุปนิธาย ขุรธาริ คลนาหิยิ กตุวา
 จิตฺโต อุปสมฺพุทฺถกาลโต ปฏฺจาย สิลิ
 อาวชฺเชนฺโต วิมลจนฺทมนฺทลมิว
 สฺุชฺเชตฺตมนฺทมนฺทมิว จ นิมฺมลํ สิลิ
 อทฺทส. ตสฺส ตํ โอลเณตสฺส
 สกฺลสฺริริ ฆรณฺตา ปิตฺติ อุปฺปชฺชติ.
 โส ปิตฺติ วิภฺขมฺเภตฺวา วิปฺสฺสนํ
 วทฺฺเมตฺวา สห ปฏฺิสมฺภิทาหิ
 อรหฺตํ ปตฺวา ขุริ อาทาย
 วิหารมชฺฉนํ ปาวิสิ.

อก นํ ภิกขุ “กหํ คโต
 อาวุโส”ติ ปุจฺฉิสฺสุ. “อิมินา ขุเรน
 คลนาหิ ฉินฺทิตฺวา มริสฺสามิ”ติ
 คโตมฺหิ อาวุโส”ติ. “อก กสฺมา น
 มโตสิ”ติ. “อิทานิมฺหิ สตฺถํ อาหริตุ

ให้มันกัดได้”. ภิกษุทั้งหลาย ฟังคำนั้น
 แล้ว ได้นิ่งเสีย.

ครั้งภายหลังวันหนึ่ง ช่างกลบ
 กือเอามีดโกน ๒-๓ เล่ม ไปวิหาร
 วางมีดโกนเล่มหนึ่งไว้บนพื้นดิน เอา
 มีดโกนอีกเล่มหนึ่งปลงผมภิกษุ. ภิกษุ
 ผู้กระสันนั้น กือเอามีดโกนที่วางไว้บน
 พื้นดิน คิดว่า “เราจักเอามีดโกนเล่มนี้
 เชือดคอตาย” ยืนเอาคอพึงไว้ที่ต้นไม้
 ต้นหนึ่ง เอาคมมีดโกนจ่อไว้ที่ก้านคอ
 ระลึกถึงศีล ตั้งแต่กาลอุปสมบท ได้เห็น
 ศีลหมดมลทิน เพียงดังดวงจันทร์
 ปราศจากมลทิน และเพียงดังดวงมณีที่ขัด
 ดีแล้ว. เมื่อท่านตรวจดูศีลนั้นอยู่ ปิตติ
 เกิดขึ้นแผ่ชานไปทั่วสรีระ. ท่านข่มปิตติ
 ไว้ได้ เจริญวิปัสสนา บรรลุอรหัตผล
 พร้อมด้วยปฏิสัมภิตา กือเอามีดโกน
 เข้าไปท่ามกลางวิหาร.

ครั้งนั้นภิกษุทั้งหลาย ถามท่านว่า “ท่าน
 ผู้อาวุโส ท่านจะไปไหน?”. ภิกษุผู้
 กระสันกล่าวว่า “คุณ ผมไปด้วยคิดว่า
 ‘จักเอามีดโกนเล่มนี้เชือดก้านคอตาย’”.
 ภิกษุทั้งหลายถามว่า “เมื่อเป็นเช่นนั้น

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อภพโพ ชาโต, อหิ หิ ‘อิมินา
ขุเรน กลนาพี ฉินฺทิสฺสามิ’ติ
ฉานขุเรน สพฺพกิเลส ฉินฺทินฺ’ติ.

ภิกขุ “อัย อญฺเฐน อญฺเฐ พฺยากรโธตี”ติ
ภควโต อารโจะสุ. ภควา เตสํ วจนํ
สุตฺวา อาท “น ภิกฺขเว ชีณาสวา
นาม สหตฺถา อตฺตานํ ชีวิตา
โวโรเปเนตี”ติ. “ภนฺเต ตุมฺเห อิมิ
‘ชีณาสโว’ติ วเทถ, เอวํ อรหตฺตูป-
นิสฺสยสมฺปนฺโน ปนายนํ กสมฺมา
อูกฺกณฺโธ, กิมสฺส อรหตฺตูปนิสฺสย-
การณํ กสมฺมา โส สปุโปเอว ตํ
น ทํสี”ติ.

“ภิกฺขเว โส ตาวํ สปุโป อิมสฺส
อิโต ตติเย อตฺตภาเว ทาโส
อโหสิ, โส อตฺตโน สามีกสฺส
สรีรัง ทํสีตุํ น อสุสฺสี”ติ. เอวํ
ตาวํ เตสํ สหตฺถา เอกํ การณํ

ท่านไม่ตายเพราะเหตุอะไร?”. ภิกษุผู้
กระสันกล่าวว่า “บัดนี้ ผมไม่ควร
เพื่อนำศัสตรามา, ด้วยว่า ผมคิดว่า
‘จักเอามีดโกนเล่มนี้เชือดก้านคอ’ แล้ว
ตัดกิเลสทั้งหมดได้ด้วยมีดโกนคือฉาน”.

ภิกษุทั้งหลายกราบทูลแด่พระผู้มีพระ-
ภาคว่า “ภิกษุนี้ พยากรณ์ อรหัตผล
ด้วยคำไม่เป็นจริง”. พระผู้มีพระภาค
ทรงสดับคำของภิกษุเหล่านั้นแล้ว ตรัสว่า
“ภิกษุทั้งหลาย ธรรมดาพระชีณาสพ
ไม่ปลงตัวเอง(ไม่ฆ่าตัวตาย)จากชีวิตด้วย
มือของตน”. ภิกษุทั้งหลายทูลถามว่า
“พระเจ้าข้า พระองค์ตรัสภิกษุนี้ว่า
‘เป็นพระชีณาสพ’ ก็ภิกษุนี้สมบุรณ์
ด้วยอุปนิสัยแห่งพระอรหัตอย่างนี้ กระสัน
แล้วเพราะเหตุอะไร ? อะไรเป็นเหตุ
อุปนิสัยแห่งพระอรหัตของเธอ ? งูนั้น
ไม่กัดท่านเพราะเหตุอะไร ?”.

พระศาสดาตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย
งูนั้นได้เป็นทาสของภิกษุนี้ในอัฐภาพที่ ๓
แต่อัฐภาพนี้ก่อน งูนั้นไม่อาจกัดสรีระของ
เจ้านายของตน”. พระศาสดา ตรัสบอก
เหตุอย่างหนึ่ง แก่ภิกษุเหล่านั้น ด้วย

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อาจิภิ. ตโต ปฏจาย จ โส ประการอย่างนี้ก่อน. ก็ตั้งแต่นั้นมา
 ภิกษุ สัพปทาโส นาม ชาโต. ภิกษุนั้นชื่อว่าสัพปทาเส.

กสฺสปพุทฺธกาเล กิเรโก
 คหปติปฺตโต สตถุ ฆมมกถํ สุตฺวา
 อฺปฺปนฺนสฺเวโค ปพฺพชิตฺวา
 ลทฺฐปสมฺบโท, อปเรน สมเยน
 อนภิริติยา อฺปฺปนฺนาย เอกสฺส
 สหายกสฺส ภิกฺขุโน อาโรเจสิ.
 โส ตสฺส อภินฺหํ คิหิภาเว อาทินฺวํ
 กถเอสิ. ตํ สุตฺวา อิตโร สาสเน
 อภิริมิตฺวา ปุพฺเพ อนภิริติกาเล
 มลคฺคหิตเอ สมณปริกฺขารเ เอกสมิ
 โสณฺทิตฺเร นิมฺมเล กโรนฺโต
 นิสฺสิทฺ. สหายโกปิสฺส สนฺติเกยว
 นิสฺสินฺ.

ได้ยินว่า ในกาลแห่งพระพุทธเจ้า
 ทรงพระนามว่ากัสสปะ บุตรของคฤหบดี
 คนหนึ่ง พังกรรมกตาของพระศาสดา
 เกิดความสังเวช บวชแล้วได้อุปสมบท
 แล้ว โดยสมัยต่อมา เมื่อความไม่ยินดี
 เกิดขึ้น จึงบอกแก่ภิกษุผู้เป็นสหาย
 รูปหนึ่ง. ภิกษุผู้สหายนั้นกล่าวโทษใน
 ความเป็นคฤหัสถ์ แก่ภิกษุนั้นอยู่เป็น
 ประจำ. ภิกษุนอกนี้ฟังคำนั้นแล้ว
 ยินดียิ่งในพระศาสนา นั่งขัดสมณ-
 บริขารที่สนิมจับ ในเวลาไม่ยินดีใน
 กาลก่อนให้หมดสนิม ไกล่ชอบสระ
 แห่งหนึ่ง. แม้สหายของภิกษุนั้น นั่งอยู่
 ในที่ไกลนั้นเอง.

อก นํ โส เอวมาห “อหํ อาวุโส
 อฺปฺปพฺพชนฺโต อิมเ ปริกฺขารเ ตฺยหํ
 ทาทูกาโม อโหสิณฺ”ติ. โส โลกํ
 อฺปฺปาเทตฺวา จินฺตเอสิ “อิมินา มยหํ
 ปพฺพชิตเณ วา อฺปฺปพฺพชิตเณ วา
 โก อตฺโต, น อิทานิ ปริกฺขารเ
 นาเสสฺสามิ”ติ.

ลำดับนั้น ภิกษุนั้นกล่าวกับสหายนั้น
 อย่างนี้ว่า “คุณ ผมเมื่อสึก ปรารถนา
 จะถวายสมณบริขารเหล่านี้แก่ท่าน”.
 ภิกษุผู้สหายนั้น ให้ความโลกเกิดขึ้น
 คิดว่า “ประโยชน์อะไรของเราด้วยภิกษุ
 นี้ผู้บวชอยู่หรือสึกแล้ว, บัดนี้ เราจัก
 ไม่ยังบริขารให้ฉิบหาย”.

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

โส ตโต ปฏฺจาย “กีนฺทานิ อาวุโส
 อมฺหากํ ชีวิตฺเตน, เย มยํ
 กปาลหตฺถกา ปฺรกุเลสุ ปิณฺฑทาย
 จราม, ปุตฺตทาเรหิ สทฺธิ
 อลฺลาปสลฺลาปํ น กโรมา”ติ อาทินิ
 วทฺนฺโต คิหิภาวสฺส कुณํ กเถสิ.
 โส ตสฺส กถํ สุตฺวา ปุณ
 อุกฺกณฺจิตฺโต หุตฺวา จินฺเตสิ “อยํ
 มया ‘อุกฺกณฺจิตฺตมฺหิ’ติ วุตฺเต ปจฺม
 คิหิภาเว อาทินวํ กเถตฺวา อิทานิ
 อภินฺทํ कुณํ กเถสิ, กิณฺนุ โข
 การณฺน”ติ จินฺเตนฺโต “อิเมสุ
 สมณปริกฺษาเรสุ โลภเณา”ติ ญตฺวา
 สยเมว อตฺตโน จิตฺตํ นีวตฺเตสิ.

เอวมสฺส กสฺสปพฺพุทฺธกาเล เอกสฺส
 ภิกฺขุโน อุกฺกณฺจาปิตตฺตา อิทานิ
 อนภิริติ อูปฺปนฺนา. โย ปน เตน
 ตทา วิสตีวสฺสสหฺสฺसानิ สมณธมฺโม
 กโต, สฺวสฺส เอตฺรหิ อรหตฺตสฺส
 อูปนิสฺสโย ชาโตติ.

ตั้งแต่นั้นมา สหายนั้นกล่าวคำว่า
 “ท่านผู้มีอายุ บัดนี้ จะมีประโยชน์อะไร
 ด้วยชีวิตของเราทั้งหลาย ผู้ถือกระเบื้อง
 อยู่ในมือ เทียวไปเพื่อก้อนข้าวในตระกูล
 อื่น พวกเราจะไม่ทำการสนทนาปราศรัย
 กับด้วยบุตรและภรรยา” ดังนี้เป็นต้น
 กล่าวคุณความดีของภಾವะแห่งคฤหัสถ์.
 ภิกษุ นั้น ฟังคำของสหายนั้นแล้ว
 กระสันขึ้นอีก คิดว่า “ภิกษุนี้ เมื่อ
 เราพูดว่า ‘ผมกระสันขึ้นแล้ว’ ก็กล่าว
 โทษในภಾವะแห่งคฤหัสถ์ก่อน บัดนี้
 กล่าวคุณความดีอยู่เนือง ๆ, จักมีเหตุ
 อะไรหนอแล” รู้แล้วว่า “เพราะ
 ความโลภในสมณบริวารเหล่านี้” จึงยัง
 จิตของตนให้กลับแล้วด้วยตัวเองนั้นเทียว.

บัดนี้ ความไม่ยินดีเกิดขึ้นแล้วแก่ภิกษุ นั้น
 เพราะภิกษุรูปหนึ่ง อันตนให้กระสันขึ้น
 ในกาลแห่งพระพุทธเจ้าทรงพระนามว่า
 กัสสปะ ด้วยประการอย่างนี้. ก็สมณ-
 ธรรมที่ภิกษุ นั้นบำเพ็ญไว้ถึง ๒ หมื่นปี
 ในกาลนั้น เกิดเป็นอุปนิสัยแห่งพระอรหัต
 ของภิกษุ นั้น ในกาลบัดนี้แล.

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อิมมตถํ เต ภิกขุ ภควโต
 สนฺติกา สุตฺวา อุตฺตริปิ ปุจฺฉิสฺสุ
 “ภนฺเต อโย กิร ภิกขุ ชุรฺชารํ
 คพฺนาพิยํ กตฺวา จิตฺโก ว อรหฺตํ
 ปาปฺุณิ, อูปฺปชฺชติ นุ โข เอตฺตเกน
 ขณฺเณ อรหฺตมฺกุโ”ติ. “อาม
 ภิกฺขเว, อารทฺธวิริยสฺส ภิกฺขุโน
 ปาทํ อุกฺขิปิตฺวา ภูมียํ จเปนฺตสฺส,
 ปาทเ ภูมียํ อูปฺปตฺเตยเว,
 อรหฺตมฺกุโ อูปฺปชฺชติ, กุสฺสีตฺตปฺกุคฺคสฺส
 หิ วสฺสสฺตํปิ ชีวิตโต อารทฺธวิริยสฺส
 ขณฺมตฺตมฺปิ ชีวิตํ เสยฺโย”ติ
 อนุสฺนฺธิ อมฺเฏตฺวา ฐมฺมํ เทเสนฺโต
 อิมํ คากมาห

๑๑๒. “โย จ วสฺสสฺตํ ชีเว
 กุสฺสีโต หินฺวิริโย
 เอกาหํ ชีวิตํ เสยฺโย
 วิริยํ อารภโต ทพฺพหนฺ”ติ.

ภิกษุเหล่านั้น พึงความนี้จาก
 สำนักของพระศาสดา ทูลถามแม่ให้ยิ่ง
 ว่า “พระเจ้าข้า ได้ยินว่าภิกษุนี้ ยืนเอา
 คมมีดโกนจ่อที่ก้านคอ บรรลุอรหัตผล
 แล้ว, อรหัตมรรคเกิดขึ้นด้วยขณะเพียง
 เท่านั้นหรือหนอแล ?”. พระศาสดา
 ตรัสว่า “อย่างนั้น ภิกษุทั้งหลาย เมื่อ
 ภิกษุผู้ปรารถนาความเพียรยกเท้าขึ้นวางไว้
 บนพื้นดิน เมื่อเท้ายังไม่ถึงพื้นดินเลย
 อรหัตมรรคก็เกิดขึ้นได้, ก็ความเป็นอยู่
 แม้ชั่วขณะหนึ่ง ของคนผู้ปรารถ
 ความเพียร ประเสริฐกว่าความเป็นอยู่ตั้ง
 ๑๐๐ ปี ของคนผู้เกียจคร้าน” เมื่อ
 ทรงสืบท่ออนุสนธิแสดงธรรม ตรัสพระ-
 คาทานี้ว่า

๑๑๒. “ก็บุคคลใดเกียจคร้านมีความเพียร
 เลว พึงเป็นอยู่ถึง ๑๐๐ ปี ความ
 เป็นอยู่วันเดียวของบุคคลผู้ปรารถ
 ความเพียรอย่างมั่นคง ประเสริฐ
 กว่าความเป็นอยู่ ๑๐๐ ปี ของบุคคล
 ผู้เกียจคร้าน ผู้มีความเพียรอันเลว
 นั้น”.

ตตถ กุสึโตติ กามวิตกุกาทีหิ
 ตีหิ วิตกุกเกหิ วิตินามกปุกคโล.
 หีนวีริโยติ นิพพิริโย. วีริยมารโกโต
 ทพฺพนุติ ทพฺพิริ ฌานํ นิพพตฺตนสมตฺถํ
 ภิรํ วีริยํ อารภนตฺสส. เสสํ
 ปุริมสทิสเมว.

เทสนาวसानเน พหุ โสตาปตฺติ-
 ผลาทินิ ปาปุกนิสฺสูติ.

สปปทาสตฺเถรวตฺถุ เอกาทสมิ.

บรรดาคำเหล่านั้น คำว่า ผู้
 เกียดคร้าน ความว่า บุคคลผู้ให้กาล
 ล่วงไป ด้วยวิตก ๓ มีกามวิตกเป็นต้น.
 คำว่า ผู้มีความเพียรแล้ว ได้แก่ ผู้ไม่มี
 ความเพียร. คำว่า ผู้ปรารถนาความเพียร
 อย่างมั่นคง ได้แก่ ผู้ปรารถนาความเพียร
 อันมั่นคงเพื่อให้ฌาน ๒ อย่างเกิด.
 คำที่เหลือเหมือนกับคำก่อนนั้นแล.

ในเวลาจบเทศนา คนเป็น
 จำนวนมาก บรรลุนิยามผลมีโสตปาตติผล
 เป็นต้น.

เรื่องพระสัพพทาสเถระที่ ๑๑ จบ.

๑๒. ปฎาจาราวตุถุ

๑๑๓. โย จ วสสสตํ ชีเว
อปสฺสํ อุตฺตยพฺพํ
เอกาหํ ชีวิทํ เสยฺโย
ปสฺสโต อุตฺตยพฺพํ.

๑๒. เรื่องนางปฎาจารา

๑๑๓. ก็บุคคลใด ไม่เห็นความเกิดขึ้นและ
ความเสื่อมไป พึงเป็นอยู่ถึง ๑๐๐ ปี
ความเป็นอยู่วันเดียว ของบุคคลผู้
เห็นความเกิดขึ้นและความเสื่อมไป
ประเสริฐกว่า ความเป็นอยู่ถึง
๑๐๐ ปี ของคนผู้ไม่เห็นความเกิดขึ้น
และความเสื่อมไปนั้น.

๑๒. ปญฺจาราวตถุ

โย จ วสุสสํ ชีเวติ อิมํ
ธมฺมเทศนํ สตถา เขตวเน วิหรนฺโต
ปญฺจาราเถรี อารพฺภ กถลสิ.

สา กิร สาวตถิยํ จตฺตาทิส-
โกฏวิภาสสฺส เสฏฺฐิโน ธีตา อโหสิ
อมิรฺรฺปา. ตํ โสฬสวสุสฺสทฺเทสิกกกาล
สจฺจตมฺภิกฺขปาสาทสฺส อุปริตเล รกฺขนฺตวา
วาเสสฺสุ. เอวํ สนฺเตปิ สา เอกเน
อจฺจตโน จุฬุปฏฺฐจาเกน สทฺธิ
วิปฺปฏิปชฺชติ. อถสฺสา มาตาปิโตร
สมชาติกุเล เอกสฺส กุมารสฺส
ปฏิสฺสฺสนิตฺวา วิวาหทิวสํ จเปสฺสุ.
ตสมิ อุกกฺกเจ สา ตํ จุฬุปฏฺฐจกั
อาห “มํ กิร อสุกฺกสฺส นาม
ทสฺสนฺติ, มม ปติกฺลํ คตกาเล
มม ปณฺเณการํ คเหตุวา อากโตปิ
ตจฺจต ปเวสนํ น ลภิสฺสสิ, สเจ
เต มยิ สินฺโห อจฺจติ, อิทาเนว
มํ คเหตุวา เยน วา เตน
วา ปลายสฺสุ”ติ.

๑๒. เรื่องนางปญฺจารา

พระศาสดา เมื่อประทับอยู่ในพระ-
เชตวัน ทรงปรารภพระปญฺจาราเถรี
ตรัสพระธรรมเทศานี้ว่า ก็บุคคลใดพึง
เป็นอยู่ ๑๐๐ ปี เป็นต้น.

ได้ยินว่า นางปญฺจารานั้นเป็น
ธิดาของเศรษฐี ผู้มีสมบัติถึง ๔๐ โกฏิ
ในกรุงสาวัตถี มีรูปร่างสวยงาม. ใน
เวลาเมื่ออายุ ๑๖ ปี มารดาบิดาเมื่อจะ
รักษา ให้นางอยู่พื้นชั้นบนปราสาท
๗ ชั้น. แม้เมื่อเป็นเช่นนั้น นางก็ยัง
สมคบกับคนใช้คนหนึ่งของตน. ครั้งนั้น
มารดาบิดาของนางยกให้แก่กุมารคนหนึ่ง
ในตระกูลที่มีชาติเหมาะสมกัน กำหนด
วันวิวาหะ. เมื่อวันวิวาหะนั้น ใกล้
เข้ามาแล้ว นางกล่าวกับคนใช้นั้นว่า
“ได้ยินว่า มารดาบิดา ยกฉันให้แก่
ตระกูลชื่อนั้น, ในเวลาฉันไปสู่ตระกูลผู้
ท่านถือเอาเครื่องบรรณาการเพื่อฉันแม่
มาแล้ว จักไม่ได้เข้าไปในที่นั้น, ถ้าท่าน
ยังรักฉันไซ้, จงพาฉันหนีไปโดยทางใด
ทางหนึ่ง บัดนี้นั้นเทียว”.

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

โส “สาธุ ภาทุเท”ติ “เตนหิ เสว
 ปาโต นครทวารสฺส อสกุฏจาเน
 นาม จสฺสามิ, ตฺวํ เอเกน
 อฺปาเยน นิกุมมิตฺวา ตตฺถ
 อากฺขเจยฺยาสี”ติ วตฺวา ทุติยทิวเส
 สงฺเกตกุฏจาเน อฏฺฐาสิ.

สาปิ ปาโต ว กิลิฏฺจวตฺถํ นิวาเสตฺวา
 เกเส วิกุฎิริตฺวา กุณฺหเกน สรีรํ
 มกฺขเตตฺวา กุฏํ อาทาย ทาสีหิ สทุธิ
 ติตฺถํ กจฺจนฺตี วิย ฆฺรนา นิกุมมิตฺวา
 ตํ ฆานํ อคฺมาสิ. โส ตํ อาทาย
 ทูรํ คนฺตฺวา เอกสฺมี คามเ นิवासํ
 กปฺเปตฺวา อรณฺเณ เขตฺตํ กสิตฺวา
 ทารุปณฺณาทินิ อหารติ. อิตฺรา
 กุฏฺเณ อุกกํ อหาริตฺวา สหตฺถา
 โกฎฺฎนปจฺนาทินิ กโรนฺตี อตฺตโน
 ปาปสฺส ผลํ อนฺุโกสิ. อถสฺสา
 กุจฺฉิยํ คพฺุโก สณฺุจาสิ. सा
 ปฺริปฺุณฺณคพฺุภา “อิธ เม โกจิ
 อฺปการโก นตฺถิ, มาตาปิตโร นาม
 ปฺุตฺเตสฺ มุทุทฺทยา โหนฺติ, เตสํ มํ
 สนฺุติกํ เนหิ, ตตฺถ เม คพฺุภาวฺุจฺจานํ
 ภาวิสฺสตี”ติ สามิกํ ยาจิ.

คนรับใช้นั้นกล่าวว่า “ดีละ หล่อน”
 แล้วกล่าวว่า “ถ้าอย่างนั้น เรา
 จักยืนอยู่ที่ชื่อนั้นแห่งประตูพระนคร
 แต่เช้าในวันพรุ่งนี้, เธอออกไปโดยอุบาย
 อย่างหนึ่ง พึงมาในที่นั้น” ได้ยืนอยู่ที่
 ที่นัดกันไว้ ในวันที่ ๒.

ฝ่ายธิดาเศรษฐีนั้น นุ่งผ้าเก่าแต่เช้า
 สยายผมเอารำทาทัว ถือเอาหม้อ ทำท่า
 เหมือนไปทำน้ำกับนางทาสี ออกจาก
 เรือนได้ไปยังที่นั้น. คนรับใช้นั้น
 พาเอานางไปไกล สำเร็จการอยู่ในบ้าน
 หลังหนึ่ง ไถนาในป่า นำฟืนและผัก
 เป็นต้นมา. ธิดาของเศรษฐีนอกนี้ เอา
 หม้อน้ำตักน้ำมา ทำกิจมีการดำข้าว
 และหุงข้าวเป็นต้น ด้วยมือตนเอง
 เสวยผลบาปของตน. ต่อมานางตั้งครรภ์.
 นางมีครรภ์แก่เต็มที่แล้ว อ้อนวอนสามี
 ว่า “เราไม่มีใคร ๆ ผู้อุปการะในที่นี้
 ชื่อว่ามารดาบิดามีหทัยอ่อนโยนในบุตร,
 ท่านจงนำฉันไปสู่สำนักของมารดาบิดา
 เหล่านั้น, ฉันจักคลอดลูกในที่นั้น”.

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

โส “ก็ ภาทเท กณสิ, มํ ทิสฺวา
ตว มาตาปิตโร วิวิธานิ กมฺมกรณานิ
กเรยฺยุ, น สกฺกา มยา ตตฺถ
คนฺตฺน”ติ ปฏิกุขิปี.

สาปี ปุณฺปุณฺนี ยาจิตฺวาปี ยาจนํ
อลภมาณา ตสฺส อรณฺณํ คตกาเล
ปฏิวิสฺสเก อามนฺเตตฺวา “สเจ โส
อาคนฺตฺวา มํ อปฺสฺสนฺโต ‘กหํ
คตา’ติ ปุจฺฉิสฺสติ, มม อตฺตโน
กฺุลฆรํ คตภาวํ อากฺิขเยยฺยาถา”ติ
วตฺวา เกหทฺวารํ ปิทฺทิตฺวา
ปกฺกามิ. โสปี อาคนฺตฺวา ตํ
อปฺสฺสนฺโต ปฏิวิสฺสเก ปุจฺฉิตฺวา ตํ
ปวตฺตี สฺตฺวา “นิวตฺเตสฺสามิ
นฺน”ติ อนุพนฺธิตฺวา ตํ ทิสฺวา
นานปฺปการํ ยาจิยมาโนปี นิวตฺเตตฺ
นาสกุขิ.

อถสฺสา เอกสฺมี จานเ กมฺมชวาทา
จลิสฺสุ. सा एकं कञ्चनत्रं प्रविसित्वा
“सामि कममचवाता मे जलित्वा”ति
वत्त्वा गुमियं निपच्छित्त्वा समप्रिवत्त-
माना किञ्चन तारकं विचायित्त्वा
“यस्सत्तถायार्हं कुलघरं कञ्चेय्यं,

สามินฺนํหํวํ “หล่อน เธอกล่าวอะไร
มารดาบิดาของเธอ เห็นฉันแล้วพึงทำ
การลงโทษต่าง ๆ, ฉันไม่อาจไปในที่นั้น
ได้”.

ฝ่ายภรรยา นั้น แม้อ่อนวอนแล้ว ๆ เล่า ๆ
เมื่อไม่ได้การอ่อนวอน ในเวลาที่สามิ
นั้นไปป่า เรียกคนคุ้นเคยมา กล่าวว่า
“ถ้าสามิ นั้นมาไม่เห็นฉัน จักถามว่า
‘หล่อนไปไหน’ ท่านทั้งหลาย พึงบอกว่า
ฉันไปเรือนตระกูลของตน” จึงปิดประตู
เรือนแล้วก็หนีไป. สามิแม้นั้น มาแล้ว
ไม่เห็นนาง ถามคนคุ้นเคยกัน พังเรื่อง
นั้นแล้ว ติดตามไปด้วยคิดว่า “เราจัก
ยังนางให้กลับ” พบนางแล้ว แม้
อ่อนวอนอยู่นานนับการ ก็ไม่อาจให้
นางกลับได้.

ครั้งนั้น ลมกัมมชวาท(ลมเกิดแต่กรรม)
ของนางปั่นป่วนแล้วในที่แห่งหนึ่ง. นาง
เข้าไประหว่างพุ่มไม้พุ่มหนึ่ง กล่าวว่า
“พี่ ลมกัมมชวาทของฉันปั่นป่วนแล้ว”
นอนกลิ้งเกลือกบนแผ่นดิน คลอดทวารก
ได้โดยยากคิดว่า “เราไปยังเรือนตระกูล

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

โส อตฺถโก นิพฺพนโน”ติ ปุณฺทเว
เตน สทฺธิ เกหํ อากนฺตฺวา วาสํ
กปฺเปสิ.

ตสฺสา อปรเณ สมเยน ปุณ
คพฺโภ ปติฏฺฐหิ. สา ปรีปฺนุณคพฺภา
ปุริมฺนเยเนว สามิกํ ยาจิตฺวา ยาจัน
อลภมาณา ปุตุตมฺงเกนาทาย ตเถว
ปกฺกมิตฺวา เตน อนุพฺนุธิตฺวา
ทิจฺฐจาปิ นีวตฺติตุํ น อิจฺฉติ. ออก
เตสํ คจฺฉนฺตานํ มหาอกาลเมโฆ
อุทฺปาทิ. สมฺนฺตฺวา วิชฺชุลตาหิ
อาทิตฺตํ วย เมฆตฺถนิเตหิ ภิชฺชมาณํ
วย ธารานิปาตนิรฺนฺตฺรํ นภํ อโหสิ.

ตสฺมี ขณฺเ ตสฺสา กมฺมชวาทา จลิสฺสุ.
สา สามิกํ อามนฺเตตฺวา “สามิ
กมฺมชวาทา จลิตา, น สกฺโกมิ
สณฺฺจาเรตุํ, อโนวสฺสกฺกุจฺฉานํ เม
ชานาหิ”ติ อาห. โส หตฺถกตฺตาย
วาสิยา อิตฺโต จิตฺโต จ อุปฺธาเรนฺโต
เอกสฺมี วมฺมิกมตฺถเก ชาตคฺมุพฺ
ทิสฺวา จินฺทิตฺตุํ อารภิ.

เพื่อประโยชน์ใด ประโยชน์นั้น สำเร็จ
แล้ว” จึงกลับมาสู่เรือนกับด้วยสามีนั้น
อีกเหมือนเดิม สำเร็จการอยู่แล้ว.

โดยสมัยอื่นอีก นางก็ตั้งครรภ์อีก.
ธิดาเศรษฐีนั้น มีครรภ์แก่เต็มที่แล้ว
อ่อนวอนสามีโดยนัยก่อนนั่นเอง เมื่อ
ไม่ได้การอ่อนวอน อัมบุตฺรใส่สะเอว
หลีกไปเหมือนอย่างนั้น แม้อันสามีนั้น
ติดตามพบแล้ว ไม่ปรารถนาจะกลับ.
ครั้งนั้น เมื่อชนเหล่านั้นเดินไปอยู่
มหาเมฆไม่ใช้ฤดูกาลเกิดขึ้นแล้ว. ท้องฟ้า
ได้มีสายธารตกลงติดต่อกันโดยรอบ
เหมือนถูกสายฟ้าแผดเผาอยู่ เหมือน
แตกไปด้วยเสียงคำรามของเมฆ.

ลมกัมมชวาทของนางปั่นป่วนแล้ว ใน
ขณะนั้น. นางเรียกสามีมา กล่าวว่า
“พี่ลมกัมมชวาทปั่นป่วนแล้ว, ฉันไม่อาจ
ทนไหว, ท่านจงรู้สถานที่ฝนไม่รั่วรด
ฉันเกิด”. สามีนั้น มีมืออยู่ในมือ
ตรวจดูข้างโน้นและข้างนี้ เห็นพุ่มไม้ที่
เกิดอยู่บนจอมปลวกแห่งหนึ่ง เริ่มจะตัด.

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อก นั วมุมิโกโต นิภุมมิตวา
โฆรวิสโส อาสิวิโส ทสิ. ตสฺมี
ขณฺเวยาสฺส สรีร์ อนุโต สมุญฺจิตาหิ
อคฺคิชาลาหิ ทฺยฺหฺมานัน วิย นิลวณฺณ
หุตฺวา ตตฺถเว ปติ. อิตฺราปิ
มหาทฺกฺขั อนุภวมาณา ตสฺสาคมนัน
โอยฺลเกนฺตึปิ ตํ อทิสฺวา ว อปรึปิ
ปุตฺตํ วิชายิ. เทว ทารกา
วาทวฺภูจิวคํ อสฺหมาณา มหาวิรว
วิรวนฺติ.

สา อุโปปิ เต อฺุทรนฺตเร กตฺวา
ทฺวีหิ ชนฺณเกหิ เจว หตฺถเกหิ
จ ภูมियํ อฺุปปิเพตฺวา จิตา ว รตฺติ
วิตินาเมสิ. สกฺลสรีร์ นิลโลहितํ วิย
ปนฺนุทฺตฺปลาสาวันฺณํ อโหสิ. สา
อฺุญฺจิตฺเต อรุณเ มํสเปสิวณฺณํ เอกํ
ปุตฺตํ องฺุเกนาทาย อิตฺรํ องฺุคฺคฺลिया
คเหตฺวา “เอหิ ตาต, ปิตา เต
อิตฺโต คโต”ติ วตฺวา สามิกสฺส
คตฺมคฺคเณ คจฺฉนฺตึ ตํ วมุมิกมตฺถเก
กาลํ กตฺวา ปติตํ นิลวณฺณ
กทฺธสรีร์ ทิสฺวา “มํ นิสฺสาย

ที่นั่น อสรพิษร้ายเลื้อยออกจากจอมปลวก
กัดเขาแล้ว. ในขณะนั้นนั่นเอง สรีระ
ของเขามีสีเขียว ดูกถูกเปลวไฟตั้งขึ้นใน
ภายในเฝ้าอยู่ ล้มลงในที่นั้นนั่นเอง.
ธิดาเศรษฐีแมนอกนี้ ได้เสวยทุกข์อย่าง
ใหญ่หลวง แม้แลดูการมาแห่งสามี
ไม่เห็นสามีนั้นเลย คลอดบุตรแม่อีกคน.
ทารกทั้ง ๒ คน ไม่อาจทนกำลังแห่งลม
และฝนได้ ร้องเสียงลั่น.

นางเอาบุตรแม่ทั้ง ๒ คนนั้น ไว้ใน
ระหว่างท้อง ยืนเอาเข้าและมือทั้ง ๒
ข้างยันพื้นดิน ให้ราตรีล่วงไป. สรีระ
ทั้งสิ้น มีสีดงไปไม่เหลือ เหมือนกับ
ไม่มีโลหิต. เมื่ออรุณขึ้น นางอุ้มบุตร
คนหนึ่งผู้มีสีดงขึ้นเนื้อ ใส่สะเอว เอานิ้ว
เกี่ยวบุตรคนนอกนี้ กล่าวว่่า “จง
มาเกิด พ่อ บิดาของเจ้าไปทางนี้”
แล้วไปตามทางที่สามีไปแล้ว เห็นสามี
นั้นมีสีเขียว มีสรีระกระด้างล้มตายอยู่
บนจอมปลวก ร้องให้คร่ำครวญว่่า
“สามีของเราตายในหนทาง เพราะ

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

มม สามิโก ปนุเถ มโต”ติ อาศัยเรา” แล้วจึงเดินไป.
โรทนต์ ปรีเทวนนต์ ปายาสี.

สา สกกรตติ เทเวณ วุฏจตุตา
อจิรวตี นที ชาณุปปมาเนน
ถนุปปมาเนน อุกถน สมปริปุณณ
ทิสฺวา อตฺตโน มนุทพุทฺธิตาย ทวีหิ
ทการเกหิ สทฺธิ อุกกั ตริตฺตุ
อวิสหนต์ิ เชฏฺจปุตฺตํ โอริมตีเร
จเปตฺวา อิตฺรํ อาทาย ปรีตีรํ
คณฺตุวา สาขามฺกํ อตฺตริตฺวา
นิปชฺชาเปตฺวา “อิตฺรสฺส สนฺตีกํ
คมิสฺสามิ”ติ พาลปุตฺตกํ ปหาตุ
อสกฺโกณฺตี ปุณฺปฺปุนํ นีวตฺติตฺวา
โอโลกยมานา ปายาสี.

อถสฺสา นทิมชฺฌคตกาเล เอโก
เสโน ตํ กุมารํ ทิสฺวา “มํสเปสี”ติ
สณฺณาย อาภาสโต ภสฺสิ. สา
ตํ ปุตฺตสฺสตฺถาย ภสฺสนนฺตํ ทิสฺวา
อุโก หตฺถเถ อุกฺกขิปิตฺวา “สฺสู”ติ
ติภฺขตฺตุ มหาสทฺทํ นิจฺฉาเรสิ.
เสโน ทูรภาเวณ ตํ อสฺตุวา ว
กุมารํ คเหตุวา เวหาสํ อฺปฺปติ.
โอริมตีเร จิตฺปุตฺโตปิ มาตรํ นทิมชฺฌ

ธิดาเศรษฐีนั้น เห็นแม่น้ำอจิรวตี เต็มด้วยน้ำประมาณหัวเข่า ประมาณนม เพราะฝนตกตลอดทั้งคืน ไม่อาจข้ามน้ำ พร้อมกับด้วยทารกทั้ง ๒ คนได้ เพราะตนมีปัญญาน้อย พักบุตรคนโตไว้ที่ฝั่งนี้ อุ้มเอาบุตรคนเล็กไปยังฝั่งโน้น พลาดกิ่งไม้ให้บุตรนอน คิดว่า “เราจักไปสู่ที่ไกลของบุตรนอกนี้” ไม่อาจจะละบุตรอ่อนได้ เหลียวกลับมาดูบ่อย ๆ เดินไปแล้ว.

ที่นั้นในเวลานางถึงท่ามกลางแม่น้ำเหยี่ยวตัวหนึ่งเห็นเด็กนั้น โฉบลงจากอากาศด้วยเข้าใจว่า “เป็นชิ้นเนื้อ”. นางเห็นเหยี่ยวนั้นโฉบลงเพื่อต้องการบุตร จึงยกมือทั้ง ๒ ข้างขึ้น ร้องเสียงดังลั่น ๓ ครั้งว่า “สฺสู”. เหยี่ยวไม่ได้ยินเสียงนั้น เพราะอยู่ไกลกัน จึงเหี่ยวเอาเด็กบินขึ้นไปสู่เวหาส. ฝ่ายบุตรที่อยู่ทางฝั่งนี้เห็นมารดายกมือทั้ง ๒ ขึ้น ร้องเสียง

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อุโก หตฺเถ อุกุขิปิตฺวา มหาสทฺทํ
 นิจฺจารยมาณํ ทิสฺวา “มํ
 ปกฺโกสตี”ติ สณฺเฑาย เวเคน อุกฺเก
 ปติ. อิตฺติสฺสา พาลปฺตฺตํ สโน
 หริ, เขมฺมจฺปฺตฺโต อุกฺเกน หโต.

สา “เอโก เม ปฺตฺโต สเนน
 กฺหิตฺ, เอโก อุกฺเกน วุพฺโห,
 ปนฺเถ เม ปติ มโต”ติ โรทฺนฺติ
 ปฺริเทวณฺตี คจฺจนานา สาวตฺถิโต
 อากจฺจนฺตํ เอกํ ปุริสํ ทิสฺวา
 ปุจฺฉิ “กตฺถ วาสิโกสิ ตาตา”ติ.
 “สาวตฺถิวาสิโกมฺหิ อมฺมา”ติ.
 “สาวตฺถินฺคเร อสฺสูกวีถิยํ เอวรूपํ
 อสฺสูกุลํ นาม อตฺถิ, ชานาสิ,
 ตาตา”ติ. “ชานามิ อมฺม, ตํ
 ปน กุลํ มา ปุจฺฉ, สเจ อณฺเฑ
 ชานาสิ, ปุจฺฉาหิ”ติ.

สา “อณฺเฑน เม กมฺมํ นตฺถิ,
 ตเมว ปุจฺฉามิ ตาตา”ติ. “อมฺม
 อากิจฺจิตฺตํ น ยุตฺตนํ”ติ. “วเทหิ
 เม ตาตา”ติ. “อตฺตโน อนากิจฺจิตฺตํ
 น เทสิ, อชฺช เต สพฺพรตฺตี

ดงฺลันทํากลางแม่น้ำ ธิบกระโดดลงไป
 ในน้ำ ด้วยเข้าใจว่า “มารดาเรียก
 เรา”. เหี่ยวเฉียวบุตรอ่อนของนางไป,
 บุตรคนโตถูกน้ำพัดไปด้วยประการฉะนี้.

นางเดินร้องให้คร่ำครวญไปว่า
 “เหี่ยวเฉียวเอาบุตรคนหนึ่งของเราไป
 แล้ว อีกคนหนึ่งถูกน้ำพัดไป, สามี
 ของเราก็ตายในหนทาง” เหลือบเห็น
 ชายคนหนึ่ง เดินมาจากกรุงสาวัตถี
 จึงถามว่า “ท่านอยู่ที่ไหนเล่าพ่อ?”.
 บุรุษตอบว่า “เราอยู่กรุงสาวัตถี แม่”.
 ธิดาเศรษฐีถามว่า “ตระกูลชื่อโน้น
 เห็นปานนี้ มีอยู่ในถนนชื่อโน้น ในกรุง
 สาวัตถี, ท่านรู้จักไหม พ่อ?”. บุรุษ
 กล่าวว่า “เรารู้จัก แม่ แต่เธออย่าถาม
 ถึงตระกูลนั้นเลย, ถ้าเธอรู้ตระกูลอื่น
 ก็จงถามเถิด”.

ธิดาเศรษฐีนั้น กล่าวว่า “ฉันไม่มีกรรม
 ด้วยตระกูลอื่น ฉันจะถามเฉพาะตระกูล
 นั้นเท่านั้น พ่อ”. บุรุษกล่าวว่า “ผม
 ไม่ควรบอกดอก แม่”. ธิดาเศรษฐี
 กล่าวว่า “ท่านโปรดบอกแก่ฉันเถิด พ่อ”.

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

เทโว วสฺสนุโต ทิฏฺฐโจะ”ติ. “ทิฏฺฐโจะ
 เม ตาต, มยฺหเมว โส สพฺพรตฺติ
 วุฏฺฐโจะ น อญฺญสฺส, มยฺห
 วุฏฺฐการณํ ปน เต ปจฺจนา กณฺเฏสฺสามิ,
 เอตสฺมี ตาว เม เสฏฺฐิเคเห ปวตฺติ
 กณฺเห”ติ.

“อชฺช รตฺติ ‘เสฏฺฐิณฺจ เสฏฺฐิภริยณฺจ
 เสฏฺฐิปุตฺตณฺจา’ติ ตโย ชเน
 อวตฺถรมาณํ เคหํ ปติตํ, เต
 เอกจิตกายํ ฌายนฺติ, เอส ชฺฐโม
 ปญฺญาตติ อมฺมา”ติ. สา ตสฺมี
 ชเน นีวตฺถวตฺถํ ปตฺมานํ น
 สณฺชานิ, อุมฺมตฺติกาว่า ปตฺวา
 ยถาจิตา ว โรทนฺติ ปริเทวนฺติ

“อุโป ปุตฺตา กาลกตา,
 ปนฺเถ มยฺหํ ปตี มโต,
 มาตา ปิตา จ ภาตา จ
 เอกจิตกมฺหิ ทยฺหเร”ติ

วิลปนฺติ ปริพฺภมิ.

บุรุษกล่าวว่า “เธอไม่ให้เพื่อไม่บอกแก่ตน,
 วันนี้เธอเห็นฝนตกตลอดทั้งคืนไหม ?”.
 ธิดาเศรษฐีกล่าวว่า “ฉันเห็น พ่อ
 ฝนนั้นตกทั้งคืนเพื่อฉันเท่านั้น ไม่ใช่ตก
 เพื่อคนอื่น, แต่ว่าฉันจักบอกเหตุที่ฝนตก
 เพื่อฉันแก่ท่านภายหลัง, ท่านจง
 บอกความเป็นไปในเรือนของเศรษฐีนั้น
 แก่ฉันก่อน”.

บุรุษกล่าวว่า “เรือนล้มทับคน ๓ คน
 คือ ‘เศรษฐี ๑ ภรรยาของเศรษฐี ๑
 บุตรของเศรษฐี ๑’ ตอนกลางคืนวันนี้
 คนทั้ง ๓ นั้น ถูกเผาอยู่บนเชิงตะกอน-
 เดียวกัน ควันไฟนั้นยังปรากฏอยู่ แม่”.
 นางไม่รู้สึกลงถึงผ้านุ่งหลุดลุ่ยไปในขณะนั้น
 ถึงความเป็นบ้า ยืนอยู่อย่างนั้นเที่ยว
 ร้องให้คร่ำครวญ บ่นเพื่อ ชวนเซไปว่า

“บุตรทั้ง ๒ คน ตายไปแล้ว สามี
 ของเราก็ตายในหนทาง มารดา
 บิดาและพี่ชาย ถูกเผาอยู่บน
 เชิงตะกอนเดียวกัน”.

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

๖
 ๕
 ๔
 ๓
 ๒
 ๑

มนุสฺสา ตํ ทิสฺวา “อุมฺมตฺติกา”ติ
 กจฺวโร คเหตฺวา ปัสฺสุ คเหตฺวา
 มตฺตเก โอสิรินฺดา เลทฺทฺหุติ ปหรนฺติ.
 สตฺถา เขตฺวาน มหาวิหาร
 จตฺตปริสฺมชฺฌ นิสฺสิทฺติวา ธมฺม
 เทสฺเนโต ตํ อากจฺจมานํ อทฺทส
 กปฺปสฺตสฺสทฺสฺสปุริตปารมี อภินิหาร-
 สมฺปนฺนํ.

สา กิร ปทฺมุตฺตรพฺพุทฺธกาเล
 ปทฺมุตฺตรสตฺถารา เอกํ วินยฺชเรเริ
 พาหาย คเหตฺวา นนฺทฺทวเน จเปนฺตํ
 วีย เอตทคฺคภูจฺฉานะ จปิยมานํ ทิสฺวา
 “อหํปิ ตฺมฺมหาทิสฺสส พฺพุทฺธสฺส
 สนฺติเก วินยฺชเรรินํ อนฺตเร
 อคฺคภูจฺฉานํ ลภฺเยยฺน”ติ อธิการํ
 กตฺวา ปตฺถนํ จเปสิ.

ปทฺมุตฺตรพฺพุทฺโธ อนาคตํสฺญาณํ
 ปตฺถริตฺวา ปตฺถนาย สมิชฺฌนภาวํ
 ฌตฺวา “อนาคเต โคตมพฺพุทฺธสฺส
 นาม สาสเน อโย ปฎาจารา-

พวกมนุษย์ เห็นนางแล้ว พวกนั้น
 คิดว่า “เป็นหญิงบ้า” หยิบเอาเศษขยะ
 กอบเอาฝุ่นไปรยลงบนหัว ขว้างด้วย
 ท่อนไม้. พระศาสดา ประทับนั่ง
 แสดงธรรมอยู่ในท่ามกลางบริษัท ๔ ใน
 เขตวันมหาวิหาร ได้ทอดพระเนตรเห็น
 ธิดาเศรษฐีนั้น ผู้บำเพ็ญบารมีมาถึง
 แสนกัป ผู้สมบูรณ์ด้วยอภินิหาร กำลัง
 เดินมา,

ได้ยินว่า ธิดาเศรษฐีนั้น ในกาล
 แห่งพระพุทฺธเจ้าทรงพระนามว่า
 ปทฺมุตฺระ เห็นพระเถรีผู้ทรงวินัยรูปหนึ่ง
 อันพระศาสดาทรงพระนามว่าปทฺมุตฺระ
 ทรงตั้งไว้ในตำแหน่งเอตทคฺคะ เหมือน
 ท้าวสักกะจับที่แขนตั้งไว้ในนั้นทวัน
 ทำคุณความดี ปรรณาวา “แม่เรา
 ฟังได้ตำแหน่งอันเลิศในระหว่างแห่ง
 พระเถรีผู้ทรงวินัย ในสำนักของพระ-
 พุทฺธเจ้าผู้เช่นกับพระองค์”.

พระพุทฺธเจ้าทรงพระนามว่า ปทฺมุตฺระ
 ทรงแผ่อนาคตํสฺญาณ ทรงทราบว่
 ความปรารณาสําเร็จ ทรงพยากรณ์ว่
 “หญิงนี้จักเป็นเลิศกว่าพระเถรีผู้ทรงวินัย

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

นามน วินยธรรตเถรีน อคคา
 ภวิสุสตี”ติ พุยาภาสิ. ตัง เอว
 ปตติตปตถน อภินิหารสมุปนน
 สตุกา ทูโรโต ว อากจุนตี ทิสวา
 “อิมิสสา จเปตวา มัง อญโณ
 อวสุสโย ภวิตุ สมตโก นตติ”ติ
 จินเตตวา ยถา วิหาราภิมุขี
 อากจุนตี เอวมกาสิ.

ปริสา ตัง ทิสวา ว “อิมิสสา
 อุมมตติกาย อิตอ อากนตุ มา
 ททิตตา”ติ อาห. สตุกา “อเปถ
 มา นัง นิวารยิตตา”ติ วตวา
 อวิทุมจัน คตกาเล “สตี ปฏิลภ
 ภคินี”ติ อาห. सा तं च न व्यवे
 พุทธานุภาเวน สตี ปฏิลภ. तस्मि
 กाले निवृत्तवत्तसुส पतितावा
 สลลภเขตวา หิโรตตปโป ปจจุปฏ-
 จาเปตวา อุกกุฏิกัง นิสีทิ. อถสสา
 อุปริ เอโก ปุริโส อุตตรสาฎกั
 ขิปี. सा तं निवासेत्वा सतुการ
 อุปสงกมิตวา सुवन्दनवन्देसु

โดยชื่อว่าปฎาจารา ในศาสนาของ
 พระโคตมพุทธเจ้า ในอนาคตกาล”.
 พระศาสดาทอดพระเนตรเห็นธิดาเศรษฐี
 นั้น ผู้มีความปรารถนาอันตนปรารถนา
 แล้วอย่างนี้ ผู้สมบุรณ์ด้วยอภินิหาร
 กำลังเดินมาแต่ไกลเที่ยว ทรงดำริว่า
 “คนอื่น เว้นเราเสียชื่อว่าสามารถเป็น
 ที่พึ่งของหญิงนี้ ย่อมไม่มี” ได้ทรง
 กระทำโดยประการที่หญิงนี้มุ่งหน้าตรงมา
 ยังวิหาร.

บริษัทพอเห็นนางก็กล่าวว่า “พวกท่าน
 อย่าให้หญิงบ้าคคนนี้มาทางนี้”. พระ-
 ศาสดาตรัสว่า “พวกเธอจงหลีกไป
 อย่าห้ามนาง” ในเวลานางมาถึงที่ใกล้
 ตรัสว่า “จงกลับได้สติเถิดน้องหญิง”.
 นางกลับได้สติ ด้วยพุทธานุภาพใน
 ขณะนั้นนั่นเอง. นางกำหนดได้ว่าผ้าห่ม
 หลุดลุ่มไปในกาลนั้น ยังหิริและ
 โอตตปปะให้ตั้งขึ้นแล้ว นั่งกระโหย่ง.
 ครั้งนั้น ชายคนหนึ่งโยนผ้าห่มไปให้แก่
 นาง. นางห่มผ้าห่มนั้นแล้ว เข้าไปเฝ้า
 พระศาสดา ถวายบังคมด้วยเบญจางค-
 ประดิษฐ์ ที่พระบาททั้ง ๒ ซึ่งมีสีดจ

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ปาเทสุ ปณฺจปฺปติฏฺฐิติน วนฺทิตฺวา
 “ภนฺเต อวสุสโย เม โหหิ, ปติฏฺฐา
 เม โหหิ, เอกํ หิ เม ปุตุตฺ
 เสนโน คณฺหิ, เอโก อุกฺกณ วุฑฺโห,
 ปนฺเถ เม ปติ มโต, มาตาปิตโร
 เจว ภาตา จ เกเหณ อวตฺตฎฺฐา
 เอกจิตฺกายํ ฌายนฺตี”ติ.

สตฺถา ตสฺสา วจันํ สุตฺวา
 “ปฏฺฐาจาเร มา จินฺตฺยิ, ตว
 ตาณํ สรณํ อวสุสโย ภวิตฺถุ
 สมตฺตสฺส ว สนฺตฺกํ อากตาสิ, ยถา
 หิ ตว อิทานิ เอโก ปุตุโต
 เสนเนน คหิตฺโต, เอโก อุกฺกณ
 วุฑฺโห, ปนฺเถ ปติ เต มโต,
 มาตาปิตโร เจว ภาตา จ เกเหณ
 อวตฺตฎฺฐา, เอวเมว อิมสฺมि สํสาเร
 ปุตุตฺตาทินํ มตฺกालเวยว ตว
 โรทฺถนฺตฺยิยา ปคฺคฺขมฺริตฺตอสุสฺส จตฺตุนฺนํ
 มหาสมุทฺททานํ อุกฺกโต พหุตรนฺ”ติ
 วตฺวา อิมํ กถามาห

“จตุสฺส สมุทฺทเทสุ ชลํ ปริตฺตกํ
 ตโต พหุํ อสุสฺสชฺลํ อนปฺปกํ

ทองคำ กราบทูลว่า “ขอพระองค์จงเป็น
 ที่พึ่งที่พำนักแก่หม่อมฉันเกิด พระเจ้าข้า,
 เพราะว่า บุตรคนหนึ่งของหม่อมฉัน
 เขี้ยวเขี้ยวเอาไป, คนหนึ่งถูกน้ำพัดไป
 สามีของหม่อมฉันก็ตายในหนทาง มารดา
 บิดาและพี่ชายถูกเรือรบทัพถูกเผาอยู่บน
 เชิงตะกอนเดียวกัน”.

พระศาสดา ทรงสดับคำของนาง
 ปฏฐาจารานัน ตรัสว่า “ปฏฐาจารา เธอ
 อย่าคิดเลย เธอมาสู่สำนักของคนผู้
 สามารถเพื่อเป็นที่ต้านทาน ที่พึ่งที่พำนัก
 ของเธอ, เหมือนอย่างว่า บัดนี้
 เขี้ยวเขี้ยวเอาบุตรคนหนึ่งของเธอไป
 คนหนึ่งถูกน้ำพัดไป สามีของเธอก็ตาย
 ในหนทาง มารดาบิดาและพี่ชาย
 ถูกเรือรบทัพ ฉนฺได น้ำตาไหลออกของ
 เธอผู้ร้องไห้อยู่ในเวลาปิยชนมีบุตรเป็นต้น
 ตายแล้ว ในสงสารนี้มากกว่าน้ำแห่ง
 มหาสมุทรทั้ง ๔ ฉนฺนํ นันฺเทียว”
 จึงตรัสพระคาถานี้ว่า

“น้ำในมหาสมุทรทั้ง ๔ มีปริมาณ
 น้อย น้ำคือน้ำตาของคนผู้ถูกทุกข์

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ทุกฺเขน ผุฏฺฐสฺส นรสฺส โสจโต
กึการณา อมฺม ตฺวํ ปมชฺชสี”ติ.

ถูกต้องแล้ว เสร้าโศกอยู่ มี
ประมาณไม่น้อย มีมากกว่าน้ำใน
มหาสมุทรทั้ง ๔ นั้น เพราะเหตุไร
เธอยังประมาทอยู่เล่า แม่ ?”.

เอวํ สตฺถริ อนมตฺตคฺคปริยายํ
กณฺเฑเต ตสฺสา สรีเร โสโก ตนฺตุตํ
อกมาสิ. อถ นํ ตนฺนุฏฺฐโสภํ ฅตฺวา
ปฺน สตฺถา อามนฺเตตฺวา “ปฏาจาเร
ปฺตุตาทโย นาม ปฺรโลภํ คจฺจนฺตสฺส
ตानํ สรณํ เสนํ วา ภวิตฺถํ น
สกุโกนฺติ, ตสฺมา วิชฺชมานาปิ เต
น สนฺติเยว, ปณฺทิตฺเตน ปน สิลํ
โสเชตฺวา อตฺตโน นิพฺพานคามิมคฺคเมว
โสเชตฺวํ วญฺญตี”ติ วตฺวา ฆมฺมํ
เทเสนฺโต อีมา คากา อภาสิ

เมื่อพระศาสดาตรัสสอนอนมตคค-
ปริยายสูตร อยู่อย่างนั้น ความโศกใน
สรีระของนางได้ถึงความเบาบาง.
ครั้งนั้น พระศาสดาทรงทราบนางผู้มี
ความโศกเบาบางแล้ว ตรัสเรียกมาอีก
ตรัสว่า “ปฏาจารา ชื่อว่าบิณฑนมีบุตร
เป็นต้น ไม่อาจเป็นที่ต้านทาน เป็น
ที่พึงเป็นที่ป้องกันแก่ชนผู้ไปสู่ปรโลกได้
เพราะฉะนั้น ชนเหล่านั้นแม้มืออยู่ ชื่อว่า
ยอมไม่มีนั้นเทียว, ส่วนบัณฑิตชำระศีล
แล้ว ชำระทางไปนิพพานของตนนั้นแล
ยอมควร” เมื่อทรงแสดงธรรม ได้ตรัส
พระคาถาเหล่านี้ว่า

“น สนฺติ ปฺตุตา ตานาย
น ปิตา นปิ พนฺธวา
อนุตฺเทนาริพนฺนสฺส
นตฺถิ ฅาตีสฺสุ ตานตฺตา
เอตมตฺถวสํ ฅตฺวา
ปณฺทิตฺโต สิลสํวโต

“บุตรยอมไม่มีเพื่อต้านทาน บิดา
พวกพ้อง ก็ไม่มีเพื่อต้านทาน
ความต้านทาน ในเพราะญาติทั้ง-
หลาย ย่อมไม่มีแก่คนผู้ถูกความตาย
ครอบงำ บัณฑิตรู้อำนาจประโยชน์
นั้น สรรวมในศีล พึงชำระทาง

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

นิพพานคมนิ มกคั

“ไปนิพพานเร็วพลันทีเดียว”.

ขิปโปเมว วิโสธเย”ติ.

เทสนาวसानเน ปฎาจารย์
มหาปจวิยั ปัสสุปริมาณเ กิเลส
ฉมาเปตวา โสตาปัตติผล ปตัญญุหิ.

ในเวลาจบเทศนา นาง-
ปฎาจารย์เภากิเลสมีปริมาณเท่าฝุ่นบน
แผ่นดินใหญ่ ตั้งอยู่แล้วในโสดาปัตติผล.

อญญเอปิ พหู โสตาปัตติผลาทีนิ
ปาปุณีสูติ. สา ปน โสตาปนุนา
หุตวา สตุถารั ปพพชชั ยาจิ.
สตุถา ตั กิกขุณินัน สนุติกั
ปหิณิตวา ปพพชาเปสิ. สา
ลทุชุปสมปทา ปฎิตาจารย์ตตะ
“ปฎาจารย์เตว” ปญญาโย.

คนเป็นจำนวนมาก แม้เหล่าอื่น บรรลุ
อริยมผลมีโสดาปัตติผลเป็นต้น. ส่วนนาง
ปฎาจารย์นั้นเป็นพระโสดาบัน ทูลขอ
บรรพชากะพระศาสดา. พระศาสดา
ทรงส่งนาง ไปยังสำนักของภิกษุณี
ให้บวชแล้ว. นางได้อุปสมบทแล้ว ปรากฏ
ชื่อว่า “ปฎาจารย์นั้นแล” เพราะ
ประพฤดิเว้นจากผินผ้า.

สา เอกทิวสั กุญเณน อุกกั
อาทาย ปาเท โธวณฺติ อุกกั
อาสิญฺจิ. ตั โถกั จานันฺ คนฺตวา
ปจฺฉิขฺชิ. ทุติยวาเร อาสิตฺตํ ตโต
ทุตรํ อคมาสิ. ตติยวาเร อาสิตฺตํ
ตโตปิ ทุตรนฺติ. สา ตเทว
อารมฺมณฺ คเหตุวา ตโย วเย

วันหนึ่ง นางปฎาจารย์นั้น เอาหม้อตัก
น้ำล้างเท้าทั้ง ๒ ข้าง เทน้ำ. น้ำนั้น
ไหลไปตลอดที่น้อยหนึ่งแล้วก็ขาดไป.
ในครั้งที่ ๒ น้ำที่เทลงได้ไหลไปไกลกว่า
นั้น. ในครั้งที่ ๓ น้ำที่เทลงได้ไหลไป
ไกลกว่าแม้ครั้งที่ ๒ นั้นแล. นางถือเอา
น้ำนั้นเท่านั้นให้เป็นอารมณฺ์ กำหนดด้วย

๑ แปลว่า กลับความประพฤดิได้ ก็ได้.

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ปริจฺฉินฺหิตฺวา “มยา ปจฺมํ ทั้ง ๓ แล้ว คิดว่า “สัตว์เหล่านี้ ย่อม
 อาสิตฺตอุทกํ วยิ อิเม สตฺตา ตายแม่ในปฐมวัย เหมือนน้ำที่เราเทลง
 ปจฺมวเยปิ มรฺนฺติ, ตโต ทูรํ กตํ ครั้งแรก สัตว์ทั้งหลาย ย่อมตายแม่ใน
 ทฺติยวาระ อาสิตฺตอุทกํ วยิ มัชฌิมวัย เหมือนน้ำที่เทลงครั้งที่ ๒
 มชฺฌิมวเยปิ มรฺนฺติ, ตโตปิ ทูรตฺรํ ไหลไปไกลกว่าน้ำที่เทลงครั้งแรกนั้น,
 กตํ ตติยวาระ อาสิตฺตอุทกํ วยิ สัตว์ทั้งหลายย่อมตายนั่นเอง แม่ใน
 ปจฺฉิมวเยปิ มรฺนฺติเยวา”ติ จินฺตฺเตสิ. ปัจฉิมวัย เหมือนน้ำที่เทลงครั้งที่ ๓
 ไหลไปไกลกว่าน้ำที่เทลงครั้งที่ ๒ แม่นั้น”.

สตฺตา กนฺธกฺกุญฺยํ นิสินฺโน ว พระศาสดา ประทับนั่งในพระคันธกุฎี
 โองาสํ ฬริตฺวา ตสฺสา สมมุขุ เทียว ทรงแผ่พระรัศมีไป เหมือนประทับ
 จตฺวา กถฺนฺโต วยิ “เอวเมตํ ยินตรัสอยู่ตรงหน้าของนาง ตรัสว่า
 ปฏาจาเร, ปญฺจนฺนํ หิ ขนฺธานํ “ปฏาจารา ข้อนั้น ย่อมเป็นอย่างนั้น,
 อุทฺยพฺพํ อปฺสฺสนฺตสฺส วสฺสสตํ ด้วยว่า ความเป็นอยู่วันเดียวบ้าง
 ซีวิตโต เตสํ อุทฺยพฺพํ ปฺสฺสนฺตสฺส ขณะหนึ่งบ้าง ของคนผู้เห็นความเกิดขึ้น
 เอกาหฺมฺปิ เอกขณฺปิ ซีวิตํ และความเสื่อมไปแห่งขันธ์ ๕ เหล่านั้น
 เสยฺโย”ติ วตฺวา อนุสฺนฺธิ มฺภฺเตว ประเสริฐกว่าความเป็นอยู่ถึงร้อยปีของ
 ธมฺมํ เทเสนฺโต อิมํ กาทมาห คนผู้ไม่เห็นความเกิดขึ้นและความเสื่อมไป
 แห่งขันธ์ ๕” เมื่อทรงสืบท่ออนุสนธิ
 แสดงธรรม ตรัสพระคาถานี้ว่า

๑๑๓. “โย จ วสฺสสตํ ซีเว
 อปฺสฺสํ อุทฺยพฺพํ
 เอกาหํ ซีวิตํ เสยฺโย

๑๑๓. “ก็บุคคลใด ไม่เห็นความเกิดขึ้น
 และความเสื่อมไป พึ่งเป็นอยู่ถึง
 ๑๐๐ ปี ความเป็นอยู่วันเดียว

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ปัสสโต อุทฺยพฺพนฺ”ติ.

ของคนผู้เห็นความเกิดขึ้น และ
ความเสื่อมไป ประเสริฐกว่าความ
เป็นอยู่ถึง ๑๐๐ ปี ของคนผู้ไม่เห็น
ความเกิดขึ้นและความเสื่อมไปนั้น”.

ตตฺถ อปสฺสํ อุทฺยพฺพนฺติ
ปญฺจนํ ขนฺธานํ ปญฺจวิสฺตียา
ลกฺขณฺเหหิ อุทฺยณฺจ วยณฺจ อปสฺสนฺโต.
ปสฺสโต อุทฺยพฺพนฺติ เตสํ
อุทฺยณฺจ วยณฺจ ปสฺสนฺตสฺส อิตฺรสฺส
ชีวิทโต เอกาหํ ชีวิทํ เสยฺโย.

บรรดาคำเหล่านั้น คำว่า ผู้ไม่
เห็นความเกิดขึ้น และความเสื่อมไป
ความว่า ไม่เห็นความเกิดขึ้นและความ
เสื่อมไป โดยลักษณะ ๒๕ อย่าง แห่ง
ขันธ์ ๕. คำว่า ผู้เห็นความเกิดขึ้น
และความเสื่อมไป ความว่า ความเป็น
อยู่วันเดียวของคนผู้เห็นความเกิดขึ้นและ
ความเสื่อมไปแห่งขันธ์ทั้งหลายเหล่านั้น
ประเสริฐกว่าความเป็นอยู่ของคนนอกนี้.

เทสนาวसानเ ปฏฺวารฺจา สห
ปฏฺสิมฺภิทาหิ อรหฺตตํ ปาปฺุณฺตี.

ในเวลาจบเทศนา นางปฏฺวารฺจา
บรรลอรหฺตผลพร้อมด้วยปฏฺสิมฺภิทา.

ปฏฺวารฺจาวตฺถุ ทฺวาทสมํ.

เรื่องนางปฏฺวารฺจาทิ ๑๒ จบ.

๑๓. กิสาโคตมীবตฺถุ

๑๑๔. โย จ วสฺสสตํ ชีเว
    อปสฺสํ อมตํ ปทํ
    เอกาหํ ชีวิตํ เสยฺโย
    ปสฺสโต อมตํ ปทํ.

๑๓. เรื่องนางกิสาโคตมีย์

๑๑๔. ก็บุคคลใด ไม่เห็นบทเป็นเครื่อง
ถึงพระนิพพานชื่ออมตะ ฟังเป็น-
อยู่ถึง ๑๐๐ ปี ความเป็นอยู่วันเดียว
ของคนผู้เห็นบทเป็นเครื่องถึงพระ-
นิพพานชื่ออมตะ ประเสริฐกว่า
ความเป็นอยู่ ๑๐๐ ปี ของคนผู้ไม่
เห็นบท เป็นเครื่องถึงพระนิพพาน
ชื่ออมตะนั้น.

๑๓. กิสาโคตมীবตฺต

โย จ วสฺสสํ ชีเวติ อิมํ
ธมฺมเทสนํ สตุฏฺฐา เขตฺวานเน วิหรนฺโต
กิสาโคตมึ อารพฺภ กณฺเธิ.

สาวตฺถิยํ กิเรกสฺส เสฏฺฐิสฺส
เคเห จตฺตาศิสโกฏฺฐิณํ องฺคาราเอว
หุตฺวา อฏฺฐาสิ. เสฏฺฐิ ตํ ทิสฺวา
อุปฺปนฺนโสโก ออาหารํ ปฏิภุจฺปิตุวา
มณฺจเก นิปชฺชติ. ตสฺเสโก สหายโก
เคหํ กนฺตฺวา “สมฺม กสฺมา
โสจสี”ติ. ปุจฺฉิตฺวา ตํ ปวตฺติ
สุตฺวา “สมฺม มา โสจิ, อหํ เอกํ
อุปายํ ชานามิ, ตํ กโรหิ”ติ. “กิ
กโรมิ”ติ. “สมฺม อตฺตโน อापณฺเ
กิลณฺชํ ปตฺถริตฺวา องฺคาเร ราสี
กตฺวา วิภูกิณฺนโต วิย นิสิตฺ,
อากตาคเตสฺ มนุสฺเสสฺ เย เอวํ
วทนฺติ ‘เสสชฺนา วตฺถเตลมรฺ-
ผาณิตาทินิ วิภูกิณฺนติ, ตวํ ปน
องฺคาเร วิภูกิณฺนโต นิสินฺโนสี’ติ
เต วเทยฺยาสิ ‘อตฺตโน สนฺตกํ
อวิภูกิณฺนโต กิ กริสฺสามิ’ติ โย

๑๓. เรื่องนางกิสาโคตมึ

พระศาสดา เมื่อประทับอยู่ใน
พระเชตวัน ทรงปรารภนางกิสาโคตมึ
ตรัสพระธรรมเทศานี้ว่า ก็บุคคลใดพึง
เป็นอยู่ ๑๐๐ ปี เป็นต้น.

ได้ยินว่า ทรัพฺย ๔๐ โภกฺวิในเรือน
ของเศรษฐีคนหนึ่งในกรุงสาวัตถี ได้
กลายเป็นถ่านตั้งอยู่แล้ว. เศรษฐีเห็น-
ทรัพฺยนั้นแล้ว เกิดความเศร้าโศก
อดอาหาร นอนแช่อยู่บนเตียง. สหาย
คนหนึ่งของเขาไปเรือน ทามว่า
“เพื่อน ท่านเศร้าโศกเพราะเหตุอะไร?”
ฟังเรื่องนั้นแล้ว กล่าวว่ “เพื่อน ท่าน
อย่าเศร้าโศกไปเลย เรารู้อุบายอย่างหนึ่ง
ท่านจงทำอุบายนั้น”. เศรษฐี ทามว่า
“เราจะกระทำอย่างไร?”. สหาย
กล่าวว่า “เพื่อน ท่านปุ่เสื่อลำแพนที่
ร้านตลาดของตน ทำถ่านให้เป็นกอง
จงนั่งทำเป็นเหมือนชายอยู่, บรรดาคน
ผู้มาแล้ว ๆ คนเหล่าใด กล่าวอย่างนี้ว่า
‘คนที่เหลือขายวัตถุมีฝ้าน้ำมันน้ำผึ้งน้ำ
อ้อย เป็นต้น, ส่วนท่านนั่งขายถ่าน’ ท่าน
พึงพูดกับคนเหล่านั้นว่า ‘เราไม่ขายของ

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
สร้างต้นฉบับพระกัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ปน ตั เอว เวที 'เสสชนา
 วตถเตลมธฺมาณิตาทีน วิภิกคณฺหิต
 ตฺว ปน หิริณฺณสฺวณฺณํ วิภิกคณฺโหโต
 นิสินฺโนสฺสิตี ตั เวทฺยยาสิ 'กหํ
 หิริณฺณสฺวณฺณนฺ'ติ 'อิทฺนฺ'ติ จ
 วุตฺเต 'อาหฺร ตาว นนฺ'ติ
 หตฺถเห ปฏิจฺฉาเวทฺยยาสิ เอวํ ทินฺนํ
 ตว หตฺถเห หิริณฺณสฺวณฺณํ
 ภวิสฺสติ, สว ปน สเจ กุมาริกา
 โหติ, ตว เกเห ปุตฺตสฺส นํ
 อาหฺริตฺวา จตฺตาศิสโกฏฺฐนํ ตสฺสา
 นียฺยาเทตฺวา ตาย ทินฺนํ
 วลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺล, สเจ กุมารโก โหติ,
 ตว เกเห วยฺปตฺตํ ธีตฺรํ ตสฺส
 ทตฺวา จตฺตาศิสโกฏฺฐนํ ตสฺส
 นียฺยาเทตฺวา เตน ทินฺนํ
 วลฺลฺลฺลฺลฺลฺล"ติ. โส "ภทฺทโก
 อฺปาโย"ติ อตฺตโน อาปณฺเ องฺคาเร
 ราสี กตฺวา วิภิกคณฺโหโต วิย
 นิสฺสิทิ. เย นํ เอวมาหฺสฺ "เสสชนา
 วตถเตลมธฺมาณิตาทีน วิภิกคณฺหิต,
 ตฺว องฺคาเร วิภิกคณฺโหโต
 นิสินฺโนสฺสิตี. เตสํ "อตฺตโน

ที่มีอยู่ของตน จักทำอะไร' ส่วนคนใด
 พุดกับท่านอย่างนี้ว่า 'คนที่เหลือขายวัตถุ
 มีฝ้าน้ำมันน้ำผึ้งและน้ำอ้อยเป็นต้น ส่วน
 ท่านนั่งขายเงินและทอง' ท่านฟังพุดกับ
 คนนั้นว่า 'เงินและทองอยู่ไหน' เมื่อ
 เขากล่าวว่า 'นี้' ฟังกล่าวว่า 'ท่าน
 จงนำเอาเงินและทองนั้นมาก่อน' แล้ว
 ฟังเอามือทั้ง ๒ ข้างรับเอา, ของที่เขา
 ให้ในมือของท่านอย่างนั้น จักกลายเป็น
 เงินเป็นทอง, ก็หญิงนั้น ถ้าเป็นหญิงสาว
 วัยรุ่น ท่านนำหญิงสาวนั้นมาเพื่อบุตร
 ในเรือนของท่าน มอบทรัพย์ ๔๐ โกฏิ
 ให้แก่เธอ ฟังใช้สอยทรัพย์ที่หญิงนั้นให้
 แล้ว, ถ้าเป็นเด็กหนุ่มวัยรุ่น ท่านฟังให้
 ธิตาผู้เจริญวัยแก่เขาในเรือนของท่าน
 มอบทรัพย์ ๔๐ โกฏิให้แก่เขา ฟังใช้สอย
 ทรัพย์ที่เขาให้". เศรษฐีนั้นกล่าวว่า
 "อุบายดี" ทำท่านให้เป็นกองที่ร้านตลาด
 ของตน นั่งทำเป็นเหมือนชาย. คน
 เหล่าใด พุดกับเศรษฐีนั้นอย่างนี้ว่า
 "คนที่เหลือขายวัตถุมีฝ้าน้ำมันน้ำผึ้ง
 น้ำอ้อยเป็นต้น, ท่านนั่งขายท่าน".
 เศรษฐี ได้ให้คำตอบแก่คนเหล่านั้นว่า

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สนุดกั อวิกุกิณนุโต ก็ กริสสามิ”ติ
ปฏิวจนั อทาสิ.

อถกา โคตมิ นาม กุมาริกา
กิสสิรตาย “กิสาโคตมิ”ติ ปณฺญา-
มานา ปริชิตฺตกุลสฺส ฐิตา อุตฺตโน
เอเคน กิจฺเจน อาปนทวารั คตา
ตํ เสฏฺฐิ กิสฺวา เอวมาห “กิ
ตาท เสสชนา วตฺตเตลมธฺพาคินิตาทีนิ
วิกุกิณนุติ, ตฺวํ หิริณฺณสฺวณฺณํ
วิกุกิณนุโต นิสินฺโนสิ”ติ. “กหํ
อมฺม หิริณฺณสฺวณฺณนุ”ติ. “นนุ
ตฺวํ ตเทว คเหตุวา นิสินฺโน”ติ.
“อาหฺร ตาว นํ อมฺมา”ติ.
สา หตฺตปฺุริ คเหตุวา ตสฺส
หตฺเต จเปสิ. ตํ หิริณฺณสฺวณฺณเมว
อโหสิ.

อถ นํ เสฏฺฐิ “กตฺรนฺเต อมฺม
เกหฺนุ”ติ ปุจฺฉิตฺวา “อสุกนฺนามา”ติ
วฺตฺเต ตสฺสา อสฺสามิกภาวํ ฅตฺวา
ธนํ ปฏิสาเมตฺวา อุตฺตโน
ปฺุตฺตสฺส อาเนตฺวา จตฺตาศิสโกฏฺฐนํ
ปฏิจฺฉาเปสิ. สพฺพํ หิริณฺณสฺวณฺณเมว

“เราไม่ขายของตน จักกระทำอะไร”.

ครั้งนั้น หญิงสาววัยรุ่นคนหนึ่งชื่อโคตมิ
ปรากฏชื่อว่า “กิสาโคตมิ” เพราะ
มีร่างกายบอบบาง เป็นธิดาของตระกูล
เก่าแก่ ไปยังประตูร้านตลาดด้วยกิจ
อย่างหนึ่งของตน เห็นเศรษฐีนั้นแล้ว
กล่าวอย่างนี้ว่า “พ่อ ทำไมคนที่เหลือ
ขายวัตถุมีผ้า น้ำมัน น้ำผึ้งและน้ำอ้อยเป็น-
ต้น ท่านนั่งขายเงินและทอง”. เศรษฐี
กล่าวว่า “แม่ เงินและทองมีที่ไหน”.
นางโคตมิ กล่าวว่า “ท่านนั่งถือเอาเงิน
และทองนั้นนั้นเทียว มิใช่หรือ”. เศรษฐี
กล่าวว่า “เธอจงนำเงินและทองนั้นมา-
ก่อน แม่”. นางกอบเอาจนเต็มมือ
วางไว้ในมือของเศรษฐีนั้น. ถ่านได้กลายเป็น
เป็นเงินเป็นทองเหมือนเดิม.

ครั้งนั้น เศรษฐีถามเธอว่า “เรือน
ของเธออยู่ที่ไหนเล่า แม่?” เมื่อนาง
กล่าวว่า “ชื่อโน้น” รู้ว่านางยังไม่มี
สามี จึงเก็บทรัพย์นำมาเพื่อบุตรของตน
ให้รับทรัพย์ ๔๐ โกฏิ. ทรัพย์ทั้งหมด
ได้กลายเป็นเงินเป็นทองเหมือนเดิม.

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อโหสิ. ตสสา อปเรน สมเยน
 กพโก ปติภูจหิ. สา ทสมาสจฺจเยน
 ปุตฺตํ วิชายิ. โส ปทสา คมนกาล
 กาลมกาสิ.

สา อภิภูจปุพฺพมรณตาย ฌาเปตฺ
 นีหรนฺเต นีวาเรตฺวา “ปุตฺตสฺส
 เม เกสชฺชํ ปุจฺฉิสฺสามิ”ติ มตฺกเลวํ
 องฺเคนาทาย “อปี นุ เม ปุตฺตสฺส
 เกสชฺชํ ชานาถา”ติ ปุจฺฉนฺติ
 มรปฺปฏิปาฏิยา วิจรติ. อถ นํ
 มนุสฺสา “อมฺม อุมฺมตฺติกาสิ ชาดา,
 มตฺปุตฺตสฺส เกสชฺชํ ปุจฺฉนฺติ วิจรสิ”ติ
 วทนฺติ. สา “อหํ อวสฺสํ มม
 ปุตฺตสฺส เกสชฺชํ ชานนํ
 ลภิสฺสามิ”ติ มณฺเฑมามา วิจรติ.

อถ นํ เอโก ปณฺฑิตปฺริโส
 ทิสฺวา “อัย มม ฐิตา ปจฺมปุตฺตํ
 วิชาดา ภวิสฺสติ อภิภูจปุพฺพมรณา,
 มยา อิมิสฺสา อวสฺสเยน ภวิตฺ
 วภูตฺติ”ติ จินฺเตตฺวา อาห “อมฺม
 อหํ เกสชฺชํ น ชานามิ,
 เกสชฺชชานนํ ปน ชานามิ”ติ. “โก
 ชานาติ ตาดา”ติ. “สตฺถา อมฺม

โดยสมัยอื่นอีกนางตั้งครรภ์. ๑๐ เดือน
 ล่วงไป นางก็คลอดบุตร. บุตรนั้นตาย
 ในเวลาเดินได้.

นางห้ามคนผู้นำไปเพื่อจะเผา เพราะตน
 ไม่เคยเห็นความตาย คิดว่า “เราจัก
 ทายเพื่อบุตรของเรา” แล้วอุ้มร่าง
 ผู้ตายแล้วใส่สะเอว เทียวถามไป
 ตามลำดับเรื่อยว่า “พวกท่าน รุ้ยาเพื่อ
 บุตรของเราบ้างไหมหนอ?”. ครั้งนั้น
 พวกมนุษย์ก็กล่าวกับนางว่า “แม่ เธอ
 เป็นคนบ้า หรือ? เธอเทียวถามยาเพื่อ
 บุตรผู้ตายแล้ว”. นางเข้าใจว่า “เรา
 จักได้คนผู้รุ้ยาเพื่อบุตรของเรา แน่หนอ”
 จึงเทียวไป.

ครั้งนั้น ชายผู้ฉลาดคนหนึ่ง เห็น
 นางแล้ว คิดว่า “ธิดาของเราจัก
 คลอดบุตรคนแรกคงไม่เคยเห็นความตาย,
 เราควรเป็นที่พึ่งแก่หญิงนี้” แล้วกล่าวว่า
 “แม่ เราไม่รุ้ยา, แต่เรารุ้จักคนผู้รุ้ยา”.
 นางโกดะมิ ทาว่า “ใครเล่ารุ้ พ่อ?”.
 ชายผู้ฉลาด กล่าวว่ “แม่ พระศาสดา
 ทรงรุ้, เธอจงไป จงทูลถามพระศาสดา

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ชานาติ, กัจฉ ตํ ปุจฉา”ติ. सा
 “कमिस्सामि दात, पुञ्चिस्सामि दाता”ति
 वत्ता सत्तारं उपसङ्गमित्ता
 वन्धित्ता ऐकमन्तं जिता पुञ्चि
 “तुमेह गिर मे पुत्तस्स गेसच्छं
 चानात्त णन्ते”ति. “आम
 चानामि”ति. “कि लत्तुं वग्गुत्ति”ति.
 “ऐकज्जरुकुहम्मत्तं सित्तत्तुत्तं लत्तुं
 वग्गुत्ति”ति. “लमिस्सामि णन्ते, गस्स
 पन् केहे लत्तुं वग्गुत्ति”ति. “यस्स
 पन् केहे पुत्तत्ता वा जिता वा
 न गोจิ मत्तप्पुप्पो”ति.

सा “सात्तु णन्ते”ति सत्तारं
 वन्धित्ता मत्तप्पुत्तं อङ्गेनाทाय
 อนुत्ताคามं ปริสิत्ता पจ्जमेहेत्ताเว
 จत्ता “อत्ति นุ โข อิมสมิ
 केहे सित्तत्तुत्तो, पुत्तस्स गिर मे
 गेสच्छं ऐตन्”ติ वत्ता “อत्ति”ติ
 वत्เต “เตนहि เททา”ติ เตहि
 อาทริत्ता सित्तत्तुत्तेสสุ ทิยมาเนสสุ,

พระองค์นั้นเกิด”. นางกล่าวว่า “ฉัน
 จักไป พ่อ ฉันจักทูลถาม พ่อ” แล้ว
 เข้าไปเฝ้าพระศาสดา ถวายบังคมแล้ว
 ยืน ณ ที่สุดข้างหนึ่ง ทูลถามว่า “ได้
 ทราบข่าวมาว่าพระองค์ทรงรู้ยาเพื่อบุตร
 ของหม่อมฉันหรือ พระเจ้าข้า?”. พระ-
 ศาสดา ตรัสว่า “ใช่ เรารู้”. นางโคตมี
 ทูลถามว่า “หม่อมฉันควรได้อะไร?”.
 พระศาสดา ตรัสว่า “เธอควรได้เมล็ด
 ผักกาดเพียงหยิบมือหนึ่ง”. นางโคตมี
 ทูลถามว่า “หม่อมฉันจักได้ พระเจ้าข้า
 แต่หม่อมฉันควรได้ในเรือนของใคร?”.
 พระศาสดาตรัสว่า “ก็บุตรหรือธิดาไร ๆ
 ในเรือนของบุคคลใด ไม่เคยตาย เธอ
 ควรได้ในเรือนของบุคคลนั้น”.

นางรับว่า “ดีละ พระเจ้าข้า”
 ถวายบังคมพระศาสดา อัมบุตรผู้ตาย
 แล้วใส่สะเอว เข้าไปภายในบ้าน ยืนที่
 ประตูเรือนหลังแรก กล่าวว่า “เมล็ด
 ผักกาดในเรือนนี้ มีอยู่ไหมหนอแล?
 ได้ทราบมาว่า นั้นเป็นยาสำหรับบุตร
 ของเรา” เมื่อชาวบ้านบอกว่า “มี”
 ก็กล่าวว่า “ถ้าอย่างนั้น พวกท่าน

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

“อิมสมิ เกเห ปุตุโต วา ธิตา วา
มตปุพโพ กจฺจि นตฺถิ อมฺมา”ติ
ปุจฺฉิตฺวา “กิ วเทสิ อมฺม, ชีวมาณา
หิ กติปยา, มตกาเอว พหุภา”ติ
วุตฺเต “เตนหิ กณฺหถ โว
สิทฺธตฺถกั, เนตฺตํ มม ปุตุตฺตสฺส
ภสฺสชฺชนุ”ติ ปฏฺฐิทาสิ.

อิมินา นิยามเนน อาทิตฺโต ปฏฺฐาย
ปุจฺฉนฺตฺติ วิจฺรติ. สวา เอกเคเหปิ
สิทฺธตฺถเก เอกเหตุวา สายณฺหสมเย
จินฺตฺเตสิ “อโห ภาริยํ กมฺมํ, อหเมว
‘มเมว ปุตุโต มโต’ติ สยฺยณฺมกาสิ,
สกลคามา ปน ชีวณฺเตหิ มตกาเอว
พหุตรา”ติ.

ตสฺสสา เอวํ จินฺตฺยมาณาย,
ปุตุตฺตสิเนเนน มุทฺทกั ทพฺยํ กทฺฐภาวํ
อคมาสิ. สวา ปุตุตฺถกั อรณฺญเ
ฉทฺทเหตุวา สตฺถุ สนฺตฺติกั กนฺตฺวา
วณฺทิตฺวา เอกมณฺตํ อฏฺฐาสิ. อถ
นํ สตฺถภา “ลทฺฐา เต เอกจฺจณฺมตฺตา
สิทฺธตฺถกา”ติ อาห. “น ลทฺฐา เม

จงให้” เมื่อชาวบ้านเหล่านั้นนำมาแล้ว
ให้เมล็ดผักกาด จึงถามว่า “บุตรหรือ
ธิดาในเรือนนี้ เคยตายแล้วไม่มีบ้างหรือ
แม่ ?” เมื่อคนทั้งหลายกล่าวว่า
“เธอพูดอะไร แม่ ก็คนเป็น มีจำนวน
น้อย คนตายเท่านั้นมีมาก” ได้ให้
คำตอบว่า “ถ้าอย่างนั้น พวกท่าน
จงรับเอาเมล็ดผักกาดของพวกท่านคืนไป
นั้นไม่ใช่เป็นยาเพื่อบุตรของเรา”.

นางโคศมี ทើวถามตั้งแต่ต้น
โดยทำนองนี้. นางไม่รับเอาเมล็ดผักกาด
แม้ในเรือนหลังหนึ่งในเวลาเย็น คิดว่า
“ตายจริง กรรมหนัก, เรานั้นเองได้ทำ
ความเข้าใจว่า ‘บุตรของเรานั้นแล
ตายแล้ว’ แต่คนตายนั้นเที่ยวมากกว่า
คนเป็นในบ้านทั้งสิ้น”.

เมื่อนางคิดอยู่อย่างนี้ หัวใจอันอ่อนด้วย
ความรักในบุตร ได้ถึงความกระด้าง.
นางทิ้งบุตรไว้ในป่า ไปสู่สำนักของ
พระศาสดา ถวายบังคมแล้วยืน ณ ที่สุด
ข้างหนึ่ง. ครั้งนั้น พระศาสดาตรัสกับ
นางว่า “เธอได้เมล็ดผักกาดประมาณ
หยิบมือหนึ่งแล้วหรือ ?”. นางโคศมี

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ภนฺเต, สกลกามे ปน ชีวนฺเตหิ
มตกาเอว พหุตรา”ติ.

กราบทูลว่า “หม่อมฉัน ยังไม่ได้
พระเจ้าข้า ก็คนตายเท่านั้นมากกว่า
คนเป็นในบ้านทั้งสิ้น”.

อก นํ สตุถา “ตุวํ ‘มเมว
ปุตฺโต มโต’ติ สลฺลภฺเขสิ, ฐวธมฺโม
เอส สตุตฺตานํ, มจฺจุราชา หิ สพฺเพ
สตุเต อปริปฺนฺนชฺฌาสเยเอว มโหโฆ
วีย ปริกทฺธมาโนเยว อปายสมฺมุเท
ปกฺขิปตี”ติ วตฺวา ธมฺมํ เทเสนฺโต
อิมํ กาทมาห

ลำดับนั้น พระศาสดาตรัสกับนางว่า
“เธอกำหนดเอาว่า ‘บุตรของเรานั้นเอง
ตายแล้ว’ นั้นเป็นกรรมยั่งยืนสำหรับ
สัตว์ ก็มัจจุราช คร่าสัตว์ทั้งหมดผู้มี
อหฺยาศัยยังไม่บริบูรณ์นั้นเที่ยวเข้าไปใน
สมุทรรคืออบาย เหมือนห้วงน้ำใหญ่
ฉะนั้น” เมื่อทรงแสดงธรรม ตรัสพระ-
คาถานี้ว่า

“ตํ ปุตฺตปสฺสสมฺมตฺตํ
พฺยาสตุตฺตมนสํ นรํ
สตุตํ กามํ มโหโฆว
มจฺจุ อาทาย กจฺจตี”ติ.

“มัจจุพาเอาอรชน ผู้ฆ่าแม่ในบุตร
และสัตว์เลี้ยง ผู้มีใจชานไป โดย
อาการต่าง ๆ ไปอยู่ เหมือน
ห้วงน้ำใหญ่ พาชาวบ้านผู้กลับไป
ฉะนั้น”.

คาถาปริโยसानเ กิสาโคตมี
โสตาปตฺติผลเ ปตฺติฎฺฐหิ. อญฺเฌปี พหุ
โสตาปตฺติผลาทินิ ปาปฺปณีสฺสูติ.

ในเวลาจบคาถา นางกิสาโคตมี
ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผล. คนเป็นอันมาก
แม้เหล่าอื่น บรรลุอรียผลมีโสดาปัตติผล
เป็นต้น.

สา ปน สตุถารํ ปพฺพชฺชํ
ยาจิ. สตุถา ภิกฺขุณฺนินํ สนฺติกํ

กีนางกิสาโคตมีนั้น ทูลขอ
บรรพชากะพระศาสดา. พระศาสดา

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

เปเสตวา ปพพาเชสิ. สา
 ลทฐุปสมปทา “กิสาคอตมิ เถรี”ติ
 ปณณายิ. สา เอกทิวส
 อุโปสธาคาเร วาริ ปตฺวา ทิป
 ชาลาเปตฺวา นิสินฺนา ทิปชาลา
 อุปฺปชฺชนฺติโย จ ภิชฺชนฺติโย จ
 เอวเมว ทิสฺวา “อิเม สตุตา
 ทิปชาลา วิย อุปฺปชฺชนฺติ เจว
 นิรุชฺชนฺติ จ, นิพฺพานํ ปตฺตา เอว
 เอวํ น ปณณายนฺติ”ติ อารมฺมณ
 อคฺคเหสิ.

สตฺธา คณฺธกฺุญฺยํ นิสินฺโน ว โสภาส
 ฝริตฺวา ตสฺสา สมฺมุเข นิสิตฺตฺวา
 กณฺโธโต วิย “เอวเมว คอตมิ อิเม
 สตุตา ทิปชาลา วิย อุปฺปชฺชนฺติ
 เจว นิรุชฺชนฺติ จ, นิพฺพานํ
 ปตฺตาเอว เอวํ น ปณณายนฺติ,
 เอวํ นิพฺพานํ อปฺสฺสนฺตานํ วสฺสสต
 ชีวิตโต นิพฺพานํ ปสฺสนฺตสฺส
 ขณฺมตฺตํปี ชีวิตํ เสยฺโย”ติ วตฺวา
 อนุสนฺธิ ฆฏฺเตว ฐมฺมํ เทเสนฺโต
 อิมํ คาถมาห

ทรงส่ง ไปสู่สำนักของนางภิกษุณี
 ให้บวชแล้ว. นางกิสาคอตมินั้น ได้
 อุปสมบทแล้ว ปรากฏชื่อว่า “พระเถรี
 ชื่อว่ากิสาคอตมิ”. วันหนึ่ง พระเถรีนั้น
 ถึงวาระในโรงอุโบสถ นั่งตามประทีป
 เห็นเปลวประทีปลุกโพลงและดับไป
 อย่างนั้นนั้นแล ได้ถือเอาเป็นอารมณ์ว่า
 “สัตว์เหล่านี้ เกิดขึ้นและดับไป เหมือน
 เปลวประทีป ฉะนั้น, ท่านผู้บรรล
 พระนิพพานแล้วท่านนั้น ย่อมไม่ปรากฏ
 อย่างนี้”.

พระศาสดาประทับนั่งในพระคันธกุฎี
 ทรงแผ่พระรัศมีไปเหมือนประทับนั่ง
 ตรัสตรงหน้าพระเถรีนั้น ตรัสว่า “คอตมิ
 อย่างนั้นเหมือนกัน สัตว์เหล่านี้ เกิดขึ้น
 และดับไป เหมือนเปลวประทีป ฉะนั้น,
 ท่านผู้บรรลพระนิพพานแล้วท่านนั้น ย่อม
 ไม่ปรากฏอย่างนี้, ความเป็นอยู่แม้
 ขณะเดียวของคนผู้เห็นนิพพาน ประเสริฐ
 กว่าความเป็นอยู่ถึงร้อยปีของคนผู้ไม่เห็น
 พระนิพพานอย่างนั้น” เมื่อทรงสืบท่อ
 อนุสนธิแสดงธรรม ตรัสพระคาถานี้ว่า

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

๑๑๔. “โย จ วสฺสสตํ ชีเว
 อปสฺสํ อมตํ ปทํ
 เอกาหํ ชีวิตํ เสยโย
 ปสฺสโต อมตํ ปทนฺ”ติ.

ตตฺถ อมตํ ปทนฺติ มรณรहितํ
 โกฎฺจาสุ อมตมหานิพฺพานนฺติ อตฺถโก.
 เสสํ ปุริมสทิสเมว.

เทสนาวसानเน กิสสาโคตมียี
 ยถานิสินฺนาว สห ปฏิสมฺภิทาหิ
 อรหตฺเต ปตฺติฏฺจหิตฺติ.

กิสสาโคตมียวตฺถุ เตรสมม.

๑๑๕. “ก็บุคคลใด ไม่เห็นบทเป็นเครื่อง
 ถึงพระนิพพานชื่ออมตะ ฟังเป็น-
 อยู่ถึง ๑๐๐ ปีความเป็นอยู่วันเดียว
 ของคนผู้เห็นบทเป็นเครื่องถึงพระ-
 นิพพานชื่ออมตะ ประเสริฐกว่า
 ความเป็นอยู่ ๑๐๐ ปีของคนผู้ไม่
 เห็นบทเป็นเครื่องถึงพระนิพพาน
 ชื่ออมตะนั้น”.

บรรดาคำเหล่านั้น คำว่า บทเป็น
 เครื่องถึงพระนิพพานชื่ออมตะ ความว่า
 อมตมหานิพพานอันเป็นส่วนเว้นจาก
 ความตาย. คำที่เหลือเหมือนคำก่อน
 นั้นแล.

ในเวลาจบเทศนา นางกิสสาโคตมียี
 นั่งอยู่อย่างเดิมเทียว ตั้งอยู่ในอรหัตผล
 พร้อมด้วยปฏิสัมภิทา.

เรื่องนางกิสสาโคตมียีที่ ๑๓ จบ.

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

๑๔. พหูปัตติกาเถรีวคฺถ

๑๑๕. โย จ วสฺสสตํ ชีเว
อปสฺสํ ฌมฺมมุตฺตมํ
เอกาหํ ชีวิตํ เสยฺโย
ปสฺสโต ฌมฺมมุตฺตมํ.

๑๕. เรื่องนางพหูปัตติกาเถรี

๑๑๕. ก็บุคคลใด ไม่เห็นธรรมอันสูงสุด
พึงเป็นอยู่ ๑๐๐ ปี ความเป็นอยู่
วันเดียว ของคนผู้เห็นธรรมสูงสุด
ประเสริฐกว่าความเป็นอยู่ ๑๐๐ ปี
ของคนผู้ไม่เห็นธรรมสูงสุดนั้น.

๑๔. พหูปัตติกาเถรีวตถุ

โย จ วสุสสตี ชีเวติ อิมั
ธมฺมเทสนัน สุตถา เขตวเน วิหรนฺโต
พหูปัตติกั เถรี อารพุก กเถสิ.

สาวตถิยั กิเรกสมิ กุเล
สตุต ปุตตา สตุต ธิตโร อหะสุ.
เต สพฺเพปิ วยปุตตา เคเห
ปติฏฺฐหิตฺวา อตฺตโน ธมฺมตาย
สุขปุตตา อหะสุ. เตสํ อปเรน
สมเยน ปิตา กาลมกาสิ. มหาอุปาสิกา
สามิเก นฏฺเฐปิ, น ตาว ปุตตานัน
กุกฺกมฺพํ วิภชติ.

อก นํ ปุตตา อาหํสุ “อมฺม
อมฺหากํ ปิตริ นฏฺเฐปิ, ตฺยหํ โก
อตฺโต กุกฺกมฺเพน, ก็ มยํ อุปฏฺฐาตุ
น สกฺโกมา”ติ. สา เตสํ กถํ
สุตฺวา ตฺนุหิ หุตฺวา ปุนปฺปุนัน
เตหิ วุจฺจมานา, “ปุตตา มํ
ปฏฺิษคฺคิสุสนฺติ, ก็ เม วิสุ
กุกฺกมฺเพนา”ติ. เตสํ สพฺพํ สาปเตยฺย

๑๔. เรื่องนางพหูปัตติกาเถรี

พระศาสดา เมื่อประทับอยู่ใน
พระเชตวัน ทรงปรารภนางพหูปัตติกา-
เถรี ตรัสพระธรรมเทศานี้ว่า ก็บุคคล
ใด พึงเป็นอยู่ ๑๐๐ ปี เป็นต้น.

ได้ยินว่า ในกรุงสาวัตถี ได้มี
บุตร ๗ คน ธิดา ๗ คน ในตระกูลหนึ่ง.
บุตรและธิดาเหล่านั้นแม่ทั้งหมด เจริญ-
วัยแล้ว ดำรงอยู่ในเรือน ได้รับความสุข
ตามธรรมดาของตน. โดยสมัยอื่นอีก บิดา
ของคนเหล่านั้น ตายไปแล้ว. เมื่อสามี
แม่สูญหายตายจากไปแล้ว มหาอุปาสิกา
ไม่แบ่งทรัพย์สมบัติให้แก่บุตรทั้งหลาย
ก่อน.

ลำดับนั้น พวกบุตรพูดกับมารดานั้นว่า
“แม่ เมื่อบิดาของพวกผมแม่ล่วงลับไป
แล้ว แม่จะต้องการอะไรด้วยทรัพย์-
สมบัติ, พวกผมไม่อาจบำรุงได้หรือ”.
นางได้ฟังถ้อยคำของบุตรเหล่านั้น ได้
นิ่งเฉยเสีย ถูกบุตรเหล่านั้นพูดอยู่บ่อย ๆ
คิดว่า “พวกบุตรจักเลี้ยงเรา เราจะ
ต้องการอะไรด้วยทรัพย์สมบัติส่วนหนึ่ง”

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

มชฺฌเม ภินฺทิตฺวา อทาสิ.

อกถ นํ กติปาหจฺจเยน เชฏฺฐกปฺตตสฺส
ภริยา “อโห อมฺหากํ อยฺยา
‘เชฏฺฐกปฺตโต เม’ติ เทว โกฏฺฐจาเส
ทตฺวา วิย อิมเมว เกหํ
อากจฺจติ”ติ อาห. เสสฺสปฺตตานํ
ภริยาปิ เอวเมว วทิสฺสุ. เชฏฺฐจธิตฺรํ
อาที กตฺวา ตาสํ เกหํ คตฺกाले
ตาปิ นํ เอวเมว วทิสฺสุ.

สา อวมานปฺปตฺตา หุตฺวา “กี
อิเมสํ สนฺติเก วุฏฺฐเณ ภิกฺขุณี
หุตฺวา ซีวิสุสามิ”ติ ภิกฺขุณีอุปฺสฺสยํ
คนฺตฺวา ปพฺพชฺชํ ยาจิ. ตา นํ
ปพฺพาเชสฺสุ. สา ลทฺฐุปฺสมปฺทา
พหูปัตติกาเถรี นาม ปญฺญาปิ.
สา “อหํ มหฺลลกกาลे ปพฺพชิตา,
อุปฺปมตฺตาย เม ภวิตพฺพน”ติ
ภิกฺขุณี นํ วตฺตปฏฺิวตฺตํ กโรติ.
“สพฺพรตฺติ สมณธมฺมํ กริสฺสุสามิ”ติ
เหฏฺฐาปาสาเท เอกถมฺภํ หตฺถเณ

จึงแบ่งสมบัติทั้งหมดออกเป็นครึ่งหนึ่ง
ได้ให้แก่บุตรเหล่านั้น.

ลำดับนั้น โดยล่วงไป ๒-๓ วัน ภรรยา
ของบุตรคนโต กล่าวกับแม่ผัวนั้นว่า
“น่าดีใจ แม่ของพวกเรา มาเรือนนี้
เท่านั้น เหมือนกับให้ ๒ ส่วนว่า
‘บุตรคนโตของเรา’”. ฝ่ายภรรยาของ
บุตรที่เหลือ ก็กล่าวอย่างนั้นเหมือนกัน.
ธิดาแม่เหล่านั้นตั้งต้นแต่ธิดาคนโต ก็
กล่าวกับนางเหมือนอย่างนั้น ในเวลาที่
ไปเรือนธิดาเหล่านั้น.

นางถูกดูหมิ่น คิดว่า “จะมีประโยชน์
อะไรด้วยการอยู่ในสำนักของบุตรและธิดา
เหล่านี้ เราจักเป็นภิกษุณีเลี้ยงชีพ”
จึงไปยังสำนักของภิกษุณีแล้วขอการบวช.
นางภิกษุณีเหล่านั้นให้เธอบวชแล้ว.
นางได้อุปสมบทแล้ว ปรากฏชื่อว่า
พหูปัตติกาเถรี. พหูปัตติกาเถรีนั้น
คิดว่า “เราบวชในเวลาแก่, เราควรไม่
ประมาท” จึงทำวัตรปฏิบัติแก่ภิกษุณี
ทั้งหลาย. นางคิดว่า “จักทำ
สมณธรรมตลอดทั้งคืน” เอามือจับเส้า

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

คเหตฺวา ตํ อวัญจมานา สมณธมฺมํ
กโรติ.

จงกมมานาปี “อนฺธการฎฺจาเน เม
รุกฺเข วา ฏมฺเถ วา กตฺถจิ วา
สีสํ ปฏฺิหณฺเวยฺยา”ติ รุกฺขํ หตฺถน
คเหตฺวา ตํ อวัญจมานาว
สมณธมฺมํ กโรติ. “สตฺถารา
เทสิตธมฺมเมว กริสฺสามิ”ติ ธมฺมํ
อวชฺเชตฺวา ธมฺมํ อนุสฺสรมานาว
สมณธมฺมํ กโรติ.

อด สตฺถา กนฺธกฺฎฺยํ นิสฺสนุโน
ว โสภาสํ ฝริตฺวา สมฺมุเข
นิสฺสนุโน วยิ ตาย สทฺธิ กถนฺโต
“พหุปฺตฺติเก มยา เทสิตธมฺมํ
อนาวชฺเชนฺตฺสฺส อปฺสฺสนฺตฺสฺส วสฺสสฺตํ
ชีวิตโต มยา เทสิตธมฺมํ ปสฺสนฺตฺสฺส
มฺหุตฺตฺปิ ชีวิตํ เสยฺโย”ติ วตฺวา
อนุสฺนฺธิ ฆฏฺเฏตฺวา ธมฺมํ เทเสนฺโต
อิมิ คากฺมาห

๑๑๕. “โย จ วสฺสสฺตํ ชีเว
อปฺสฺสํ ธมฺมมุตฺตมํ
เอกาหํ ชีวิตํ เสยฺโย

ต้นหนึ่ง ภายใต้อปราสาท เดินเวียนรอบ
เสานั้น บำเพ็ญสมณธรรม.

แม้เมื่อเดินจงกรม ก็คิดว่า “ศีรชะ
ของเรา ฟิงกระทบที่ต้นไม้ ที่เสา หรือ
ที่ไหน ๆ ในที่มืด” จึงเอามือจับต้นไม้
เดินเวียนรอบต้นไม้ นั้น กระทำสมณ-
ธรรม. นางคิดว่า “จักทำกรรมที่
พระศาสดาทรงแสดงแล้วนั้นแล” แล้ว
ใคร่ครวญธรรม ระลึกถึงธรรม บำเพ็ญ
สมณธรรม.

ครั้งนั้น พระศาสดา ประทับนั่ง
อยู่ในพระคันธกฺฎฺยิ ทรงแผ่พระรัศมี
ตรัสอยู่กับหญิงนั้น เหมือนประทับนั่งอยู่
ตรงหน้า ตรัสว่า “พหุปฺตฺติกา ความ
เป็นอยู่แม้ชั่วครู่ของคนผู้เห็นธรรมอันเรา
แสดงแล้ว ประเสริฐกว่าความเป็นอยู่
๑๐๐ ปี ของคนผู้ไม่ระลึกถึง ไม่เห็น
ธรรมที่เราแสดงแล้ว” เมื่อทรงสืบต่อ
อนุสนธิแสดงธรรม ตรัสพระคาถานี้ว่า

๑๑๕. “ก็บุคคลใด ไม่เห็นธรรมอันสูงสุด
ฟิงเป็นอยู่ ๑๐๐ ปี ความเป็นอยู่
วันเดียว ของคนผู้เห็นธรรมสูงสุด

ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ปัสสโต ฌมฺมมุตฺตมนุ”ติ.

ตตฺถ ฌมฺมมุตฺตมนุติ นววิธ
โลกุตฺตรฌมฺมํ. โส หิ อุตฺตมฌมฺโม
นาม. โย หิ ตํ น ปัสสติ
ตสฺส วสฺสสํ ชีวิตโต ตํ ฌมฺมํ
ปัสสนุตสฺส ปฏิวิชฌนุตสฺส เอกาหํปี
เอกกขณํปี ชีวิตํ เสยฺโยติ.

คาถาวसानะ พหูปัตติกา เถรี
สทฺ ปฏิสัมภิทาหิ อรหตฺเต ปติฏฺฐหิติ.

พหูปัตติกาเถรีวตฺถุ จุฑทสมํ.
สทฺสวคฺคกวนฺณนา นิฏฺฐิตา.

อฏฺฐโม วคฺโค.

ประเสริฐกว่าความเป็นอยู่ ๑๐๐ ปี
ของคนผู้ไม่เห็นธรรมสูงสุดนั้น”.

บรรดาคำเหล่านั้น คำว่า ซึ่ง
ธรรมสูงสุด ได้แก่โลกุตฺตรธรรม ๔ อย่าง.
ก็โลกุตฺตรธรรมนั้น ชื่อว่าธรรมสูงสุด.
จริงอยู่ ความเป็นอยู่แม้วันหนึ่ง ก็แม้
ขณะหนึ่ง ของบุคคลผู้เห็นแจ้งแทงตลอด
ธรรมนั้น ประเสริฐกว่าความเป็นอยู่ตั้ง
๑๐๐ ปี ของบุคคลผู้ไม่เห็นธรรมนั้น.

ในเวลาจบพระคาถา พหูปัตติกา-
เถรีตั้งอยู่ในอรหัตผล พร้อมด้วย
ปฏิสัมภิตา.

เรื่องนางพหูปัตติกาเถรีที่ ๑๔ จบ.

กถาเป็นเครื่องพรรณนาสทฺสวารค
จบ.

วรรค ที่ ๘ จบ.

คุณสมศักดิ์ กันธัจจา

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา